

בטאון פנימי היו"ל ע"י
איגוד בוגרי ישיבת "כסא רחמים"
ספרדיה תכב"ץ ומוסדותיה
תמוז - אב - אלול
התשע"א

2

כתר מלוכה

אלול התשל"א 40 אלול התשע"א

לרגל ארבעים שנה ליסוד הישיבה בארה"ק
שיחה היסטורית ונרחבת עם מרנן ורבנן קרבניטי הישיבה

תורת אמך

מרתק: פאנל מיוחד של
שלוש רבניות ברב שיח
מחכים בנושא
"בית של תורה"

מוסר מלכים

"עת לשחוק ועת לבכות"
פרקי מוסר מאלפים ומחזקים
לימי בין הזמנים

אבני הכתר

- 3 ----- מכתב ברכה
4 ----- דבר העורך
5 ----- מלכם בראשם
6 ----- מעדני מלך
10 ----- שלחן מלכים
14 ----- דתי המלך
18 ----- מעשי למלך
22 ----- מקראי קודש
27 ----- בוגרים כותבים
28 ----- מוסר מלכים
33 ----- שאלת חכם
34 ----- כה תאמר בעין יעקב
36 ----- מצבת זכרון
39 ----- נקודת אור
41 ----- השמחה במעוננו
42 ----- שירו למלך
44 --- ממנין בחורים למנין מוסדות
62 ----- חדשות אני מגיד

א.בית המלכות

ב.חצר המלכות

ג.חדש באוצר

86 ----- והיו עיניך

הבטאון יוצא לע"נ הגאון הגדול שייף עייל שייף נפיק ועסיק באורייתא תדירא, החה"ש שנזדכך ביסורים רבים ר' ינון חדאד זצוק"ל ת.נ.צ.ב.ה.א.

תמונת שער: מרן ראש הישיבה עם אחיו הגאונים שליט"א בראיון המיוחד.

איגוד בוגרי ישיבת "כסא רחמים"

ספרדית תכב"ץ ומוסדותיה

עורך אחראי: הרב אביתר כהן

כותבים ומשתתפים: הרב מצליח עמוס מאזוז, הרב אדיר כהן, הרב בצלאל חטאב, הרב עובדיה חן, הרב מאיר ציון אליאס, הרב אריה מאזוז, הרב מתן חיים מאמו.

ביקורת: הרב רפאל מאזוז

הגהה: הרב שלמה מאזוז, הרב אלעד עשוש

ניהול הפקה: הרב עובדיה מאזוז

גרפיקה ועימוד: שוהם

050-4109178

המען למכתבים:

ת.ד 2750 מיקוד: 51127

לציין עבור כתר מלכה

טל: 0504158562

פקס: 03-6774060

דוא"ל: keter.meloca@gmail.com

מכתב ברכה שנשלח למערכת
מאת הגאון ר' מיכאל סגרון שליט"א
משגיח ישיבה גדולה

נ"א א"י ב"ש

פ

לכבוד...

שלום וברכה.

באוריאל אתם הבטאון היקר "כרך משוכה" ורחוק אבי.
את הסגנון והרמה וההצגה היפה ובזיקת את המאמרים
הנכבדים צרובים באוב אצל וצדק. חזמה מכולה
בכל מכולה.

במך רב היה עכר שסר כל אילכצ את כל בוצרי
הישיבה והורי התמידים וידיעם מקרוב ומתקן וכל
משכתי כסא/ רחמי המוחמת וכדא אלו יוני
שמעלשין זכור את ידי זכאי כרן שדעמו ירה
ומצורכה ידע הגיון ולסא נערכו אלסא אביכר
סיכורו מעינותן חולצה ברוב טובה ונחמי האמן.

די, מן הסתם אתם הבטאון דמיז מרומי ירמי
משמי ולרובי כון סק 100 שקלים. ואז כמתי
ישן את הקוראיו עכבה ארוא את הבטאון
חצוים אביקיים כלל גברו לשמתי כולם.

בברכה כבה

מיכאל סגרון
קהלת ישיבת 25 ב"ב
טל. 51847 5763017 ב"ט

דבר העורך

מלויים בתגובות מעודדות ובהערות והארות מחכימות על הבטאון הראשון "כתר מלוכה", אנו זוכים תהילות לאל יתברך לעמוד בשערו של הבטאון השני. להגיש לפניכם מתורתם של מרנן ורבנן שליט"א, ולהציג את המתחדש בישיבה ומוסדותיה בבחינת "ונויהן לבר".

בגליון זה לחודשים תמוז, אב, אלול נקלענו לתאריך היסטורי בתולדות ימיה של ישיבתנו הקדושה, יום ר"ח אלול, יום בו הוקמה הישיבה בארה"ק. שבשנה זו ימלאו לה 'ארבעים שנה'.

ארבעים שנה חלפו מאז נטעו רבותינו שליט"א, עשר נטיעות קטנות ורכות, במקום שעתיד להיות בוסתן פורח ומלבלב בשדות התורה. בוסתן, אשר בעשרות שנותיו הפיק יבול עשיר ונדיר של אלני רברבי, עץ עושה פרי.

ואכן "אל מלך יושב על כסא רחמים" ומעשרה תלמידים במקום קטן וצר, נתרחבה הישיבה למוסדות רבים: ישיבות, תלמודי תורה, סמינרים, ובתי ספר לבנות, עם אלפי תלמידים ובוגרים.

לאור זאת בחרנו בציון יום חשוב זה, לקיים ראיון עם מרנן ורבנן מעתיקי השמועה שליט"א, לספר לנו על ההתחלות על הקשיים ועל ההתמודדויות, ועל הדרך המותוות לנו מזה ארבעים שנה. להבהיר ולהאיר את המסילה בה נצעד עד ביאת משיח צדקנו ועד בכלל.

כאן המקום להודות למרנן ורבנן שליט"א על הזמן היקר שהקדישו עבורנו, למרות רוב טרדותיהם ועסקיהם בהנהגת הישיבה ומוסדותיה וכלל עם ישראל. ימלא ה' כל משאלותם לטובה, ויזכו להעמיד תלמידים הגונים יראי ה' הממשיכים בדרכם ובתורתם.

תפקידנו אנו בוגרי הישיבה לעשות השתדלות לחיזוק ופיתוח מוסדות הישיבה, לעודד את הרישום לישיבה וסניפיה ברחבי הארץ ומלאה הארץ דעה את ה'.

מלכם בראשם

פנינים מתורתו של מרן מייסד הישיבה זצוק"ל

מכתב בסדר הלימוד לבחור ישיבה

תונס יום כ"ז אלול התשכ"ג

לכבוד התלמיד הותיק האברך היקר כמה"ר ר' ינון כהן יצ"ו
[ישמרהו צורו וגואלו].

[עיר תהילה] תיטאוין יע"א [יגן עליה אלוקים].

אחדשו"ט [אחר דרישת שלומו וטובתו]. לרגלי שנתו החדשה והימים האדירים והקדושים הבאים עלינו לחטו"ל [לחיים טובים ולשלום], אני מאחל לך ולכל בני ביתך הע"י [ה' עליהם יחיו], שנה טובה ומבורכת, ותכתבו ותחתמו לאלתר לחיים ארוכים טובים ומתוקנים, בספרן של צדיקים וחסידים בבריאות ורפואה שלמה ועושר ואושר וכל טוב אמן.

לפני איזה חדשים קבלתי מכתבך היקר, ולאפס הפנאי לא השבתיך עד כה. ובנוגע לבואך לשיבתנו, מאחר שאביך מתנגד מצד חולי ב"מ, איני יכול להכניס עצמי כלל. ואני תפלה שמן השמים ירחמו בקרוב ותבא בריא אולם אמן.

אודות הלימודים, מאחר שעכשיו קשה עליך לבא, אפרש לך ריש מלין בקיצור. הנה ודאי העיקר אצלנו הוא ידיעת התלמוד ומפרשיו, ואחריו דרכי ונתיבי הפסק וההוראה, כמאמז"ל [כמאמרם ז"ל] גדול תלמוד שמביא לידי מעשה. אבל יחד עם זה אנו רואים חובה גדולה, לפקוח עינים מהזיוף והסילוף ההולך ומשתרע על פני חוץ בעולם המודרני, הן בניבים ובמבטא, החל מאלפא ביתא ועד הניקוד, אשר יחליפו אלה באלה באין מבין, ומום שבהם יתלו בנו. וממש שמים אור לחשך וחשך לאור. וכאשר ינוצחו בויכות, יענו: "כל העולם ככה". ועל הטעמים א"ץ [אין צריך] לדבר שהיו אצלם כעיר פרוצה אין חומה. והן במדות ובדעות, והן בהנהגה כללית עם אלקים ואדם. וגם לומדים בישיבתנו שיעורי עיבור, שבכללם לומדים חשבון. וגם לומדים קטעי מוסר ודינים הנצרכים יום יום, ודינים הנצרכים לכל מועדי וזמני השנה. ולומדים לדרוש ברבים ושליחות ציבור וכיוצא. עד אשר ישתלם התלמיד להיות יכול להנהיג עיר ומדינה בתורה ובריאה בס"ד, כי זו התכלית הנרצה להיות נמצאים רועי צאן קדשים לדורות יבואו בס"ד. אך קביעות בתנ"ך אין לנו, כידוע הצואה, (ברכות כח:) ומנעו בניכם מן ההגיון. ומשנה שלמה שנינו, (שבת קטו.)

ומפני מה אין קורין בהם (בכתבי הקודש) מפני ביטול בית המדרש. ואם זה בתנ"ך, כ"ש בהסטוריא, וכ"ש אם נתחברה בידי חופשים. רק פרשת השבוע והפטרה, וחק לישראל דבר יום ביומו. והדקדוק, ודאי צריך. אבל אנו מלמדים אותו בתוך הלימוד אגב גררא. ומאחר ששיטתנו היא הכתב והמכתב, היינו שאין הלימוד בגמרא יבש, רק עם חידושים, א"כ הכל בכלל, כי היום קצר והמלאכה מרובה מאד. ואם לא עכשיו אימת.

ולאפס הפנאי לא אאריך עוד כ"א [כי אם] בדשו"ט [בדרישת שלומו וטובתו] כל הימים.

(וחתים) הצעיר ע"ה מצליח בלא"א

ר' רפאל מאזוז סילט"א [סיפיה ליהוי טב אמן]

מעדני מלך

מערכות בהלכה ובאגדה

בנושאים השייכים לחודשי תמוז - אב - אלול

מודפסים לראשונה מספר המערכות של מרן ראש הישיבה שליט"א

ג' ע"א) דדוקא אשה כנ"ל, היינו דאפילו מחוץ לעיר לגבי אשה גנאי הוא. וצריך עיון בש"ע ח"מ (סי' קצ"ו ס"ה) דאדרבה אדם חשוב דרכו לרכוב אף בעיר, והוא לשון הרמב"ם (בסוף פ"ב מהלכות מכירה). וכן הוא בגמרא בבא מציעא בסוגיא שם. ושם מבואר גם כן שהאשה דרכה לרכוב. וצ"ע. ושוב ראיתי כעת בספר פניני רבנו הקהלות יעקב (סוף עמוד קכ"ח) שכ' בשמו שאין זה מדרך ת"ח לנסוע על אופניים.

אין חוצץ בפני התאווה כעצימת העיניים.

מעלות המדות מעלה ט"ו (הוצאת אשכול עמוד קצ"ה), וכך הוא בספר היראה לרבנו יונה (הוצאת אשכול עמוד קס"ח).

אלול. בגימטריא בינה, שהתשובה היא

מספירת בינה כנודע, בסוד ניקוד בא"י הרוצה בתשובה. ולפי פשוטו שעל ידי התבוננות במעשה ה' ונפלאותיו מתעורר אדם לתשובה כמו שאמר ר' יהודה הלוי בפיטו "ישן אל תרדם": הקץ לראות שמיו ואת מעשי אצבעותיו וכו'. ולהיפך בחוסר התבוננות כתיב: "כי אני הכבדתי את לבו ואת לב עבדיו", ר"ת אלול, שגם חדש אלול לא השפיע עליו להחזירו למוטב, ולשון "הכבדתי את לבו" כמ"ש בפתחת אליהו: "בינה ליבא".

ברוך כבוד הוי"ה ממקומו. רומז לבחינת

עגולים ובחינת יושר, כי ברוך כבוד בגימטריא

אופניים. מר אבא זצ"ל היה מקפיד על

תלמידי חכמים שלא יסעו באופניים, ופעם שאלו בחור אחד: למה? והשיבו מדכתיב "אשר לא תגלה", וענהו הלז: "על מזבחי" כתיב. ובאמת כמה ת"ח ורבנים נוסעים באופניים (ביניהם ר' חיים מאדאר (נ"י) [זצ"ל] בגירבא היה נוסע מביתו לביהמ"ד שמלמד התלמידים באופניים, והוא מהלך של כמה רגעים), ובגמ' קידושין (דף ל"ג סוף ע"א) מבואר שאביי ורב יוסף היו רוכבים על החמורים בפני תלמידיהם. ע"ש. ודוקא באשה אמרו בריש פסחים (דף ג' ע"א) דלאו אורח ארעא לפסק רגליה, אבל באיש לית לן בה. ואף על גב דבנדה (דף י"ד ע"א) איתא: החמרים מהן רשעים מהן צדיקים. ומחלק, בין מכף ללא מכף או בין מטרטין ללא מטרטין. ע"ש. (ונראה דלא פליגי תרי לישני ותרוייהו לקולא, דאי מכף שרי אפילו מטרטין, ואי לא מטרטין דהיינו ששתי רגליו מצד אחד שרי אפילו לא מכף). מ"מ בנדון דידן שכל רגע עיניו ולבו על נסיעתו באופניים שאם לא כן עלול ליפול ומסוכן הוא ברחובות סואנים רח"ל, אין לחוש שיבא לידי עבירה, ולא גרע מביעותותא דליליא ודאיגרא כדאיתא התם (דף י"ג סע"א), ופוק חזי מאי עמא דבר. ושורר גמרא ערוכה בבבא מציעא (דף ט' סע"א) לפי שאין דרכן של בני אדם לרכוב בעיר, ופירש"י משום צניעותא, ע"ש. וצדקו דברי אמה"ג זצ"ל, ודבר ה' בפיהו אמת. והא דאיתא בפסחים (דף

בוכזזה במודעה רבה
ע"ש].

גאולה. ומהר לגאלנו גאולה
שלמה למען שמך. כתב האר"י ז"ל לכוין
כי "גאולה" עולה יו"ד ה"א וא"ו ה"א וזהו:
"למען שמך". ולכאורה קשה שהרי בכל מקום
גַּאֲלָה האל"ף בקבוץ והלמ"ד דגושה, והיא
חסרה וא"ו. [ומה שנדפס בתנ"ך קורן במגלת
רות: "על הגאולה ועל התמורה" וגו' מלא וי"ו,
טעות סופר הוא, ובכל הספרים "הגאלה" חסר
ו', וכן הוא בתנ"ך ברויאר]. ונראה כי בעולם
הזה כתיב: "גאלה" חסר בגימטריא יו"ד ה"א
וא"ו, כי ה"א אחרונה הרומזת לשכינה נמצאת
בגלות, אבל לעתיד לבוא תיגאל ה' אחרונה
(וזהו **גאלה**, גאל ה') ותהיה "גאולה שלמה"
בו"ו, בגימטריא שם מ"ה שלם. ומצינו כיו"ב:
"ואת יקר תפארת גדולתו" (אסתר א' ה') בו"ו,
"ויהי בשלם סוכו" (תהלים ע"ג ג') בו"ו, ועוד.
וזהו שנאמר: "קרבה אל נפשי **גאלה**" (תהלים
ס"ט י"ט) בגימטריא ט"ל, כי שם יו"ד ה"א וא"ו
בגימטריא ט"ל, 'קרבה אל נפשי' - נפש דוד,
והיא מ' דאצילות לגאול אותה. ודו"ק.

גלאי שקר, או מכונת אמת (פוליאגרף)
שהמציאו בזמננו. שמעתי שאינו מועיל
לשקרנים מומחים שאין להם שום התרגשות
בשקר שמוציאים מפייהם, והגלאי רושם תמיד
קוים ישרים ולא ניכר כלל. ואמרתי בדרך צחות

עשר הויות והם י"ס דעיגולים,
ותיבת **ממקומו** בגימטריא: ע"ב ס"ג
מ"ה ב"ן שהם או"א וזו"ן בח"י פרצופים
דיושר (והכתר נעלם בקוצו של יו"ד כנודע).
ושם הו"ה באמצע לרמזו שאדון יחיד ומיוחד
רם ונשא מתגלה בהם. **ברוך כבוד הו"ה ממקומו**
עם התיבות והאותיות והכולל עולה תקמ"א
כמנין **כח"ב גג"ת** [גדולה גבורה תפארת, כלשון
המקובלים הקדמונים] **נהי"ם, כבוד ה'** רמז
למלכות שמושפעת מו"ק. ולכן עולה 'כבוד'
- כ"ו, ועוד ו' היסוד המשפיע למ'. כן עלה
בדעתי פתאום בבית הכנסת בתפלת שחרית
יום שני י"ט תמוז יה"ל התשנ"ח. ובעודני כותב
שורות אלו נודעתי מפטירת הגאון רבי בן ציון
אבא שאול זצ"ל. וזכורני לפני ט"ו שנה בערך
שקיבל הרב שיתוק ב"מ והיה בסכנת נפשות,
והיינו לומדים תהלים ביום חמישי בישיבה
כרגיל, והגענו לפסוק: "ביום צרתי אקראך
כי תענני", ואמרתי לתלמידים: "**ביום צרתי**
אקראך" ר"ת **בן ציון אבא**, והוטב מצבו מאז
ב"ה. וראה זה פלא כי התיבות 'ביום צרתי' -
בגימטריא תשנ"ח, רמז שנלב"ע בשנה זו בימי
בין המצרים. תנצב"ה וזיע"א. [ואל יחשדני
הקורא והשומע שאני מתעסק בקבלה כי היא
רחוקה ממני, רק הוא כמ"ש בשו"ת הריב"ש סי'
קנ"ז בשם ר' שמשון מקינון ובשו"ת חות יאיר
סוף סימן ר"י ובהקדמת ס' גנזי שלום למהר"י

שלא לקרוע על ראיית כותל המערבי וביית המקדש רק פעם ראשונה שרואה אותם. ועיין להרב שערי תשובה (א"ח סימן תקס"א) בשם הרב ברכי יוסף, ובפרט האינדנא שהם תחת ממשלת ישראל תל"ת [אך הגאון ר' שריה דבלצקי פסק שיש לקרוע, וכן עיקר לדינא. ושמעתי שנוהגים להחליף כתונת שלהם בכתונת של חבריהם כדי להיפטר מקריעה. ושוב שמעתי בשם הגרש"ז אורבך שאין לקרוע אלא אם כן עולה להר הזיתים ורואה רצפת בית המקדש. וצ"ע].

פטירת רש"י ז"ל, ביום כ"ט בתמוז ד'תתס"ה, נרמזה בכתוב (תהלים ל"ד ג') **בה' תתהלל נפשי** ר"ת בת"ן, גימטריא תמוז. **בה'** - עולה כ"ח ועם הכולל כ"ט. **תתהלל** - עולה תתס"ה. **נפשי** - ר"ת נפש פרשנדתא שלמה יצחקי. **"ישמעו ענוים וישמחו"** שהיה רש"י ז"ל עניו מאד, ואין לך חכם בעולם שילמד גמרא בלי פירש"י.

פרק ראשון. מנהג ג'רבא לא להתחיל מסכת מפרק ראשון רק מפרק שני ואומרים הטעם שלא יקטרג השטן ויעכב מלגומרה. ומצאתי סמך לזה שכן עשה גם רש"י ז"ל בעירובין, כי שם מובא המאמר: "אמר רב יוסף לא שמיע לי הא שמעתתא ואמר ליה אביי את אמרת ניהלן" וכו', בחמשה מקומות (דף יו"ד ע"א, ודף מ"א ע"א, ודף ס"ו ע"ב, ודף ע"ג ע"א, ודף פ"ט ע"ב). ובכולם פירש"י: רב יוסף חלה ושכח תלמודו והיה אביי מזכירו. חוץ מהראשונה שבהם בדף יו"ד ע"א (ונתקשה בזה בהגהות ר' מתתיה שטראשון שם). וצריך לומר שהתחיל לפרש פרק שני ואחר שגמר כל המסכת חזר לבאר פרק ראשון ולכן לא הוצרך לבאר בדף יו"ד ע"א. אך קצת קשה מרש"י ביצה (דף ל"ז סע"ב). ע"ש. ועיין עוד בברכות (דף ו' ע"ב) אגרא דבי טמיא שתיקוּתא. ושם לא פירש"י כלום רק בדף נ"ט ע"א. ע"ש. ודו"ק. וכיוצא בזה עוד בבבא קמא

שזהו שאמר ירמיה הנביא ע"ה (בהפטרה לתשעה באב): "למדו לשונם דבר שקר **העוה נלאו**" (ירמיה ט' ד'), שנלאו השופטים לבחון אותם בגלאי שקר לראות אם יעוו ויעותו הקו הישר, כי למדו לשונם דבר שקר ולכן נלאו השופטים לחפש עיוות.

התעמלות. זכורני בפירושי על ההגדה כ"י (ה' נסי) כתבתי שיחה נאה שהיתה לאבא ז"ל עם ד"ר שלום בתונס, ששאלו איך הרבנים בריאים בגופם ואינם עושים התעמלות, ושוב אמר לו: כיון שראיתי בתפלה שכורעים ומשתחווים ועומדים וכו' אמרתי היינו דאהני להו. ע"ש. וכעת ראיתי ברש"י נדרים (דף מ"ט סע"א) וז"ל: חולין, רבנן שעוסקין בתורה ואינם נהנים מן העולם ובאים לידי חולי. ע"כ. ויש לפרשו ע"פ האמור. וכן ראיתי בשם היעב"ץ שפירש: "כי אדם לעמל יולד" - להתעמלות נולד. ושור"ר כן בלחם שמים (פ"א דאבות מ"י) וכתב שמטעם זה רוב ת"ח חלושים וכו' ע"ש. (ורמו לדבר: **חכם** ר"ת חולי, **כאב**, **מיחוש**. רח"ל).

חליפה. ברוב הישיבות מקפידין על התלמידים ללבוש כובע וחליפה. ורמז לזה מהכתוב (תהלים נ"ה כ'): "אשר אין **חליפות** למו ולא יראו אלקים". ועוד רמז (ישעיה מ' ל"א): "וקויי ה' יחליפו **כח**" ר"ת **כובע חליפה**, גם "יחליפו" מלשון חליפה.

ט' באב. מה שנותנים אפר על המצח ביום ט' באב, אינו נכון, דצריך לשומו במקום הנחת תפלין ממש דהיינו למעלה במקום שמוחו של תינוק רופס, וכן משמע בהדיא בפירש"י תענית (דף ט"ז ע"א) ע"ש. ואולי חוששים לחציצה בתפלין אחר כך במנחה.

ט' באב. מנהג תונס ללכת בט' באב בשחרית לבית הקברות, הובא בתוס' (תענית ט"ז ע"א) ע"ש.

כותל המערבי. שמעתי מהרה"ג ר' כדיר צבאן (יצ"ו) [זצ"ל] רבה של נתיבות, שנהגו

טוט שרי. וכעת ראיתי בהגהות מהר"י ליפשיץ שם שכתב וז"ל: טוט אסר. נ"ב. פירוש: שופר, ועל שקולו כן, לכך קראו כך. ע"ש. ועוד ראה מדברי הרב מגדל עז (פ"ז מהלכות תלמוד תורה הלכה ז'). ע"ש. ועיין באור תורה שנה י"ט (עמוד י"ט ועמוד תתצ"ג) ע"ש.

שופר. הרבה טעמים נאמרו לשופר - ומהם לערבב השטן, ונרמז בר"ת **שופר:** אין שטן ואין פגע רע, כמ"ש הטור בסוף סימן תקפ"ה ועיין להט"ז שם (סוף ס"ק ז'). ומהם להכניע היצר כמו שכתב הרמב"ם בהלכות תשובה (וכן פירש הר"ן מה שאמרו בגמרא "לערבב השטן"), ונרמז בר"ת **שופר:** "שורש פורה ראש ולענה" (דברים כ"ט י"ז), להכניע את יצר הלב הזונה. ומהם להזכיר שופרו של משיח, ונרמז גם כן בר"ת "אז ימלא שחוק פינו ולשונונו רנה" (תהלים קכ"ו ב') ר"ת **שופר.**

תקון חצות, מקרב את הגאולה. ונראה לי רמז: "עורי צפון ובואי תימן" (שה"ש ה' ט"ז). כי תקון חצות היינו להתעורר בשעה שמנשבת רוח צפונית. וזהו: עורי צפון. "הפיחי גני יזלו **בשמיו**" גימטריא **משיח.** זה אמרתי ביום ג' מנחם אב התשל"ט לפנות בקר כשקמתי משנתי.

תשעה באב, חל רק ביום א' ג' ה' (ואם בשבת אז נדחה) ולכן נקרא אצלנו בחו"ל "הגין", ואפשר שהיה קרוי "הגאין" והוא רבים מן הג"א. ורמזתי בפסוק (בראשית ד' י"ד): "הן גרשת אותי היום מעל פני האדמה" וגו', "הן גרשת אותי" ר"ת הג"א, רמז לגלות. ולעתיד לבא יהפך לששון ולשמחה כמו שאומרים במוסף של שבת "הן גאלתי אתכם אחרית כראשית" וגו'. "הן גאלתי אתכם" ר"ת הג"א. ודו"ק.

(דף ג' ע"א) לא פירש רש"י שליף ופרומביא וזוג (וע"ש בדקדוקי סופרים), ופירשם בפרק שני (דף י"ז ע"ב). ועיין עוד שם (דף ג' ע"א) מה שפירש גבי טינפה כלים להנאתה, והרחיב יותר הדברים בדף י"ח סוף ע"ב. ע"ש. ועיין עוד בברכות (דף ח' ע"ב ודף ס"א ע"א) רש"י בד"ה ואי דרי מידי, ובד"ה ואי איכא פתחא אחרינא. ודוק היטב. ושוב ראיתי שכן כתב בספר דמשק אליעזר פאפו (ואין זה מח"ס פלא יועץ כמו שטעה חכם אחד) מערכת ט"ת אות ב', שכן מנהג ירושלים כשרוצים להתחיל איזו גמרא על הסדר אינם מתחילים מרישא. וכתב הטעם בשם ספר מגן אבות (דף ו' ע"א) על מה שאומרים רז"ל בכמה מקומות "פתח ר' פלוני ואמר", דהכוונה היא בתחבולות תעשה לך מלחמה, וכשאדם רוצה ללמוד איזה ספר ולגומרו לא יתחיל מתחילת הספר מפני שהשטן מתקנא ומקטרג ומביא לו עיכובים שלא לגומרו, אלא יתחיל מפרק שני או מדף ב' או ג' ואחר גומרו חוזר לראש. אבל אלו החכמים שהיה כחם רב לא היו מתייראים מקטרוג השטן ועכוביו היו מתחילים מראש הספר ולא היו חוששים, לזה אמרו תיבת פתח וכו'. ובזה פירש הרב דברי מנחם (בא"ח סי' א') דזהו שאמרו "פתחיה זה מרדכי" שהיה כחו יפה שהיה פותח בדברים ודורשן. עכת"ד. ולע"ד פירוש הרב מגן אבות אינו מחוור, כי על פי רוב "פתח ר' פלוני ואמר" אינו בתחלת הספר, דוק ותשכח. וספר מגן אבות הנ"ל לא ידענא מנו.

שופר. באגרת להגר"ע יוסף נ"י ערב ראש השנה התשל"ד [כמדומה] כתבתי לו סיוע למה שאמר בדרשה שקול השופר נכון להיות טו-טו-טו-טו (כמנהג תונס) ולא כהתוקעים בלשון ל-ל-ל-ל וכיוצא. והבאתי לו סמך מהגמרא במועד קטן (דף ט"ז ע"א) טוט אסר

שלחן מלכים

פרשת בלק

ויזבח בלק בקר וצאן. (כ"ג, מ')

פירש"י: דבר מועט, בקר אחד וצאן אחד בלבד. ולכאורה מה הכריחו לזה, ודילמא בקר וצאן שם המין כפשוטו ושחט הרבה. ונ"ל מדחזינו דכתיב וַיִּשְׁלַח לבלעם, דרך בזיון, ולא הזמינו לאכול על שלחן המלך, מסתמא קימץ גם בהוצאות ושחט לו בקר אחד וצאן אחד. ולכן התחכם בלעם ואמר לו להעלות מ"ב קרבנות (עשרים ואחד פרים ועשרים ואחד אילים) להורות לו כי לשוא הוא "מתקמצן", וישלם בכפלי כפלים.

פרשת פינחס

הנני נותן לו את בריתי שלום. (כ"ה, י"ב)

שלום עולה 376 בגימט' ד' פעמים מזל טוב. כי פינחס זה אליהו וטס כל העולם בארבע טיסות (ד' פעמים "אליהו" בגימטריא "פינחס") ובא בכל ברית מילה לברך את הרך הנימול במזל טוב (ואע"פ שמנהגנו לומר "בסימן טוב" להולדת הבן ו"במזל טוב" להולדת הבת, מ"מ מצינו בתורה ותאמר לאה בא גד, ופירש"י בא מזל טוב. ע"ש). ושמעתי בשם הגאון ר' יוסף חיים ז"ל שכתב שלכך באה הוי"ו דשלום קטיעא, כי צריך אליהו לחלק את עצמו בכמה מקומות לניצוצות רבים כידוע. ואפשר שוי"ו קטיעא רומזת ג"כ לקטיעת הערלה, ומתיבת שלום נעשה שלים (ביו"ד) כמ"ש התהלך לפני והיה תמים. גם בריתי שלום שיהא שלום לתינוק, ולא יארע לו נזק במילה ח"ו.

פרשת מטות

וכלי הקדש וחצוצרות התרועה בידו. (ל"א, ו')

בתנ"ך קורן וכלי הקדש בזקף קטן, וכ"ה בס' עין הקורא. ונראה טעם הזקף קטן כי קשה איך יקח את הכל בידו אחת, ולזה ניקדו וכלי הקדש בזקף קטן (אותם ואת פינחס ואת כלי הקדש), ואח"כ וחצוצרות התרועה בידו, שרק את החצוצרות לקח בידו. אבל מפירש"י שכתב בידו ברשותו, מוכח שהיה קורא וכלי הקדש בטעם תביר כגירסת רוב הספרים. וממילא תיבת "בידו" חוזרת על כלי הקדש וחצוצרות התרועה (כי הטרחא מפסיק יותר מהתביר כידוע) ולכן הוצרך לפרש ברשותו. ודו"ק. וכ"ה בחומש ברויאר "וכלי הקדש" במאריך תביר. ואמרתי זה בחולון באזכרת השבעה של הגרב"צ אבא שאול זצ"ל ושמע אחיו יבלח"א (כמדומה הרב יצחק הי"ו) ואמר ישר כח.

נחנו נעבור חלוצים. (ל"ב, ל"ב)

רמז למנהג ללבוש כמה חולצות בערב שבת חזון כדי שיוכלו להחליף בשבוע שחל בו ט"ב כידוע. וזהו נחנו נעבור "חלוצים", בשבוע הבא שאחר פרשת מטות ומסעי.

פרשת מסעי

את פאת קדמה אלפיים באמה. (ל"ה, ה')

בטעם "ירח בן יומו, קרני פרה" (והוא מקום יחיד בכל התורה). ונ"ל רמז נמרץ מכאן, שעדי החודש הבאים להעיד על "ירח בן יומו" לאן קרניו נוטות (כמ"ש הרמב"ם פ"ב מהלכות קידוש החדש ה"ד), יש להם אלפיים אמה

1. שוב כתב לי האברך ר' אוריאל תויתו (טויטו) הי"ו מירושלים סמך לזה, מנגמרא עבודה זרה (דף י"ד סע"ב) נפל על רישא דערלתיה קטעה, ואולי לכן

חדושים ורמזים על פרשיות השבוע

משלחנו של מרן ראש הישיבה שליט"א

מול בית פעור (כן ראיתי בילדותי בס' בכורי אביב להרה"ג אברהם ביק ז"ל. וכעת אמ"א). וזה נכון לפי גירסת עין יעקב שם בתי עבודת כוכבים, אבל בדק"ס וש"ס ויניציא איתא בתי אומות העולם. ואם כן לא יכון הרמז.

פרשת עקב

נחש שרף ועקרב. (ח', ט"ו)

הפסק בין המלים "נחש | שרף" בא להפריד בין השי"ן לסי"ן, אף על פי שזו ימנית וזו שמאלית. וכיוצא בזה עשב בשדר, הכנף פתיל, אע"פ שזו רפויה וזו דגושה (ועיין לחם הבכורים דף צ"ח ע"א). ואפשר עוד שהפסק בא לשלול שאין שרף שם תואר לנחש כמו הנחשים השרפים (במדבר כ"א ו') וכתרגום אונקלוס כאן: "אתר חיון קלן ועקרבי", אלא הם שלשה מינים: נחש שרף ועקרב. וכיו"ב נטף ושחלת (שמות ל' ל"ד) בפסק, שלא נבאר נטף שם תואר לדבר הנוטף מן השחלת אלא נטף לחוד ושחלת לחוד. [ואף על גב דכתיב בוי"ו ושחלת אפשר לפרש נטף של שחלת, כמו "חסד ואמת" חסד של אמת. וכיו"ב בשבת דף כ"ד ע"א ודף ע"ז סע"ב ויומא דף פ' סע"א ויבמות דף ח' ע"א. ע"ש]. וכן וחצור חדתה (יהושע ט"ו כ"ה) בפסק, שלא נבאר חצור החדשה, אלא חצור לחוד חדתה לחוד. אריות בקר (מלכים א' ז' כ"ט) בפסק, שלא נבאר אריות של בקר, אלא תלת מיילי נינהו אריות בקר וכרובים. ענן יומם ועשן (ישעיה ד' ה') פסק בין ענן ליומם, שלא נבאר ענן של יומם בסמיכות, אלא ענן ועשן ביום. וכן תורין דכרין (עזרא ז' י"ז) בפסק, שלא נבאר שוורים זכרים, אלא שוורים אילים וכבשים,

לכל רוח, כדתנן בראש השנה (כג:): ופסקה הרמב"ם (פרק כ"ז מהלכות שבת הלכה ט"ז).

פרשת דברים

אלה הדברים אשר דבר משה אל כל ישראל.

(א', א')

אילו הוכיח מקצתן היו אותם שבשוק אומרים אתם הייתם שומעים מבן עמרם ולא השיבותם לו דבר? **מכך וכך** אילו היינו שם היינו משיבים אותו וכו' (רש"י). כן נדפס בכל החומשים. ונראה לי שצריך לומר **בכך וכך**, והוא לשון שבועה. וכיוצא בזה בויקרא רבה (ספ"ט) כן וכן לא אעיילת להכא וכו', כפירוש מהרז"ו וידי משה שם. וכן הוא בילקוט שמעוני כאן (רמז תשפ"ט) כך וכך אילו היינו שם וכו'. ושוב ראיתי במהדורת ר' חיים שעוועל ז"ל שכן הוא בדפוס ראשון של רש"י (משנת רל"ה) בכך וכך. ועיין עוד לרש"י לקמן בפרשת האזינו (ל"ב מ"ח) שכותב בכך וכך ג"פ, וכלם לשון שבועה. ע"ש. ולאחר שנים הראוני למהר"י נג'אר בספר אהלי יהודה על הספרי שפירש כן, והביא ראיה מספרי לקמן סוף פרשת האזינו ובראשית רבה סוף פרשת לך לך וירושלמי סוטה (פ"ג ה"ד), וע"ש בקרבן העדה לפני משה. ואכמ"ל. וכן נוהגים אצלנו באי ג'רבה שלא להוציא שבועה מפיהם אומרים בערבית "בהפדא והפדא" (בכך וכך).

פרשת ואתחנן

ונשב בגיא מול בית פעור. (ג', כ"ט)

בגיא ר"ת בית גאים יסח אדוני. רמז למה שאמרו בגמ' (ברכות דף נח ע"ב) הרואה בתי עכו"ם בישובן אומר בית גאים יסח ה'. וזהו בגיא

הם שלשה מינים. וכלם נמנו במסרה גדולה פה. ע"ש.

אלול התשמ"ג (דף של"א סע"ב) ע"ש.

כי הגוים האלה וגו' אל מעוננים ואל קוסמים ישמעו ואתה לא כן נתן לך ה' אלהיך. (י"ח י"ד)

בין העתיקה עשו היונים חיקוי לאורים ותומים שלנו, וקראו לזה "אוראקול". ופעם בא מלך פרס ושאל באוראקול אם ילך למלחמה על עיר פלוגית ואם לאו, והשיבו לו הכמרים ע"פ האוראקול: "אם תלך למלחמה תחריב עיר גדולה". שמח מאד המלך והלך למלחמה ונפל בשבי... אחר שנים בא ליון ושאל "איך האוראקול כיחש לי?" ענו לו: "כוונת האוראקול היתה שתחריב את העיר שלך, ואתה לא שאלת איזו עיר אתה מחריב... ככה ידעו הגויים לְשַׁטוֹת ולרמות את הפתיים שבהם. לעומת זה - להבדיל אלף אלפי הבדלות - באורים ותומים שלנו התשובה קצרה וחותכת: "יהודה יעלה" (שופטים א' ב'), "עלו אלי" (שם כ' ג'), "עלו כי מחר אתננו בידך" (שם פסוק כ"ח), "ירד" (שמואל א' כ"ג י"א), "יסגירו" (שם פסוק י"ב). ומטעם זה אין שואלים שתי שאלות כאחת באורים ותומים, שמא התשובה לאחת תהיה בשלילה ולשניה בחיוב, ויסתבך השומע ולא יבין. וכשנלחץ דוד המלך במלחמת צקלג והוצרך לשאול שלש שאלות בבת אחת, עשה שאלה ראשונה בניחותא והשניה בה"א השאלה והשלישית מתחת ללשון: "**ארדוף** אחרי הגדוד הזה, **האשיגנו?**" וקיבל תשובה ברורה להפליא: "רדוף, כי השג תשיג והצל תציל" (שמואל א' ל' ח').

וזה רמז הכתוב: "כי הגוים האלה אל מעוננים ואל קוסמים ישמעו" שתשובתם מעורפלת ומסובכת ומשתמעא לתרי אנפי. אבל "ואתה לא כן", תשובה ברורה: **לא** או **כן**, נתן לך ה' אלהיך. ועל זה אמר רבי יהודה הלוי זצ"ל בקינתו לתשעה באב: "שנער ופתרוס היערכוך בגדלך, ואם הבלם ידמו לתומיך ואוריך?!"

פרשת כי תצא

כי תצא למלחמה על איביך. (כ"א, י')

כתיב **איביך** מלא יו"ד אחר הבי"ת, לרמוז

פרשת ראה

והחסידה והאנפה למינה והדוכיפת והעטלף. (י"ד, י"ח)

בשבת (דף ע"ח ע"א) איתא שדם הדוכיפת מועיל לברקית שבולטת בעין, ודם העטלף ליארוד שבעין (קטרקט). ע"ש. וידוע שמחלות עינים באות למי שמאמץ את עיניו בקריאה בלילה יותר מדאי, או לבעל כעס כמו שנאמר: עששה מכעס עיני (תהילים ו' ח'), או לשטוף בזמה רח"ל כמו שכתב הרמב"ם (פ"ד מהלכות דעות הלכה י"ט). ע"ש. וזהו הרמז "והחסידה" (חסיד שלומד הרבה בלילה) "והאנפה" (לשון רוגז וכעס מן כי אנפת בי, או לשון ניאוף, מאי תקנתייהו) "והדוכיפת והעטלף". ועיין חולין (דף ס"ג סע"א) למה נקרא שמה אנפה וכו', ובהגהות הב"ח שם.

פרשת שופטים

שופטים ושופטים תתן לך בכל שעריך וגו' לשבטיך. (ט"ז, י"ח)

מלמד שמושיבין דינים לכל שבט ושבט ובכל עיר ועיר (רש"י). וכתב הרמב"ן: ולא ידעתי פירושו, דכיון שממנים ב"ד בכל עיר ועיר הרי בתי דינים רבים לכל שבט ושבט. ואולי בא לומר שאם היתה עיר אחת לשני שבטים כירושלים שיש בה חלק ליהודה ולבנימין, שיושיבו בה שני בתי דינים. ע"כ. וכן כתבו התוס' (סנהדרין דף ט"ז ע"ב) בד"ה שופטים לכל שבט ושבט, שאם יש בעיר אחת משני שבטים עושים שתי סנהדראות. ע"ש. ומכאן **מקור מפורש בתורה** לשני רבנים ראשיים ושני בתי דינים בכל עיר בארץ ישראל, אחד ספרדי ואחד אשכנזי או תימני לפי צורך העיר. וכידוע שאין בני עדה זו בקיאים באופיים ובמנהגיהם וברבניהם של בני עדה אחרת. ולא כאלה שנתעצמו לבטל כפילות הרבנים בערי ארץ ישראל, וגרמו למעשה שיש ערים שגם רב אחד אין. ועיין מה שכתבתי עוד בזה באור תורה

לשני אויבים, האויב הגשמי והאויב הרוחני הוא יצר הרע, שצריך לצאת למלחמה נגדו שלשים יום לפני ראש השנה, וזה רמז כי (גימט' 30) תצא למלחמה. ומכאן סמך למנהג הספרדים להשכים לסליחות בתחלת אלול, על דרך הבא להרגך **השכם** להרגו, והאשכנזים תוקעים בשופר בכל חדש אלול להכניע יצר הרע.

והנה כתב בעל הטורים: "כי תצא, צא אליהם ואל תניחם לבוא עליך פן ישחיתו הארץ". וזה ההבדל בין מלחמת ששת הימים ובין מלחמת יום הכיפורים שהיה מה שהיה בעוה"ר. וראה זה פלא, כי ראשי תיבות **כי תצא למלחמה - כתל**, שקיבלנו בחסדי השי"ת את הכותל המערבי במלחמת ששת הימים ביום כ"ח באייר שהוא מ"ג לעומר, על **איביך** (כתיב חסר ו') עולה מ"ג. וראית בשביה אשת יפת תואר" רמז לשכינה הקדושה שלא זזה מכותל המערבי, והיא כביכול שבויה ביד זרים בעוה"ר. אבל יגיע זמן "וגלחה את ראשה" היא הקובה שבמסגד עומר, "ועשתה את צפרניה" תקופץ את הצפרניים (כמו ולא עשה שפמו, שמואל ב' י"ט כ"ה) והם ראשי המחבלים הארורים הדוקרים ומשחיתים כל חלקה טובה ימש"ו. "והסירה את שמלת שביה מעליה וישבה בביתך", שתשרה השכינה בינינו בגאולה שלמה במהרה בימינו. אמן.

פרשת כי תבא

ולקחת מראשית כל פרי האדמה. (כ"ו, ב')

פירש רש"י: שאין חייבין בבכורים אלא שבעת המינים בלבד, נאמר כאן ארץ ונאמר **להלן** (לעיל ח') ארץ חטה ושעורה וגו'. ע"כ. חכם אחד רצה להגיה בלשון רש"י "ונאמר **לעיל**". ולא דק, כי מלת **להלן** פירושה **במקום אחר**, וכולל בין לעיל בין לקמן. ועיין בסנהדרין (דף ס"ז סע"א) נאמר כאן מכשפה לא תחיה (שמות כ"ב) ונאמר **להלן** (שמות י"ט) אם בהמה אם איש לא יחיה. ובתוס' יבמות (ג: בד"ה טעמא) נאמר כאן עליה (דברים כ"ה) ונאמר **להלן** עליה (ויקרא י"ח) מה להלן באחות אשה וכו'. ע"ש. בשני המקומות האלה פירוש "להלן" לעיל. וכהנה רבות בש"ס. (וע"ע

רש"י בראשית י"ט א', כ"ה י"ח, ל"ב יו"ד, ל"ו ג', ל"ח כ"ז. שמות י"ד ט"ו. ויקרא ב' י"ד. דברים ז' ט'. מלכים א' י"ח ל'. דברי הימים א' א' ז'). וזה פשוט.

והנה רוב ככל שבעת המינים הם פירות האילן (זיתים, תמרים, גפן, תאנה ורמון). ואף על פי כן קורא להם הכתוב בשם כללי "פרי האדמה". מכאן סמך למה שקבעו חז"ל שאם בירך על פרי העץ בורא פרי האדמה יצא. ודו"ק.

פרשת נצבים

אתם נצבים היום כלכם. (כ"ט ט')

לעולם פרשת נצבים נקראת בשבת האחרונה שלפני ראש השנה (ונרמז בה: ואתה **תשׁו"ב** ושמעת בקול ה' - **תחל שנה וברכותיה!**). ואז מתחילים כל העדות לקום לסליחות, וזהו **אתם** ר"ת אשכנזים **תימנים** מזרחים (עדות המזרח) **נצבים** היום **כלכם** (רומז על מספר שלש, עיין יד מלאכי כלל של"ו), לקום לסליחות!

פרשת וילך

וחרה אפי בו ביום ההוא ועזבתים וגו'. (ל"א, י"ז)

ידוע שמלחמת העולם השניה פרצה ביום 1 בספטמבר 1939 למנינם, שהוא יום עש"ק פרשת כי תבא (פרשת התוכחה) י"ז באלול התרצ"ט. ובה נשמדו מליונים מאחינו בית ישראל בעוה"ר, השם יקום דמם במהרה בימינו אמן. וזהו רמז "ביום **ההוא**" ביום י"ז לחדש אלול (כי פרשת וילך קראו אותה בשנת התרצ"ט בחודש אלול, וכן הוא ברוב השנים, כשחל ראש השנה ביום חמישי או ביום שבת כידוע. גם **וילך** בגימט' אלול). והנה מלחמת העולם הראשונה פרצה בשנת תרע"ד ונסתיימה בשנת תרע"ח, ועיצומה של מלחמה היה בשנת **תרע"ו**. והשניה פרצה בשנת תרצ"ט ונסתיימה בשנת תש"ה, ועיצומה היה בשנת **תש"ב**. והכל רמוז כאן: ומצאוהו **רעות** (תרע"ו) רבות **וצרות** (תש"ב). השם יאמר די לצרותינו ולצרות עמו ישראל אכ"ר.

דת המלך

הלכות ומנהגים

בערב שבת אחר חצות יש להקל, ובמוצאי שבת אין להקל (שו"ת מקור נאמן ח"א סימן תק"ג). אבל בכל אופן מותר לשיר בפה שירי הודאה ותשבחות לה' יתברך בלי כלי נגינה (יחוד"ד ח"ו סימן ל"ד).

ה. אין להתרחץ במים חמים בשבוע שחל בו תשעה באב (ש"ע סוף סימן תקנ"א). וכבר במוצאי שבת של שבוע זה חל האיסור (שו"ת מקור נאמן ח"א סימן תק"ה). ויש נוהגים בזה מר"ח אב (בן איש חי שנה ראשונה פר' דברים סט"ז).

ו. מותר להתרחץ במים קרים. ואפשר לערב מעט מים חמים כדי שגופו יוכל לסבול את המים הקרים, אבל שלא יהיו מים חמים ואפילו לא פושרים (מרו"א ראש הישיבה שליט"א הוב"ד בהגהות אי"מ על משנ"ב).

ז. בשבוע שחל בו תשעה באב אסור להסתפר, ולכבס בגדים, אפילו אין לובשם עתה, אלא מניח לאחר תשעה באב. וגם לא ילבש בגדים מכובסים (ש"ע שם ס"ג). ועל פי הקבלה יש להחמיר מלהסתפר תספורת מ"ז בתמוז. וכן המנהג בהרבה קהילות (מור"ם, כה"ח ס"ק פ', ברית כהונה שם אות י"ב), וכן המנהג בישיבה. וכן יש נוהגים להחמיר בכיבוס מר"ח אב, וכן נוהגים בישיבה וכן נכון לנהוג. ולא יהא חורבן בית המקדש קל מאבילות על תלמידי ר"ע, ובפרט אם חל ט"ב ביום ראשון ובטל דין שבוע שחל בו ונכנסים לט"ב כחתנים (מרו"ה"י שליט"א).

ח. ואם כן כיצד יוכל להחליף בגדים בשבוע שחל בו תשעה באב (או אחר ר"ח למנהגנו)? על ידי שיכין בגדים מכובסים שילבשם קמעא (כמחצית השעה או שעה) מבעוד מועד. והחכם עיניו בראשו. וכשהזמן מצומצם יוכל ללבוש

הרב אדיר כהן שליט"א

מח"ס ילקוט כהונה ג"ח ועוד

ימי בין המצרים

א. לפי דברי רבנו האר"י ז"ל יש לומר תיקון חצות בחצות היום וכן נהגו בארץ הקודש זה דורות רבים. וכדאי לחדש מנהג זה בימינו. ואם אי אפשר בחצות היום בדיוק, אפשר סמוך למנחה להתאסף לומר תיקון חצות במנין. וכל המתאבל על ירושלים זוכה ורואה בשמחתה (מרו"א ראש הישיבה שליט"א בלוח הישיבה). וכן מקפידים על כך בישיבה בימים אלו כל יום לעשות תיקון חצות סמוך לחצות היום מיד לאחר השעור, הרבנים והתלמידים בצוותא בניגון כמסורת אבותינו.

ב. טוב להזהר שלא לברך ברכת שהחיינו בימי בין המצרים על פרי חדש וכל שכן על מלבוש חדש (ש"ע סימן תקנ"א סעיף י"ז). ויש להחמיר גם בשבתות שבינתיים (כה"ח שם אות ר"ה בשם החיד"א והאר"י). והמיקל בשבתות במקום הצורך לברך על פרי חדש יש לו על מי שיסמוך (שו"ת יחוד דעת חלק א' סימן ל"ז). ודברים שלא שייך בהם שהחיינו יש להתיר (שו"ת שמחת כהן מהד"ב חאו"ח סימן קמ"ד).

ג. פרי חדש שלא ימצא אחר תשעה באב מותר לברך עליו שהחיינו (מור"ם שם), ועדיף בשבתות שבינתיים (יחוד"ד שם). ובזמנינו על פי רוב אפשר לשמור את הפירות במקור עד אחרי תשעה באב (הגהות איש מצליח שם).

ד. אין לשמוע שירים עם נגינה בימים אלה. רק

באב בשבת (מור"ם וכה"ח סוף סימן תקנ"ג).

תשעה באב

יד. אסור ללמוד ביום תשעה באב בתורה, נביאים וכתובים ובמשנה ובמדרש ובגמרא ובהלכות ובאגדות, ואפילו ע"י הרהור. אבל קורא באיוב ובדברים הרעים שבספר ירמיה. ואם יש ביניהם פסוקי נחמה צריך לדלגם. ומותר ללמוד מדרש איכה ופרק אלו מגלחים, וכן ללמוד פירוש איכה ופירוש איוב (ש"ע סימן תקנ"ד). ואין רשאי להתבטל ביום זה מתורה אלא חייב ללמוד בדברים המותרים (שו"ת יביע אומר ח"ח חיו"ד סימן ל"ה).

טו. מהאמור מתבאר שגם קריאת "חק לישראל" אין לקרוא (כה"ח סימן תקנ"ד אות י"ט). ולכן

תיקון מרן הגה"ק רבי מצליח מאזוז צ"ל סדר חק לישראל מיוחד לתשעה באב, שתוכנו מדברים המותרים ללמוד בתשעה באב. ונדפס בסידור איש מצליח לט"ב. ונוהגים לקרואו בישיבה תכב"ץ אחרי חזרת הש"ץ בשחרית של ט"ב

בבת אחת שני בגדים כגון שתי חולצות וכדומה למשך זמן קצר כנ"ל. (מרן ראש הישיבה שליט"א במחזור אי"מ לט"ב). ובשבת אין להחליף בגדים לצורך כך מפני שהוא כמכין משבת לחול. אלא ילבש בגדים מכובסים לכבוד שבת קודש, ובשבת בבוקר ילבש בגדים מכובסים אחרים. ואם יש צורך, לאחר שינת הצהרים בשבת ילבש בגדים מכובסים אחרים (שו"ת יבי"א ח"ג סי' ל"א אות ה' ויחוד"ד ח"א סי' ט"ל).

טז. אין אוכלים בשר מר"ח אב עד עשירי בו כולל העשירי, ויש מחמירים גם בר"ח אב. ויש מקילים בו. וכן עיקר (ספר ילקוט כהונה הל' ט"ב ס"ז).

יז. מותר לאכול בשר בשבת חזון, ואלו שנהגו שלא לאכול בשר יכולים לבטל מנהגם ללא התרה (שו"ת שואל ונשאל ח"א סי' ל"ה). ומ"מ טוב שיעשו התרה (שו"ת מקור נאמן סימן תק"ד).

ערב תשעה באב

יא. בערב תשעה באב מנהג תונס, ג'רבא ולוב שלא לומר תיקון חצות בחצות היום. ומנהג ארץ ישראל לומר תיקון חצות בערב תשעה באב, וכן נוהגים בישיבה (מרן ראש הישיבה במחזור אי"מ לט"ב).

יב. נכון שלא ללמוד בערב תשעה באב אחר חצות היום אלא בדברים המותרים ביום תשעה באב עצמו. ואם חל ערב תשעה באב בשבת, המנהג להקל בזה (שו"ת שמחת כהן חאו"ח סי' קנ"ט). וכן מותר ללמוד עם בנו אותיות אל"ף ביי"ת אף בערב תשעה באב אחר חצות שחל בחול (מקור נאמן סימן תק"ו).

יג. לא יטייל בערב תשעה באב אחר חצות, וראוי להחמיר בזה גם כשחל ערב תשעה

בשעה שאנחנו זוכרים לתנאי מודעה זו" (מרן ראש הישיבה שליט"א בקונטרס לאקומי גירסא, ושכן מנהג מרן הגר"ע יוסף שליט"א). ויש מקיימים הנוסח (ויען שמואל חלק י"ג סימן ט"ז).

כג. יש להשתדל לומר סדר הסליחות החל מב' אלול. והזמן הרצוי ביותר לאמירת הסליחות הוא באשמורת הבוקר שאז הוא עת רצון. ומ"מ אפשר לומר סליחות כבר מחצות הלילה ובמשך כל שעות היום (ש"ע סימן תקפ"א וכה"ח שם).

כד. אם אין מנין בבית הכנסת בזמן אמירת הסליחות, אין לומר י"ג מידות. ומ"מ אפשר לאומן בטעמים כקורא בתורה. וכן את כל הקטעים שבסליחות שהם בלשון ארמית, יש אומרים שאין לאומרם (שו"ת יביע אומר חלק א' סימן ל"ה). ויש מתירין ושכן המנהג הפשוט במקומות רבים. ומהיות טוב יאמרום בתרגומם העברי (מרן ראש הישיבה שליט"א באור תורה אלול התש"ן סימן ק"ס).

כה. מנהג ג'רבא וטריפולי לומר בימי זה"ב (שבת שני וחמישי) סליחות מיוחדות מספר "שפתי רננות" אשר נתייחד ע"י רבנו יצחק אבן גיא ושאז גאוני ספרד. "שהן אוצר בלום מפני שירתם וכל דבריהם כגחלי אש" (לשון מרן רה"י שליט"א בתחילת הספר). ואף בשבת מותר לומר את הסליחות המיוחדות לשבת ללא חשש (מרן רבנו שאול הכהן זצ"ל בהקדמתו). וטוב ונכון שימשיכו במנהגם באמירת הסליחות חשובות אלו, ובימים שקוראים סליחות אלו אין צריכים לקרוא הסליחות הרגילים (שו"ת מקור נאמן ח"א סימן תקכ"ב).

כו. יש להשתדל לעשות תיקון חצות בנוסף לסליחות. וכידוע שסדר תיקון חצות עדיף יותר מאמירת סליחות (חזו"ע ימים נוראים עמ' י'). ותפלה בהנף עדיפה יותר אף מתיקון חצות (אור תורה אב תשד"מ סימן קכ"א).

כז. בסליחות בקטע שאומרים: "אתאנו לבקש ממך כפרה, איום ונורא משגב לעתות בצרה, יש להקפיד לומר תיבת 'כפרה' ו'בצרה' מלרע, ולא כפי שטועים ההמון לאומרם מלעיל בגלל

קודם שיסירו התפלין, כדי להדר לקרוא חק לישראל בטלית ותפלין.

טז. אין לשטוף את פיו ביום תשעה באב בבוקר בהקיצו משנתו (ש"ע סימן תקס"ז ס"ג).

יז. אין לברך ברכת שעשה לי כל צרכי ביום תשעה באב.

ובזמנינו שלובשים נעלי בד המברך יש לו על מי שיסמוך (תורת המועדים עמוד ש"ו).

יח. בשעת קריאת איכה והקינות, אסור לדבר או לצאת מבית הכנסת כדי שלא יסיח דעתו מן האבל (ש"ע סימן תקנ"ד).

יט. יש חסידים הנוהגים ליטול את ידיהם במוצאי תשעה באב שלש פעמים לסירוגין נטילה גמורה עד פרק הזרוע, כיון שביום לא נטלו נטילה גמורה, אך אין זה מעיקר הדין (בן איש חי שנה ראשונה סוף פרשת דברים).

כ. מנהג כשר להמנע מאכילת בשר כל עשירי באב ומ"מ מותר לכבס וללבוש בגדים מכובסים במוצאי תשעה באב (שו"ת יחווה דעת ח"ה סימן מ"א).

חודש אלול

כא. נוהגים לעשות התרת נדרים ביום כ' אב שהוא ארבעים יום לפני ראש השנה, וכן בערב ראש חדש אלול שהוא ארבעים יום לפני יום הכיפורים. ואם חלו כ' וכ"ט אב בשבת, מקדימים ההתרה ולא מאחרים (ברית כהונה מע' י' אות ז' ובהערות בסוה"ס).

כב. בנוסח התרת נדרים יש לדלג תיבות "או

ממך כפרה, איום ונורא משגב לעתות בצרה, יש להקפיד לומר תיבת 'כפרה' ו'בצרה' מלרע, ולא כפי שטועים ההמון לאומרם מלעיל בגלל המנגינה (ילקוט כהונה חאו"ח עמוד רצ"ג, חזו"ע עמוד י"ח).

לג. הקם באשמורת הלילה לומר סליחות בחודש אלול ועשרת ימי תשובה, יתאזר בעוז ותעצומות שלא ינום ולא יישן בקריאת שמע וברכותיה ובתפלה עד סופה. ומכל שכן כשהוא מעוטר בתפלין שאסור להסיח דעתו מהן, וצריך לשמור עצמו בקדושה ובטהרה. ומי שאינו עושה כן, והוא מתנמנם בתפלתו עם התפילין, יוצא שכן כשהוא טוב שיתפלל כראוי אף אם ע"י זה ימנע מאמירת סליחות לגמרי, וכלל גדול אמרו בעבודת ה' לשמור העיקרים ולהוסיף בחסידות, ולא לזלזל בעיקר ולקיים התוספת (מורה באצבע אותיות רמ"ה-רמ"ו).

לד. בענין מנין י"ג מדות באצבעותיו, כיון שיש מחלוקת מהיכן מתחיל מניינן ומה הוא סדרן ואין בידינו הכרע, יש אומרים שאין לנהוג במנהג זה למנותם באצבעותיו, אלא יאמרם בסתם וקמי שמיא גליא (חזו"ע עמוד ל"ג). ויש אומרים שכיון שהוא רק מנין באצבעות לסימנא בעלמא, אפשר לנהוג מנהג זה על פי שיטת האר"י ז"ל שהיא המחזורת מכל השיטות (מרן רה"י שליט"א).

המנגינה (ילקוט כהונה חאו"ח עמוד רצ"ג, חזו"ע עמוד י"ח).

כה. הקם באשמורת הלילה לומר סליחות בחודש אלול ועשרת ימי תשובה, יתאזר בעוז ותעצומות שלא ינום ולא יישן בקריאת שמע וברכותיה ובתפלה עד סופה. ומכל שכן כשהוא מעוטר בתפלין שאסור להסיח דעתו מהן, וצריך לשמור עצמו בקדושה ובטהרה. ומי שאינו עושה כן, והוא מתנמנם בתפלתו עם התפילין, יוצא שכן כשהוא טוב שיתפלל כראוי אף אם ע"י זה ימנע מאמירת סליחות לגמרי, וכלל גדול אמרו בעבודת ה' לשמור העיקרים ולהוסיף בחסידות, ולא לזלזל בעיקר ולקיים התוספת (מורה באצבע אותיות רמ"ה-רמ"ו).

כט. בענין מנין י"ג מדות באצבעותיו, כיון שיש מחלוקת מהיכן מתחיל מניינן ומה הוא סדרן ואין בידינו הכרע, יש אומרים שאין לנהוג במנהג זה למנותם באצבעותיו, אלא יאמרם בסתם וקמי שמיא גליא (חזו"ע עמוד ל"ג). ויש אומרים שכיון שהוא רק מנין באצבעות לסימנא בעלמא, אפשר לנהוג מנהג זה על פי שיטת האר"י ז"ל שהיא המחזורת מכל השיטות (מרן רה"י שליט"א).

ל. ספרד. "שהן אוצר בלום מפני שירתם וכל דבריהם כגחלי אש" (לשון מרן רה"י שליט"א בתחילת הספר). ואף בשבת מותר לומר את הסליחות המיוחדות לשבת ללא חשש (מרן רבנו שאול הכהן זצ"ל בהקדמתו). וטוב ונכון שימשיכו במנהגם באמירת הסליחות חשובות אלו, ובימים שקוראים סליחות אלו אין צריכים לקרוא הסליחות הרגילים (שו"ת מקור נאמן ח"א סימן תקכ"ב).

לא. יש להשתדל לעשות תיקון חצות בנוסף לסליחות. וכידוע שסדר תיקון חצות עדיף יותר מאמירת סליחות (חזו"ע ימים נוראים עמ' י'). ותפלה בהנף עדיפה יותר אף מתיקון חצות (אור תורה אב תשד"מ סימן קכ"א).

לב. בסליחות בקטע שאומרים: "אתאנו לבקש

והאר עיני בתורתך

הרב עובדיה חן

את שנתו, ובחוץ שקט חרישי, כאן בבית מתחולל לו קרב פרטי, מרוץ אימתני על כל תיק ותיק, על כל דסקית ודסקית שמאחוריה עומדים חיים שלמים.

בכוח ההיתר שלו, הוא מנהל מאבק נחוש על כל עגונה ועגונה לחלצה ולהצילה מידי שבייתה וכריכתה בכבלי עיגונה. הוא חש את מצוקתן הקשה, ונחלץ לסייע להן ככל יכולתו במסגרת ההלכה. מלאכת החילוץ אינה פשוטה. האחריות כבדה ביותר. אולי יתגלה הבעל בשבי האויב, ואז יהיו הילדים ממזרים...

פה בשדה הקרב, הכל סוער וגועש, רועש ורוגש. כחייל יהודי המסתער על האויב המצרי, כך חש מרן כשנטל על כתפיו את משימת חייו הקשה.

תשובה מתובלת בדמעה

עדויות הטייסים שמסרו לפניו על חבריהם שנאלצו לנטוש את מטוסם או הופלו, היו מזעזעות. "גיבורים, גיבורים" היה הרב לוחש לעצמו תוך כדי שמיעת הדברים, כמו גם במהלך קריאת תיקים של קרבות שהותירו

קרב חייו

שנת התשל"ד. הימים ימי סיום מלחמת יום הכפורים. הדי המלחמה נמוגו, אך אצל מרן הראשון לציון הגאון רבנו עובדיה יוסף שליט"א המלחמה רק החלה. רק לפני שנה עלה לתפקידו הרם לכהן פאר כרב ראשי וראשון לציון, והנה עתה הוטלו לפתחו ההכרעות ההלכתיות הקשות בחייו. המלחמה שהיתה עקובה מדם, הותירה למגינת הלב עגונות רבות, ומרן הטיל את כל כובד משקלו בנושא, והצליח להתיר את כולן מכבלי עיגונן.

לא קלה היתה המלאכה. יום וליל עסק בכך, במשך כששה חודשים, בהם כמעט שלא נתן תנומה לעפעפיו. גם כדי להספיק את מלאכת הדיון והפסיקה ולסיים במהירות שהיתה חשובה ליקירי החללים, וגם משום שהמראות, העובדות והסיפורים שנשזרו בדיון בתיקים היו קשים מנשוא.

בחדרו עמוס הספרים, ניצב לו גנרל ממלכת התורה ומנהל את קרב חייו. כשהיקום כולו נם

מעשי למלך

מעשיות על רבותינו מאן מלכי רבנן

נעדרים.

צערו של מרן עת התגלגלו לאוזניו סיפורי השכול והכאב לא עזבוהו, וכפי שהוא עצמו תיאר את אותם ימים: "היו צריכים לגבות עדות מפי חיילים שראו את האסון שהתרחש. היינו מזילים דמעות. דמעות כמים נגרו. גם בלילות לא שכבנו, לא ידענו שניה. ראינו חלומות מבעיתים כאלה במשך ששה חודשים..."

את הלילות השקטים היה מקדיש לכתובת תשובות הלכתיות שיבררו את היתרן של העגונות, כשהוא מתבל את כתיבתו בדמעות שליש על צערם של ישראל. כך, תוך כדי השיג והשיח ההלכתי, נקוים היו דמעות בעיניו. הדמעות לא עצרו בעדו גם כאשר עבר על תמונות החללים ובדק ממצאים שנותרו בשטח כמו דסקיות ושאריות לבוש, כמו גם בריח הכבד של שדה הקרב ובעדויות המפויחות והאילמות שהביאו את המלחמה הביתה פנימה.

דמעות אלו עמדו בעוכריו.

הכאב האמיתי

בבוקרו של אחד מימי האביב בתקופת חג הפסח תשל"ה, קם משנתו, והנה עיניו כואבות וראייתו מעומעמת מאוד. תחילה חשב כי חדר לתוך עיניו משהו. הוא העיר את בנו רבי יצחק,

ובקשו להציץ ולבדוק בעיניו אם יש שם דבר כלשהו, אך העיניים היו נראות כרגיל.

אחר בירור רפואי, התגלתה לחרדתו מחלה קשה בעיניו. הרופאים שנדרשו לבעיה, פכרו ידיהם מבלי יכולת להושיע. הסיכוי היחיד להצלת עיניו היה בניתוח שיש בו סיכון לעיוורון תמידי.

נקל לתאר את הכאב שחש מרן באותו זמן. יותר מהמכאוב הפיזי שבעיניו, עיקר צערו היה על כך שנבצר ממנו להזין עיניו בספרי הקודש, כלי חמדתו, כאשר היתה באמנה אתו. עיניו שהיו תמיד כיונים על אפיקי הפוסקים, לפתע בקושי ראו, ומלבד זאת גם היה רואה כל דבר בכפילות.

בני ביתו שחשו במועקתו, היו יושבים לפניו וקוראים בספרים בהם ביקש להגות. אלא שכאן קרה דבר מענין. פעמים שזכרונו הפנומנאלי גבר על הקריאה מתוך הספר. בנו ר' משה יוסף שליט"א סיפר לימים, שאם היה שוגה בקריאתו באחד הספרים, מיד היה האב מתקנו מזכרונו המופלא. וכאשר לא מצא את העמוד בספר, היה מדריך אותו איה מקומו! בנו ר' יצחק שליט"א מספר שהיה מציע עצמו בתקופה קשה זו להישאר עמו בבית ולקרוא לפניו את אשר יבקש, אך מרן דחה הצעה זו

באומרו "יש לך חברותא וחלילה לי מלבטלה".

חשיכה בשיעור ב'יזדים'

במשך הזמן, החמיר החולי בעיניו, עד שעניו לא יכלו לבוא במגע עם קרני אור. כל אימת שקרן אור חדרה לעיניו, התעצמו כאביו. עד כדי כך שבשיעורו המפורסם בכל מוצאי שבת בבית הכנסת היזדים, נאלצו הגבאים לכבות את כל מנורות החשמל בהיכל בית הכנסת, מלבד מנורה אחת בודדת.

בהתייעצות עם סגל הרופאים, הוחלט כי לא נותרה ברירה אחרת, מלבד לערוך את הניתוח המסוכן בעיניו. מנגד בהתייעצות עם גדולי הצדיקים של אותו דור, האדמו"ר ה"בבא סאלי" זיע"א

והגאון המקובל רבי מרדכי שרעבי זיע"א שהיה רבו בקבלה, יעצוהו שלא ישמע להחלטת הרופאים, ובעזרת ה' כשם שהגיע החולי, כך יסתלק.

אין צריך לומר שמרן אימץ את עצת הצדיקים, שלבסוף התבררה בצדקתה, וכל הנוטל עצה מן הזקנים אינו נכשל.

מכאן ואילך תפס מרן את אומנות עמנו, שאין כחם אלא בפיהם, והיה מרבה בתפלה ובתחינה לבורא עולם שיעלה מזור ומרפא לחולי עיניו. על אף שתמיד מקפיד מרן בהקפדה יתירה להתפלל כל תפלותיו בציבור, באותם ימים

בחר להתפלל תפלת ערבית ביחידות בביתו. חפץ היה להאריך בתפלה ובתחנונים לפני הקב"ה שירפא את מאור עיניו. מדי לילה נעמד היה בפניה אחת מפינות הבית, ומתפלל בלב קרוע ומורתח, בבכיות נוראות שאינן ניתנות לתיאור, והיה מבקש בתחינה מהקב"ה "אנא ממך, השב לי מאור עיני, והאר עיני בתורתך". לעומתו היתה ניצבת אשתו הרבנית ע"ה בפניה אחרת ומצטרפת

גם היא לתפלות, לחלות פני בורא עולמים שישלח את דברו וירפא רפואה תמידית ואיתנה לבעלה הגאון שליט"א.

גם כאשר באותם ימים היה מסדר קידושין, נוהג היה לבקש מהחתן אחר החופה שיברכו במאור עיניים.

בודד על הציון

מקבל התפלות, המתאווה לתפלתן של צדיקים, השתוקק להאזין עוד לתחינות עבדו הנאמן, ועדיין השהה את רפואתו. משראה מרן כי החולי בעיניו גובר, נקט בצעד מפתיע. הוא פנה אל בני משפחתו, וביקשם שייקחוהו לבית העלמין בצפת, שם שוכן ציונו הקדוש של מרן רבי יוסף קארו זצ"ל בעל שלחן ערוך. למשך מספר ימים, הוא שכר חדר במלון בטבריה, על מנת שיוכל בנקל לנסוע לעיר צפת הסמוכה.

וכך בכל יום באותו שבוע היה מרן נוסע לצפת, ומשתטח על ציונו הקדוש של מרן "בית

בפעולו. צר היה לו על נטישת פסקי מרן שלחן ערוך, ולכן מסר את נפשו ללכד את העם סביב פסקיו. כדי שיוכלו כל הספרדים להתלכד ולסעוד סביב שלחנו של רבנו שלחן ערוך. זוהי למעשה שיטתו העקרונית, ועליה הוא תמיד ממליץ את הסיסמה 'להחזיר עטרה ליושנה'. בבסיס שיטתו עומדת הקביעה ש"בארץ ישראל קיבלנו עלינו הוראות מרן", שכן כאן מרן הוא "מרא דאתרא" דארץ ישראל.

לאחר תחינותיו, היה אומר לסובבים אותו, כי הוא חש שמרן בית יוסף חש אליו בדאגה ומבטיח לו: "מנע קולך מבכי ועיניך מדמעה, כי הכל יעבור בשלום, ועיניך שעסקו בתורה, ימשיכו להאיר את העולם".

הנס

ואכן, הנס לא איחר לבוא. תפלתו של מרן על הציון הקדוש נענתה, ובאורח פלא שב לראות באחת מעיניו, אך נזקק להרכיב משקפי שמש עד היום הזה.

פרופסור זוברמן (כיום מנהל מחלקה בבית חולים "הדסה") שהיה מופקד בזמנו על הטיפול במאור עיניו, התבטא על הנס הרפואי "זה לא אני בכלל! לא היה מה לטפל, העין פשוט חזרה לתפקד מאליה!".

חלק מהפרטים בסיפור מפליא זה, הובאו כאן על פי מה שסיפר אחד מעדי הראיה - הרה"ג ר' פינחס זביחי שליט"א, שהיה עם מרן על ציונו של הבית יוסף, וכפי שסיפר כל זה בספרו שו"ת "עטרת פז" (כרך ד', בקונטרס מפעל הטור והב"י העולמי מס' 86) ראה שם.

יוסף" במשך מספר שעות. כשעיניו עצומות וכלו מביע תחינה, היה מעתיר ומבקש בדמעות שלישי וברגש רב שיעתיר הצדיק בעדו לפני פוקח עיוורים, שמאור עיניו ישוב כבראשונה.

וכך היה אומר בתפלתו: "אני תלמידך המפיץ פסקיך בעולם, ופועל שתורתך לא תשתכח. אם ח"ו יכה עיני", לא אוכל להפיץ תורתך ברבים. עשה נא למען תורתך ויאורו עיני. אני שורש נשמתך התפלל עלי!".

וזאת לדעת כי כבר מגיל צעיר מאוד, הוא החל רבנו בדרכו המיוחדת בהלכה לנקוט כפסקי 'בית יוסף' לבני עדות המזרח, מה שיוגדר בהמשך כמפעל חייו וגולת הכותרת

מקראי קודש

ליקוטים נבחרים מתורתם של רבותינו בעניני בין המצרים גאולה ותשובה

הרב מצליח עמוס מאזוז הי"ו

תמוז

כתב בספר סופי ענבים (סימן ל') וזה לשונו: "על זה היה דוה לבנו" - על הענין הנאמר בין "זה" ל"היה". והוא, אומרנו "כי זה משה האיש לא ידענו מה היה לו", **דוה לבנו**, כי מפני זה חטאנו במעשה העגל, [וזה אומרנו: "על אלה חשכו עינינו", דהיינו העגל] אשר עליו אמרנו: "**אלה** אלהיך ישראל", וגרמנו ש"**חשכו עינינו**" והם שני חדשים תמוז ואב, שהם סוד שני עיני רחל כידוע, שבהם אירעו כל הצרות של חרבן שני המקדשים. ועוד מקלקול זה של עון העגל פרחת צרעת העבודה זרה בנו, וגרמנו הבלבול בכסא הכבוד, כי הוצרך להתהפך פני שור לכרוב, על ידי יחזקאל, כמו שאמרו זכרונם לברכה. וזהו: "על אלה חשכו עינינו", כי החי"ת והשי"ן של "חשכו" הוא ראשי תיבות **חמור שור**, כי כן היה העגל דו פרצופין אלה, כדאיתא בזהר. והוא"ו והכ"ף של "חשכו" הוא ראשי תיבות ובלבלנו **כסא**. וכן הוא ראשי תיבות והפכנוהו **כרוב**. זה תוכן דבריו. ושפתים ישק.

(מועד לכל חי סי' ט' אות ה')

שנאת חנם

והיה אם לא תשמע וכו' (דברים כ"ח ט"ו). אמרו רז"ל דהתוכחות הללו נתקיימו בחרבן בית שני. ואפשר לרמוז דהתוכחות הללו הם

צ"ח, ואמרו רז"ל דבית שני חרב בעון שנאת חנם. וצ"ח כמספר **חנם**. ולכן נתקיימו צ"ח תוכחות כמנין חנם. ובזה פירשתי בעניתי פסוק: "חנם נמכרתם ולא בכסף תגאלו". (ישעיה נ"ב, ג'). כלומר אף שנקיים הרבה מצות, אין מועיל לגאולה, כל זמן שלא נתקן שנאת חנם שבעבורה גלינו. וזהו שאמר: "חנם נמכרתם" - בעון שנאת חנם. ולא "בכסף" - מצות, (כמו שאמרו ז"ל על פסוק: "אוהב כסף") לא בקיום מצות "תגאלו" כל זמן שיש שנאת חנם. ולכן העיקר תלוי לעקור שנאת חנם מן הגזע ומן השרשים, ואז תבא הגאולה במהרה בימינו אמן.

(חומת אנך פ' כי תבא אות ח')

איוב

בענין איוב. יראה לי פשט אחד, שיראה שאיוב לא היה בעל מעשים, שהשם יתברך לא שבחו בשבחים שהיו קנינים, אלא בשבחים אלו: "תם וישר וירא אלהים וסר מרע". והנה היותו **תם**, אינו מורה על היותו בעל מעשים, אלא על [אין] היותו בעל רשעה ובעל עסקים ותִּשְׁבּוֹנוֹת רבים. והיותו **ישר**, ג"כ אינו מורה על היותו בעל מעשים, אלא שאינו מבעלי המרמות. **וירא אלהים** וכן **וסר מרע**, שאינו בעל עבירות. (ואלמות) [ושלמות] הוא- סר מרע ועשה טוב, כי עם השלילה מן המעשים והתכונות המגונות, צריך הוא לקנות המעשים הטובים. וכן הוסיף החכם בסוף ספרו: סוף דבר הכל נשמע, את האלהים ירא, ואת מצותיו שמור, כי זה כל האדם (קהלת יב, ג). **את האלהים ירא** - שלילת

במצות מעשיות לא מצינו שיתפאר בהם. ובעידן רתחא ענשו על מעשה (מנחות מ"א ע"א), [ו]מפני הסתת השטן, שהיה עידן רתחא, ענשו הקדוש ב"ה. אבל לא המיתו, כי לא חטא לאלהים. אמנם הסיר לו עשרו, שלא היה עושה בו הראוי. וגם הוכה גופו, על בלתי היותו עובד אלהים כראוי - במצות קניניות מעשיות, אלא שליליות - כמצות שכליות. ואחר המרקת גופו ותשובתו קראו האלהים "עבדי איוב" (איוב מ"ב, י"ז), מה שלא תארו בכך קודם מכאוביו [ע' בפרק א' פסוק ח' וצ"ע. מכוון י-ם]. ועל זה היה מתלונן מפני מה תלה עליו פגעים, והוא היודע בנפשו שהוא צדיק, שאין בידו עבירות. והוא לא חשב שמפני שלא קיים המצות כראוי, וגם לא קיים מצות מעשיות, יענש. אלא היה חושב שעל העבירות

יחול העונש, ועל עשיית המצות יחול השכר, אבל אם ביטל המצות, לא יענש ולא יטול שכר. ולא חשב שיענש על בטול המצות, כדאמר ליה רב קטינא למלאכא וכי ענשיתו אעשה? (מנחות שם). ובסור ממונו לא נְתַלּוֹן כי אבל הודה, כי

המעשים המגונים, ואת מצותיו שמור - קניית המעשים הטובים. ואע"פ שהיה איוב משתבח בעצמו שהיה בעל מעשים: "ואוכל פיתי לבדי ולא אכל יתום ממנה" (איוב ל"א י"ז), "דלתי לאורח אפתח" (שם ל"ב), ושאר המעשים. אפשר, הוא היה מרבה להתפאר במה שלא היה בו, שהרי חביריו היו מתארים אותו בהפכם. ואפשר, שלא היה לא כדברי חביריו ולא כדבריו. או אפילו היה כדבריו, אפשר, שלא היה עושה ככל הצריך, וכמו שאמרו ז"ל (עין כתובות ס"ז ע"א) על כלבא שבוע כדמבעי ליה לא הוה עביד, ולפום גמלא שחנא. או שהיו מעשיו כדי להתגדל ולהתהדר והיו מעשיו שלא לשם שמים. או היו מעשיו לתקות גמול, וכבר גמלו כמותם ויותר מהם. כך נראה מהכתוב.

ואחר היות
הדבר כן, ולא היו בידו עבירות, לא היה ראוי לעונש. אבל מפני היותו בלתי מעשים טובים, או היותו בעל מעשים אבל לא כפי הראוי. אז תפארתו לא היתה אלא בנדיבות והנהגת מדינה והמצוות השכליות, אבל בעבודת האלהים

של שם הוי"ה. ואם יחסר יו"ד משדי, ישאר שד. וזהו שד משדי. ואם יחסר יו"ד של הוי"ה ישאר הוה והוא כענין: "ותפול עליך הוה" (ישעיה מ"ז, י"א). ואם יחסר יו"ד של אדני ישאר אדן כענין: "ואדן לריבי". ואם של אהיה ישאר אהה. ואם היה חסר יו"ד מאלו השמות היה כליה לשונאי ישראל. ויען שהיה גזרת הגלות עלינו גלות של שארית וקיום, לכן נחסר היו"ד מירושלים, ונסתלקה השכינה משם ומישראל, כי נסתלקה שכינה עליונה משכינה תתאה, ונפלו בגלות אנו והשכינה עמנו, עד ישוב חרון אף מישראל, וירחם עלינו ברחמיו הרבים.

(מדרש תלפיות אות יו"ד ענף ירושלים)

חשב שמפני שלא קיים המצוות, ניטל ממונו, כי העושר היה בדעתו שכר מצותיו. אבל פגעי גופו שהם עונש, ואין ראויים לחול אלא על עונש עבירות, והוא נקי מהם, על זה היתה תלונתו כפי סברתו. ולפי שהיו רעיו משיבין אותו ותולין בו דברים שלא היו בו, לא נתקררה דעתו. אבל אליהוא (בפרקים ל"ב-ל"ז) ביאר לו, כי האדם מעותד למקרים, ואם אין זכות שיגן עליו, יחולו בו מקרי הזמן. ויסורו בהתודותו על חטאיו, שלא עשה מה שנגזר עליו, וגם בתפלה אל האלקים, כי שומע אל אביונים ה' ואל אסורין, שהם בתלאים או בזקים. ושולם.

(שו"ת הרשב"ש סימן קפ"ח)

תשובה וגאולה

רני ושמחי בת ציון (זכריה ב', י"ד). ר"ת צבור, למפרע. רמז דאפילו כנישתא חדא שבים בתשובה [ולכן בא הרמז למפרע, לרמז "לחזרה" בתשובה] יבא גואל, כמ"ש בזהר הקדוש. וזהו: "צבור" - אז "רני ושמחי בת ציון", ובא לציון גואל. ואפשר לומר כי הגאולה תלויה שנהיה ישראל באחדות, וכמו שכתבנו בעניותינו בדרושים בס"ד, כי חרבן בית שני היה בעבור שנת חנם, ואיך אפשר שתהיה גאולה כל זמן שיהיה שנת חנם. ולכן: "רני ושמחי" - לשון יחיד, שיהיו כל ישראל באחדות. ואמרו ביומא (דף ע"א, ע"א): "אליכם אישים אקרא" אלו ת"ח שדומים לנשים, ועושים גבורה כאנשים". ופירש"י: "שדומין לנשים, ענותנין ותשושי כח". ואפשר דלכן אמר: "רני ושמחי" - לשון נקבה, לרמז שהם ענותנין, ובאחדות, ותשושי כח, מכמה הרפתקי של הגליות, וראוים לגאולה.

(חומת אנך זכריה ריש פרק ב')

ירושלים

נראה לי שנקראה ירושלים על שם שהיא ירושה לישראל לעולם. ואע"פ שעכשיו בגלות [היא] מסורה ביד גוים, סוף סוף עתידה הירושה לחזור לבעליה, וזהו "ירושלים" לשון ירושה. וגם נוטריקון של ירושלים: ירושה לבני יידי מלך, שהם ישראל בנים יידיים לממ"ה הקב"ה. וירושלים היא מלאה יו"ד אחר הלמ"ד, שעתה חסרה, לפי שהיו"ד המורה על תיבת "יידי" עכשיו בגלות חסרה, כי אין ניכר ידיותו עמנו. והוא רמז נכון.

(מדרש תלפיות אות יו"ד ענף ירושלים)

ירושלים

פליאה למה חסר יו"ד מירושלם? משום שיו"ד של ירושלים רומז ליו"ד של שם שדי, ליו"ד של שם אדנות, ליו"ד של שם אהי"ה, ליו"ד

נחמה

עניה סוערה לא נוחמה (ישעיה נ"ד, י"א). צריך להבין מדוע לא נוחמה כנסת ישראל? ועוד, מה השיב לה השי"ת: "הנה אנכי מרביץ בפוך אבניך, ויסדתיך בספירים" (שם). במה תנוחם בזה יותר מכל הנחמות שנאמרו לה לפני כן ולא קיבלה? כדי להבין את הדברים עלינו להתבונן

בדברי הנביא לפני פסוקים אחדים "ברגע קטן עזבתיך, וברחמים גדולים אקבצך" (פס' ז'), וזה דבר תימה שהרי כמה שנים ויובלות אנו יושבים בגלות המר והנמחר הזה, הלזה יקרא "רגע קטון" אתמהה? ולזאת ודבר זה שמה על לבה כנסת ישראל העניה ולכן לא נוחמה. על כן בא השי"ת ואמר לה: "הנה

אנכי מרביץ בפוך אבניך ויסדתיך בספירים", כלומר, אמתי! שלא היה הזעם אלא "רגע קטון" בלבד, ותכף אחרי זה נמלאתי עליכם 'רחמים גדולים' לקבצכם, ולהשיב את שבותיכם לעיני כל העמים. תדע, שהרי מעתה אני מתעסק בבנין ביהמ"ק ליסדו באבנים טובות וכמו שמצינו במסכת בבא בתרא (דף ע"ה ע"א) שתלמיד אחד מתלמידי רבי יוחנן ראה את מלאכי השרת שהיו מביאין אבנים טובות ומרגליות בגודל שלושים אמה על שלושים אמה, וחוקקים בהם עשר אמות ברום עשרים, לחלונות חומות ירושלים. ע"ש. וזה ביאור הפסוק "הנה" - מעתה - "אנכי" מתעסק בבנינכם, שהרי אני "מרביץ בפוך אבניך, ויסדתיך בספירים" - כבר החיליתי להכין את היסודות לבנין ביהמ"ק באבנים טובות ומרגליות. וזו הוכחה שאני כבר נתרציתי לכם, אלא שאי אפשר לדחוק את השעה, עד שיהיו בנו מעשים טובים, ואז תשובו אלי ואשובה אליכם.

(צפנת פענח למהרי"ט, פ' ראה דרוש ב' ד"ה עניה)

טיול

מימי עולם נהגו בעיר עוז לנו איזמיר יע"א, דבראש חודש תמוז הולכים המלמדים עם התינוקות של בית רבן לראות בגנים, וסוגרים בית תלמוד תורה הגדול יכב"ץ, כדי לטייל כל אותו היום, ולא ידענו על מה אדניה הוטבעו מנהג כזה. ואני אמרתי בחפזי, דיען כשהתקינו

זה דינוחו התינוקות ב ת ו קף זמן החום יום אחד, להרחיב לבם ב ט י ו ל, כאילו הם בני חורין, ב ח ר ו ב ס ד ר ב ל ק ד כ ת י ב

שעת לימוד בטיול

ביה: "כגנות עלי נהר כאהלים נטע ה'", דחל ראש חודש תמוז באותו שבוע. ומפעם ראשונה דהוקבע בראש חודש, הנהיגו כן, אפילו כשחל ראש חודש בסדר חוקת. ושמעתי משמיה דגברא רבא מחמד עינינו וקירות לבנו הרב החסיד ראשון לציון **אג"ן** הסהר, בעל ספר מנחה טהורה וספר חוקי חיים, דאמר מר דרך רמז - **דתמוז** גימטריא **גנת**, ובו תרמוז שילכו המלמדים עם התינוקות של בית רבן לטייל בגנות. זה תוכן דבריו. ושורשם של דברים נמצא דבר מפורש בתרגום יונתן בן עוזיאל של מגילת אסתר, דאמר המן לאחשורוש דבתמוז יוצאים לטיול לטייל בגנות. ובני ידיד נפשי **אברהם** הי"ו, אמר אלי דיותר יצדק לומר דנהגו כך, נגד מה שכתב רד"ק ביחזקאל (סימן ח) על הפסוק: "מבכות את התמוז". יעוין שם.

(מועד לכל חי סי' ט' אות ח')

אלול

אחד לחטאת ואחד לעולה (ויקרא ה', ז').

ר"ת **אלול**. כי בעוד שהיה בית המקדש קיים, כיון שהגיע אלול, היה כל אחד מישראל חרד ושב מן העבירות שבידו, שנאמר: "אם יתקע שופר בעיר ועם לא יחרדו". (עמוס ג', ו'). ועכשיו שאין לנו קרבנות ראוי לכל ירא וחרד לשוב ולחדש מעשיו מר"ח אלול ואילך. (רבנו אפרים ז"ל בפירושו). ויש לרמוז "אחד לחטאת ואחד לעולה", מוסר מעיר דחודש אלול מוכן הוא בין לשוב **מחטאתו**, בין לקנות קדושה **ולעלות** במעלות תוכיות שכליות. וזהו: "אחד לחטאת" - לתקן אשר חטא. "ואחד לעולה" - עליות מרווחים ציצים ופרחים, כמעלות אח"ז בשערי קדושה ושערי תורה, להוסיף תוספת טובה, והבא ליטהר מסייעין אותו.

(חומת אנך פ' ויקרא אות ט"ז)

מעלת התשובה

שובו אתיו (ישעיה כ"א). אפשר לרמוז "שובו" - בתשובה, ו"הביאו" - ניצוצות הקדושה המפוזרים. אי נמי: "אתיו" רמוז כי כל לבבכם [יהיה] ליחד קוב"ה ושכינתיה, וזה רמז **אתיו**: **את** - מ', ו' - ז"א, ו**י"ד** באמצע - רמז לאבא, בסוד: אחותי בת אבי. ואפשר לומר לפי פשוטו, במה שאמרו במדרש סוף איכה רבתי: "אמרו ישראל להקב"ה: "שלך היא התשובה", שנאמר: "השיבנו ה' אליך ונשובה". אמר להם הקב"ה: "שלכם היא התשובה", שנאמר: "שובו אלי" וכו'. וזהו שאמר: "אם תבעיון בעיו" - אם תאמרו שלך היא התשובה - השיבנו ה', תדעו דשלכם היא, וזהו שאמר: "שובו אתיו". וכל כונתכם בתשובה תהיה להביא השכינה, ליחדא שם י"ה בו"ה וכמו שאמרו בזהר הקדוש על פסוק: "כל נדיב לבו יביאה את תרומת ה'", וז"ש: "שובו אתם, בכונה "אתיו" להביא השכינה עם דודה.

(חומת אנך ישעיה פרק כ"א)

גדר וסייג

כי תבנה בית חדש, ועשית מעשה לגגך, ולא תשים דמים בביתך, כי יפול הנופל ממנו (דברים כ"ב, ח'). רמז כשתשוב בתשובה "ותבנה בתי"

מוסר

ויותר שהיה קהלת חכם עוד למד דעת את העם וגו' (קהלת י"ב, י"ט). יש לרמוז מוסר, כי הנה מי שהוא עסוק בהויות דאביי ורבא, אשר כח בו למשקל ולמטרי בפלפלא אריכתא, פלפלת כל שהוא, ראוי יאמר בלבו: "מה לי לאבד הזמן ללמוד ספרי מוסר". אמנם לא צדק בזה כי צריך ללמוד ספרי מוסר כדי שילמוד לשמה ויקיים מצותיו יתברך. ואמרו רבותינו ז"ל: "כל הגדול מחבירו יצרו גדול ממנו", ויעלה על לבו שמץ גאווה וכיוצא. וזה שאמר: "ויותר שהיה קהלת חכם" - והיה יכול לעסוק תדיר בדברי חכמה עמוקה, ולא לאבד שום זמן, רק כל מעייניו בדברים עמוקים. הוא לא כן עשה, רק ברוב חכמתו - "עוד לימד דעת [=מוסר] את העם" - המון ישראל, "ואזן חקרה" וכו', כי זה עיקר גדול להתעסק במוסר ולזכות את הרבים.

(חומת אנך קהלת אות מ"ג)

בעל תשובה

הטעם שאמרו בגמ' (ברכות דף ל"ד ע"ב) "במקום שבעלי תשובה עומדין אין צדיקים גמורים יכולים לעמוד". כתב הרב כף הכהן ז"ל (פרשת עקב): משום, [ש]בעל התשובה צריך לו לעשות גדרים וסייגים יותר מצדיק גמור, ומקבל שכר גם על הגדרים והסייגים, [ולכן אין צדיק גמור יכול לעמוד במחיצתו], כי הוא מלא מצות יותר מצדיק גמור, כיון שהצדיק הגמור אינו [צריך] לעשות גדרים.

(מתוק מדבש מערכת תי"ו אות יו"ד).

בוגרים כותבים

בריש מסכת בבא קמא (דף ב' ע"א) הסתפקו בגמרא האם ד' אבות נזיקין תולדותיהן כיוצא בהם או לאו כיוצא בהן, ואמר רב פפא יש מהם כיו"ב ויש שאינם כיו"ב. ושאלה הגמרא איזו תולדה אינה כאביה. אם נאמר קרן, זה אינו, שהרי קרן תכונתה שהיא כוונתה להזיק וממונך ושמירתה עליך, וכן התולדות כנשיכה ובעיטה וכו' גם כונתן להזיק. ואם נאמר שן, זה אינו, שהרי תכונות השן יש הנאה להזיקה, וכן תולדותיה כגון נתחככה בכותל וכו' גם כן יש הנאה להזיקה. נמצינו למדים שפירוש "כיוצא בהן" היינו "תכונות" שקיימות באב הם יהיו בתולדה. ואין הכוונה ל"דין" שווה. והנה מסקנת הגמרא שאמרה איזו תולדה אינה כאביה "צרורות", שהיא תולדת רגל, ואין "דינה" כרגל, מאחר שצרורות משלם רק חצי נזק, ואילו האב "רגל" משלם עבורו נזק שלם, לכאורה תמוהה, שהרי לא חיפשנו "דין" שונה בתולדה, אלא "תכונה" שונה. ויותר תמוה שאלת הגמרא אח"כ מדוע נקרא תולדה של רגל? ולכאורה מה השאלה הרי התכונות שוות?

הרה"ג ר' עוזי מימון שליט"א

בלומדנו בישיבתנו הק', בגמרא בבא קמא (ו.) בסוגיית "הצד השוה שבהן לאתויי מאי", ראינו במפרשים שהביאו דברי רבנו הרשב"א בתשובותיו מה שכתב בביאור הסוגיא, ונתקשינו מאד בדבריו, וחשבנו לפרוש את דברינו כשמלה על גבי "שלחן מלכים", לפני ידידנו וחברינו תלמידי ובוגרי הישיבה ומוסדותיה ואשר מחוצה לה, לבאר לנו כל חמיר'א.

כתב הרשב"א בתשובה (ח"ד סימן רל"ז), וזה לשונו: טוליטולה, לרב רבי יהונתן האשכנזי. שאלת, הא דאמרין התם בפרק קמא דבבא קמא (ו.), גבי ההיא דאמר רבא: לאתויי בורו המתגלגל ברגלי אדם וברגלי בהמה. לעולם דאפקרינהו, ולא דמי לבור. מה לבור שכן מעשיו גרמו לו, תאמר בהני שאין מעשיו גרמו לו. שור יוכיח! מה לשור שכן דרכו לילך ולהזיק? בור יוכיח! אמאי לא פרכינן: מה לשור שכן ממונו, דתו לא מצי למימר בור יוכיח.

תשובה: על זה העברת עיניך, דבור כממונו הוא, שכן עשאו הכתוב כממונו. והיינו תחלת משא ומתן שבגמרא [ג:], וכדאמרין: אי דאפקרינהו, בין לרב בין לשמואל היינו בור, דמאי שנא בור דתחילת עשייתו לנזק וממונך ושמירתן עליך, (האי) [הני] נמי תחילת עשייתן לנזק וממונך ושמירתן עליך. עכ"ל.

ותרתי תמיהה דכירי: **א.** נראה מדברי הרב השואל דבור חשיב ממונו (שהרי אמר דלא מצי למימר "בור יוכיח", רצונו לומר, דגם בור חשיב ממונו ודמי לשור ולכן לא יוכל להוכיח), ובור המתגלגל ברגלי אדם ובהמה לא חשיב ממונו (מזה שהוא שואל למה לא אמרו מה לשור שכן ממונו, משמע אבל בור המתגלגל אינו ממונו), וצריך להבין למה נראה לו לחלק ולומר דבור נחשב ממונו ובור המתגלגל לא נחשב ממונו.

ב. מה השיב לו הרשב"א "על זה העברת עיניך, דבור כממונו הוא", ונראה שרצונו לומר, איך לא שמת לבך וחשבת דבור לא חשיב ממונו ולכן אתה שואל, וזה אינו דמבואר בסוגיא לעיל (ג:); דבור חשיב ממונו. וצריך ביאור, דהא עיקר שאלת הרב השואל בנויה על ההבנה דבור חשיב **ממונו** כמו שביארנו לעיל, ולכן כתב דתו לא מצי למימר "בור יוכיח" (פירוש, בור יוכיח דלא חשיב ממונו ובכל זאת חייב, אף אני אביא בור המתגלגל דלא חשיב ממונו שיהא חייב, כי גם **בור חשיב ממונו** כמו שור), אם כן מה חידש לו הרשב"א דבור כממונו. ואני לצל"ע נכון.

נודה מאד לכל מי שיאיר עינינו בתורתו של רבנו הגדול הרשב"א אשר באורו נראה אור.

נתנאל שפיר, חנניה הראל, נהוראי כהן, יששכר זוהר

תלמידי ישיבת כסא רחמים - עמנואל

שיעור ב' ישיבה קטנה

מוסר מלכים

פרקי מוסר מאוצרו הטהור של מזה"ר הגאון רבי צמח מאזוז שליט"א

עת לשחוק ועת לבכות

ושמעו קול המונה של רומי מפלטה ברחוק מאה ועשרים מיל" - כמאה ועשרים ק"מ בערך, למרות המרחק הגדול, שמעו קול רעש והמולה גדולה, הרי לא היו רמקולים באותו זמן, המרחק הזה לא הפריע, ושמעו את הקול של המון העם, קול הוללות ושיכרות. "והתחילו בוכים, ורבי עקיבא משחק" - צוחק, "אמרו לו מפני מה אתה משחק?", עונה להם רבי עקיבא בשאלה: "ואתם מפני מה אתם בוכים? אמרו לו: הללו כושיים שמשתחוים לעצבים ומקטרים לעבודת כוכבים, יושבים בטח והשקט, ואנו בית הדום רגלי אלקינו שרוף באש, ולא נבכה?! אמר להם רבי עקיבא: "לכך אני משחק, ומה לעוברי רצונו כך, לעושי רצונו על אחת כמה וכמה!"

"שוב פעם אחת היו עולים לירושלים, כיון שהגיעו להר הצופים קרעו בגדיהם, כיון שהגיעו להר הבית ראו שועל שיצא מבית קדשי הקדשים, התחילו הם בוכים ורבי עקיבא משחק, אמרו לו: מפני מה אתה משחק? אמר להם: מפני מה אתם בוכים? אמרו לו: מקום שכתוב בו: "והזר הקרב יומת" (במדבר א' נ"א), ועכשיו שועלים הלכו בו - ולא נבכה?! אמר להם רבי עקיבא: לכך אני משחק, דכתיב: "ואעידה לי עדים נאמנים את אוריה הכהן ואת זכריה" (ישעיה ח' ב'), וכי מה ענין אוריה אצל זכריה? אוריה במקדש ראשון וזכריה במקדש

השיחה נמסרה ב"כנס בני התורה"
שע"י איגוד בני התורה דורשי ה'
י"ד אב התשס"ט

כבוד הרבנים הגאונים שליט"א, האברכים, בחורי הישיבות שיחיו. "יוסף ה' עליכם ככם אלף פעמים" (דברים א', י"א), זו ברכה לא קטנה. אומרים שהיום יש בן פורת יוסף כמאה אלף בחורי ישיבות ואברכים, מאה אלף כפול אלף, זה כבר מאה מליון. בן פורת יוסף בן פורת עלי עין, יהיה לנו מאה מליון של תלמידי חכמים בני תורה, וכמה מליארדים של זבולונים שיתמכו בהם שיוכלו לעסוק בתורה בנחת, בודאי שזו ברכה גדולה מאד שמברך משה רבנו. אמנם משה רבנו בענותנותו היתרה, אומר: זו משלי, ועל כך הוסיף ואמר, אבל ה', הוא יברך אתכם כאשר דבר לכם. זאת אומרת, למעלה ממאה מליון ת"ח שיושבים ועוסקים בתורה, וכמה מליארדים של זבולונים!

רציתי לקרוא קטע בגמ' שידוע ומוכר לכולכם, ונראה מה נוכל ללמוד ממנו לקח טוב.

עקיבא ניחמתנו, עקיבא ניחמתנו!

הגמ' בסוף מסכת מכות (כ"ד ע"א ב), מספרת לנו שני סיפורים מעניינים על התנא הקדוש רבי עקיבא: "וכבר היה רבן גמליאל ורבי אלעזר בן עזריה ורבי יהושע ורבי עקיבא מהלכים בדרך,

וגם אם לדעתו אין צורך לבכות, אלא יש להתנחם ולהמתין לנבואת הגאולה שתקיים, לפחות לא יצחק.

לא בוכים על חלב שנשפך!

המפרשים עונים כך, רבי עקיבא בא ללמד לנו יסוד גדול מאד לחיים, תמיד 'תסתכל בחצי הכוס המלאה'. לבכות ולבכות ולבכות - אתה לא פועל בזה כלום. מה יעזור שתבכה?! כאשר אתה בוכה ועצוב אתה לא יכול ללמוד, אתה לא יכול ללמד, כי מרוב העצבות אתה רואה לנגד עיניך רק חושך וערפל ואינך יכול לעשות כלום, מהבכיה והעצבות אתה לא משיג כלום. וכי זוהי מטרתו של העולם?! והרי הקב"ה ברא את העולם כדי שנעשה ונתקדם - "לא תוהו בראה לשבת יצרה" (ישעיה מ"ה י"ח).

אם היה רבי עקיבא מסתכל איך עשרים וארבעה אלף תלמידים היו לו, ולא עלינו במשך תקופה של כחודש ימים (בין פסח לעצרת) כולם הלכו ונפטרו מן העולם, אם היה רבי עקיבא חושב ומצטער מזה, וכי היה לו עוד כח להמשיך וללמד תורה?! אבל ההסתכלות של רבי עקיבא היתה אחרת! מאי דהוה הוה! 'לא בוכים על חלב שנשפך', יש עוד חמשה תלמידים בעולם, לקח אותם ר' עקיבא, ולימד אותם תורה ועשה מהם תנאים גדולים, ומהם

שני! אלא תלה הכתוב נבואתו של זכריה בנבואתו של אוריה, באוריה כתיב: "לכן בגללכם ציון שדה תחרש" (מיכה ג' י"ב), בזכריה כתיב: "עוד ישבו זקנים וזקנות ברחובות ירושלים" (זכריה ח' ד'), עד שלא נתקיימה נבואתו של אוריה, הייתי מתיירא שלא תתקיים נבואתו של זכריה, עכשיו שנתקיימה נבואתו של אוריה, בידוע שנבואתו של זכריה מתקיימת. בלשון הזה אמרו לו: "עקיבא ניחמתנו עקיבא ניחמתנו". עד כאן דברי הגמרא.

המאמר הזה בוודאי ידוע לכולכם, אבל באמת צריך להתבונן כאן, וכי זו דרכה של תורה?! התנאים הקדושים רבן גמליאל, רבי אלעזר בן עזריה ורבי יהושע, כולם בוכים, גם אם רבי עקיבא חושב שלא צריך לבכות, אבל לפחות שלא יצחק, הם בוכים ורבי עקיבא צוחק למולם, איך זה יכול להיות?! מה ההסבר בזה?

גם אם רבי עקיבא חושב שלא צריך לבכות, אבל לפחות שלא יצחק, הם בוכים ורבי עקיבא צוחק למולם, איך זה יכול להיות?! מה ההסבר בזה?

שאלה שניה שצריך להבין,

האם רבי עקיבא לא רואה שבית המקדש חרב ושמם, ושועלים הלכו בו?! איך בגלל הנבואה של הנחמה שעתידה להתקיים בעתיד, ויבנה המקדש והשכינה תחזור למקומה, הוא יכול לצחוק?! הרי ברגע זה הוא רואה למול עיניו את השממון, הוא רואה את השועלים מהלכים בבית קדש הקדשים, היאך הוא יכול לצחוק?!

נשארה לנו התורה הקדושה עד היום.

ולכן רבי עקיבא, כדי ללמד אותנו את הדרך הזו, אף שהחכמים היו בוכים כשראו שועל יוצא, הוא לא בכה, ולא רק שלא בכה אלא גם צחק, הסתכל בחצי הכוס המלאה, הביט בנחמה הטמונה בשועל היוצא. ובזכות ההסתכלות הזו, זכה רבי עקיבא ובנה את התורה הקדושה בעתיד, וב"ה בזכותו התורה נשארה לנו עד היום.

להסתכל אל העתיד!

עודני זוכר מה שאמר הגאון הראשון לציון הרב שלמה עמאר שליט"א, לפני כעשר שנים כאשר עשינו חנוכת הבנין ובית המדרש של הישיבה הגדולה. מחמת שגם אני הייתי תמה הרבה על אותו פסוק. הפס' אומר: "ויקרא יוסף את שם הבכור מנשה, כי נשני אלקים את כל עמלי, ואת כל בית אבי" (בראשית מ"א נ"א), כל שנה כשאני קורא את הפסוק הזה, אני שואל את עצמי מה אומר כאן יוסף? יוסף הצדיק אומר: "אני מודה להקב"ה שהשכיח ממני את כל עמלי וצערי", וזה מובן, הוא היה בבית הסוהר שנים עשרה שנה, ודאי

שטוב לשכוח זאת. אבל מה שממשיך יוסף ואומר, "ואת כל בית אבי", תמוה, וכי יוסף הצדיק רוצה חלילה לשכוח את הבית הקדוש של יעקב אבינו?! את התורה שלו?! "כי בן זקונים הוא לו" (בראשית ל"ז ג') - 'ארי בר חכים הוא

ליה' - מתרגם אונקלוס. וא"כ איך יוסף שמח ומודה לה' על ששכח את כל זה?!

ביאר הרב ואמר: לפעמים כאשר אדם נמצא במצב לא טוב וזוכר את העבר שלו, במיוחד כאשר היה לו עבר מאד טוב, והעבר עולה בזכרונו - הוא לא יכול לעשות שום דבר, הוא כבר מיואש הוא תמיד חושב "אוי מה היה לנו", אני לא יכול להחזיר את העבר היפה הזה עוד, ואז תש כוחו כנקבה, ואינו יכול לעשות כלום, וזה לא טוב! האדם צריך לשכוח את העבר,

ותמיד להסתכל ולישא עינים אל העתיד, מה באמת נוכל לפעול עוד בעתיד.

מֶרֶן הַגֵּרַע"י שְׁלִיט"א נִשָּׂא עֵינָיו אֶל הָעֵתִיד

וזה מה שאנחנו רואים, שכך נוהג מרן מופת הדור רבנו עובדיה יוסף שליט"א, גדול הדור. הרי זה לא סוד, שאצל כל עדות הספרדים בחו"ל, 'אין פרץ, ואין יוצאת, ואין צווחה ברחובותינו', לא היו אצלנו רפורמים, לא היו נישואי תערובת, לא היו לנו מומרים להכעיס, כולם אהבו את ארץ ישראל, ובאו לכאן בהמוניהם, ולצערנו השלטון של בן גוריון וחבריו, לקחו מהם בכח הזרוע את הילדים וחינכו אותם על ברכי זרים, וכמעט דור שלם הלך לאבדון, כמעט ולא היה עוד 'דור ביניים' של תורה. אך הקב"ה השאיר לנו בדור הזה את מרן רבנו עובדיה יוסף, שלא הסתכל אל העבר הכואב הזה איך עשו 'שמות בבני ספרד, אלא תמיד פניו היו נשואות אל העתיד, כיתת רגליו ממקום למקום כדי להציל כמה שיותר. לא מזמן שמעתי סיפור: פעם הרב נסע נסיעה ארוכה של יותר משעה לתת חיזוק, כשחזר שאלו אותו: נו איך היה? אמר להם: כן, היו מנין אנשים בבית הכנסת. שאלו אותו: הרב נסע שעה הלוך, ושעה חזור, בשביל עשרה אנשים? ענה להם הרב: אם מתוך המנין הזה יהיה אחד שישלח את הבן שלו ללמוד בישיבה, דיי! וב"ה זיכה אותו הקב"ה לראות רבבות רבבות מישראל, אף

מהמשפחות הפשוטות ביותר, שנעשו תלמידי חכמים גדולים, שעמלים בתורה ועוסקים בה, ומחברים ספרים ומרביצים תורה בישראל.

כל זה מושתת ובנוי לפי הבסיס של הדרך והמחשבה של רבי עקיבא. תמיד תסתכל לעתיד, אל תבכה על העבר. הבכייה על העבר, על החורבן, רבותינו הגדירו אותה - תיקון חצות רבע שעה בלילה, וזהו! שבוע שחל בו תשעה באב מתאבלים בו, וזהו! אך במשך כל השנה כולה האבלות על העבר - מוגבלת. כי

תמיד תסתכל לעתיד, אל תבכה על העבר. הבכייה על העבר, על החורבן, רבותינו הגדירו אותה - תיקון חצות רבע שעה בלילה, וזהו!

חזיר, ועלה בידו בשר חזיר, על אחת כמה וכמה!!!

זה אותו רבי עקיבא, שאנחנו ראינו שכשראה שועל יוצא מבית קדש הקדשים - לא בכה. זה אותו רבי עקיבא שמוספר עליו שבזמן שהקיסר דן אותו ביום הכיפורים במיתה משונה לסרוק את בשרו במסרקות של ברזל, הוא לא בכה, הוא מסתכל על חצי הכוס המלאה, הוא אומר לתלמידיו באותם רגעים נוראים, ב"ה עכשיו יש לי את ההזדמנות לקיים מצות "ובכל נפשך", תמיד היה שמח ומסתכל בחצי הכוס המלאה.

אבל פעם אחת בשנה, בפרשת מטות, כשהחזן קורא בס"ת ומגיע לפסוק הזה, "אישה הפרם וה' יסלח לה" - מעיניו של רבי עקיבא זולגות דמעות, באים התלמידים ושואלים, רבנו כואב לך משהו? נזמין לך רופא? נזמין לך 'מגן דוד'? לא, לא. מה קרה? על מה הרב בוכה? אוי, מה זה עוון! ומה מי שחשב לאכול בשר חזיר, ועלה בידו בשר חזיר, הוא זקוק לסליחה מאחר שחשב לעשות עבירה, מי שהתכוון לעשות עבירה ועלה בידו לעשות עבירה - על אחת כמה וכמה שזקוק לסליחה וכפרה. רבי עקיבא על זה היה בוכה. כמה שרבי

מה שצריך לעשות זה להסתכל אל העתיד. אני מדבר כעת אל כולכם הנמצאים כאן בן פורת יוסף, 'ה' אלקיכם הרבה אתכם, והנכם היום ככוכבי השמים לרוב', תסתכלו קדימה ותשתדלו בעז"ה להתקדם ולהגיע. תמיד אני אומר לבחורים שלי בישיבה, אם פלוני הגיע לרמה הזאת, אתה בודאי גם כן יכול להגיע, הקב"ה ברא לך רמ"ח אברים ושס"ה גידים, אם פלוני יודע ש"ס, גם אתה יכול להגיע לידיעת ש"ס. קנאת סופרים תרבה חכמה (ב"ב כ"א ע"א).

מתי כבר לא צוחקים...

אסיים בקטע אחד מהגמ' במסכת נזיר (כ"ג ע"א), גם הקטע הזה מסתמא מפורסם וידוע לכולכם. "תנו רבנן 'אישה הפרם וה' יסלח לה' (במדבר ל' י"ג) - באשה שהפר לה בעלה והיא לא ידעה - הכתוב מדבר, שהיא צריכה כפרה וסליחה". לגמ' כאן יש שאלה נסתרת, הרי מתי מבקשים סליחה? כאשר אדם עשה עבירה, על עבירה מבקשים סליחה, אבל אם בעלה של אותה אשה הפר לה את הנדר, אם כן הכל כהלכה, הכל בסדר גמור, למה הפסוק אומר "וה' יסלח לה"? למה היא זקוקה לסליחה?

עונה הגמ' ואומרת: כאן מדובר באשה שבעלה הפר לה את הנדר, אבל היא לא ידעה על כך, ועברה על נדרה, ויום אחד ישבה עם בעלה עם כוס קפה ועוגה, ואמרה לו: באמת אני מצטערת שנדרתי, כי הרבה פעמים לצערי עברתי על הנדר. אומר לה בעלה: גברת, אני עשיתי לך הפרה, כבר באותו יום. והיא כמובן שמחה, ואומרת תודה רבה. ובשקט חושבת לעצמה, ברוך ה' לא חטאתי, לא עשיתי עבירה, וכאן באה התורה ואומרת, היות שהיתה לה כוונה רעה לעשות עבירה ולעבור על הנדר, היא זקוקה לסליחה. אע"פ שבעלה הפר לה, היא זקוקה שה' יסלח לה.

הגמ' ממשיכה: כשהיה מגיע רבי עקיבא אצל פסוק זה, היה בוכה, אמר: "ומה מי שנתכוון לעלות בידו בשר חזיר ועלה בידו בשר טלה, טעון כפרה וסליחה, המתכוון לעלות בידו בשר

עקיבא חביב, צוחק, שמח, אף פעם לא בוכה, אף פעם לא עצוב, אבל על חטא - בזה הוא היה בוכה! בזה הוא לא יכול לשמוח.

העבירות - אורבות ב"בין הזמנים"!

בְּנֵי, אחי ורעי, אנו נמצאים בתקופת "בין הזמנים", מצד אחד נופשים קצת כדי לאגור כח לקראת השנה הבאה. אלול מגיע עוד שבועיים בסך הכל, אך מצד שני הרבה סכנות אורבות לנו בבין הזמנים הזה. אפשר לישון ולקום בבוקר בשעה עשר, בְּנֵי, מה עם זמן ק"ש? עבר! והוא עונה: כן, יש לי תפילה במנין, בשטיבלאך מתפללים עד שעה 12, ומה עם זמן תפילה? ג"כ עבר! זהו "מעוות לא יוכל לתקון" (ברכות כ"ו ע"א), אמנם נהנה בעוד שעה של שינה, אבל עשה עבירה! - הפסיד מצוה ונענש על ביטול מצות עשה.

הולכים לכל מיני מקומות לטייל, צריך לבדוק האם המקומות האלה נשמרים בצניעות כמו שצריך, "קייאקים" "קייאקים" - איזה תענוג, 'מעין עולם הזה', האם בדקת שבשעה שאתה עומד להגיע לשם יש צניעות

מלאה או שיש חצי חצי? וכן על זה הדרך. במשך השבועיים האלה, עלולים בחורים להכשל חלילה, בכמויות רבות של עבירות.

ומה עם ביטול תורה...? חכמי הדור אמרו שב'בין הזמנים' לא צריך ללמוד

שתיים-עשרה שעות ביום, מספיק ארבע שעות, אבל האם באמת הספקת ולמדת כל יום 4 שעות? וכן ע"ז הדרך.

כמה אנו צריכים לשמור עצמנו ולהתרחק מחטא, מחשש עבירה, מכל דבר שיש בו איזה נדנדוד של עוון. היה לי איזה בחור בישיבה, מרוב שהיה בחור מיוחד הייתי קורא לו 'חסיד'. והנה פעם אחת ראיתי אותו שהשתנה, 'והנה עלה כולו קמשונים פְּסוּ פניו חרולים', קראתי לו למשרד, בני, מה קרה? למה נשתנו פניך? אמר לי: "אגיד לרב את האמת, יש לנו אינטרנט בבית, באתי הביתה לשבת חופשה, אמרתי

עכשיו אמנם אני לא צריך ללמוד גמרא, אבל אני רוצה לראות באינטרנט שיחות ודרשות ולשמוע דברי מוסר, אבל שיחקתי בכפתורים - 'ויצא העגל הזה'... לא זכיתי לשמוע דברי תורה, ונפלתי במפולת". אומר הבחור: "מאותו היום - אני לא יכול ללמוד, המראות הזוועה הללו נמצאים כל הזמן מול העיניים שלי". 'ומה עשה הבן ולא יחטא'??

כמה צריך לזיזה, להתרחק, להשמר, מכל חשש עברה, אם-פי 3 אם-פי 4, מחשבים, כל מיני דברים שיש בהם סכנות נוראיות. כמה צריך להתרחק! כמה צריך להשמר! כמה חובה על ההורים לפקוח עינים ולשים לב שלא יהיו מכשולות כאלו בבית ובחוץ.

וברוח מן העבירה!

אני אומר לכם עצה אחת: לזכור את רבי עקיבא, שתמיד שמח, תמיד עלי, תמיד נחמד, תמיד יפה, אבל היה בוכה כאשר היה שומע בפרשה את החזן קורא - "אישה הפרם וה' יסלח לה", ומה כאשר חשבה לעשות עבירה ולא עשתה עבירה זקוקה לסליחה,

כאשר באמת חלילה האדם עשה עבירה - על אחת כמה וכמה... כמה צריך להישמר ולברוח מן העבירה, שהרי אפילו על מחשבה צריכים סליחה וכפרה.

יהי רצון שזכות התורה שלמדתם במשך כל השנה כולה, יעמוד לכולנו, שלא ניכשל, שלא תצא תקלה תחת ידינו, שלא נעבור דבר עבירה, נוסף בתורה ובמצוות ובמעשים טובים, ויתקיים בנו מקרא שכתוב, "ברוך אתה בצאתך וברוך אתה בבואך" - כשם שיציאתך מהישיבה בלי חטא, כך נזכה לשוב לחזור לישיבה בלי חטא. אמן ואמן.

"קייאקים" "קייאקים" - איזה תענוג, 'מעין עולם הזה', האם בדקת שבשעה שאתה עומד להגיע לשם יש צניעות מלאה או שיש חצי חצי?

שאלת חכם

שאלה. בקריאת תקון חצות, כשיושבים על גבי הקרקע, האם מותר לעבור בצד היושבים, או שיש בזה משום פוסע על ראשי עם קודש?

מקורות. הוריות (דף י"ג ע"ב). יבמות (דף ק"ה ע"ב). מגילה (דף כ"ז ע"ב). מאירי ביבמות ובמגילה (שם). ובסנהדרין (דף ז' ע"ב). מרן בב"י (ח"מ סי' ח') ובשו"ע (שם). הרמב"ם (פ"י מהלכות ת"ת ה"ז). שו"ת שבות עמי (ח"א סי' ט"ז).

שאלה. האם מותר לאכול במוצאי שבת חזון מבשר שנשאר משבת קודש או אסור?

מקורות. חולין (דף י"ז ע"א) בעיא דבשר נחירה. הרא"ש שם. קול אליהו (ח"א סי' מ"ה). ברכי יוסף (א"ח סי' תקנ"א סק"ו). מחזיק ברכה (בקונטרס אחרון אות א'). כה"ח (שם אות קמ"ג). שד"ח (מערכת בין המצרים סי' א' אות ו'). ערך השלחן (סי' שכ"ח). שער המפקד (דף צ"ו ע"א). נודע ביהודה תנינא (חי"ד סי' ס"ד), ועיין למר בריה בשיבת ציון מה שכתב עוד בזה. נחפה בכסף (חא"ח סי' ג'). אם לבניה (חא"ח סי' מ"ט). שו"ת דבר אמת למהר"י מונסוניגו ז"ל (סי' ג'). הליכות עולם (ח"ב פ' דברים ס"ט). חזו"ע (ד' תעניות עמ' קע"ז ואילך). מעדני מלך (חלק השו"ת סימן ו').

שאלה. האם מותר להוציא שופר ביום ראש השנה ברשות הרבים לתקוע לנשים, או נימא דכיון שמן הדין פטורות ורק מצד חומרא ומנהג נהגו כן אסור להוציא לרשות הרבים?

מקורות. טור ובית יוסף (סימן תקפ"ט, וסימן תקי"ח ס"א). שאגת אריה (סימנים ק"ו ק"ז ק"ח). יוסף אומץ (סי' פ"ב). זרע דוד (א"ח סימן כ"ב). ודובר שלום (א"ח סי' ו'). תפלה למשה (ח"ב סי' מ"ה).

סילנית

המכשיר של ד"ר בני כהן

עידן הסילון בהיגינית הפה

הסוף לדלקות ולנסיגת חניכיים

קל ונעים לשימוש

מרפא דלקות חניכיים

מרוקן ומנקה מתחת לגשרים ושתלים

תוצאות מרשימות תוך שבועיים

2 פיות נוספות במארז

לפרטים והזמנות

1-800-822-822

www.penaki.com

ברכת מזל טוב וסימן טוב

נשגר קדם כבוד מורנו הגאון הגדול מעוז ומגדול הדיין המצוין הלא זה הוד

הגאון רבי דוד עידאן שליט"א

ראש הכולל,

אב"ד וראש בית ההוראה "משפט וצדק" לרגל נישואי בתו מב"ת

יהא רעוא קדם מרן מלכא דעלמא שיזכו להקים את ביתם בשעה טובה ומוצלחת.

ברב שלוה ונחת.

ויהיה בנין זה בנין עזר עדי עד,

ויזכו לבני סמיכי, חיי אריכי, ומזוני רוויחי,

ברבות הטובה. אכ"ר.

רבני הישיבה אברכי הכולל

המערכת

כה תאמר ב'עין יעקב'

רשמים מרתקים משיעורו השבועי של מרן ראש הישיבה שליט"א ב'עין יעקב',

כפי שפורסם בעתון 'משפחה', והובא כאן לבקשת רבים

שיעורים קבועים ב'עין יעקב'.

כפי שמספרים לי באי השיעור, הכל התחיל לפני עשר שנים, בשנת תשס"א, אחר פטירתה של הרבנית מאזוו עליה השלום. באחד מימי השבעה הגיע לנחם הגאון הצדיק **שמעון חירארי** שליט"א, ובמהלך הספדו הציע לראש הישיבה למסור שיעור קבוע ב'עין יעקב', לעילוי נשמתה של הרבנית המנוחה.

ואכן, השיעור נפתח תחילה בביתו של הרב, ונועד בעיקר לקרובי המשפחה. לאחר מכן כשהיה המקום צר מהכיל, הוחלט להעביר את השיעור לבית הכנסת "אסתר המלכה" שנקרא על שם הרבנית ע"ה. ומשהיה אף מקום זה דחוק, הועבר השיעור לכאן - בית כנסת "אהבת תורה", אלא שגם כאן נוכח אני לראות כי בית הכנסת מלא עד אפס מקום...

אני מביט סביבי. יש כאן אנשים מכל גווני הקשת. חרדים ליד כפות סרוגות, אברכי משי יחד עם בעלי בתים. כולם באו ליהנות מחוויה רוחנית בת שעה שלמה שתותיר את טעמה הטוב עד למוצאי השבת הבאה. אז הם יבואו למלא את המצברים מחדש. עבורם, זוהי שעה של קורת רוח בעולם הזה, שיפה היא מכל חיי העולם הבא.

המרקם של אנשי השיעור מאוד מעניין ואפילו בלתי אפשרי. אני מזהה בין הקהל מספר ראשי ישיבות חשובים וכמה ראשי כוללים, לצד אנשי עמל ועורכי דין. מסתבר כי ראש הישיבה מסוגל בדבור אחד להנמיך קומתו לקטנים ולהגביה דברתו לגדולים...

הם באים לכאן מכל קצוות הארץ, גם במוצאי שבתות הקיץ שיוצאות מאוחר. נמצאת כאן קבוצה קבועה מנתניה, אנשים מפתח תקוה, אברך מירושלים, יהודי מכפר חב"ד ועוד רבים אחרים. "מי שמגיע פעם אחת לשיעור, שוב אינו מפסיק!" מעידים שומעי לקחו שלכל אחד מהם

בשעה ששלשת הכוכבים של צאת השבת חומקים ממקום מסתורם, והשבת מסמנת אותות פרידה, הרגשה עגומה מלווה אותנו. כולם מכירים את זה. ברגעים אפלוליים אלה, מסתלקת מאיתנו הנשמה היתרה שניתנה לנו בערב שבת, והנפש חווה צניחה והחמצה. מלבד הבשמים של ההבדלה, אנו זקוקים לעוד משהו רוחני, ששייב את הרוח שנאבדה במעבר משבת קדש אל רגעי החולין.

זו התחושה שלווה אותי כאשר צעדתי במוצאי שבת לכיוון בית הכנסת "אהבת תורה", שבו מוסר מרן הגאון רבי מאיר מאזוו שליט"א ראש ישיבת "כסא רחמים" את שיעורו השבועי בספר 'עין יעקב'.

אני נכנס לבית הכנסת. הציבור כבר כאן, ממתין בציפייה דרוכה לכניסתו של הרב. על שלחן צדדי עומדים בערימה ספרי 'עין יעקב', וכל אחד מבאי השיעור נוטל ספר לידו. אלה שלא נשאר להם, מסתכלים בספר של היהודי שיושב לצדם.

בינתיים, עד שהרב יגיע הם מכינים את השיעור, ואני תוהה לעצמי: שיעור ב'עין יעקב'?! מאן דכר שמיה?! זהו שיעור חריג ממגוון השיעורים בנוף הבני-ברק?... אך בהמשך יתברר, כי דוקא ספר זה מתאים מאוד לאופי השיעור ולשומעיו. רק דרכו ניתנת ההזדמנות לאנשים מבחוץ לטעום משיטת העיון הספרדית גם מבלי להיכנס לנבכי סוגיא ישיבתית. בניגוד לתפיסה שנוצרה כי הספר מכיל רק סיפורים מהש"ס, לפי האמת, ספר "עין יעקב" שאותו חיבר לפני כחמש מאות שנה הגאון רבי יעקב בן חביב זצ"ל, מכיל כל קטע בגמרא הנושא אופי של אגדה, גם אם הוא עמוק וקשה להבנה, פעמים רבות הרבה יותר מסוגיות רגילות. יצוין כי במהלך הדורות נהגו גדולי עולם למסור שיעורים מתוך 'עין יעקב', כמו הבן איש חי שהיה מלמד מדי בוקר בעלי בתים בספר זה (וחיבר ספרים שלמים עם חידושים נפלאים על העין יעקב), וכן יבלח"ט מרן הגר"ע יוסף שליט"א היה מוסר

קרה אותו דבר.

של פטירתו וכיוצא.

לכל שאלה מתייחס הרב ברצינות ובכובד ראש. לפעמים השאלה מגוחכת או תמימה מדאי, אך הרב משיב בסבלנות ובאורך רוח.

השיעור מתקרב לסופו. מדי שבוע, נוהג הגר"מ לאחרונה ללמד בסיום השיעור מספר כללים יסודיים בעיבור החודש, תחום בו ידוע הרב כחד-בדרא.

בחמשת הדקות האחרונות של השיעור, ישנו מנהג ייחודי מאוד. כפי הידוע ישנה סגולה נפלאה לפרנסה לקרוא במוצאי שבת סיפור מסיפורי צדיקים. ראש הישיבה אימץ מנהג זה, ובסוף כל שיעור הוא מספר סיפור קצר בחן מיוחד, כשלכל מעשה הוא מוסיף את הזוית המיוחדת שלו. בתחילה היו אלו סיפורים על הבעל שם טוב, בהמשך מעשיות מתוך ספר "סיפורי חסידים" של הרב זוין זצ"ל, ולאחרונה מספר הרב סיפורים קצרים מתוך ספר על הגאון רבי מרדכי אליהו זצ"ל.

השיעור מסתיים. סביב הרב מתגודדים כמה מהשומעים המעוניינים לדון עוד בענייני השיעור או ליטול עצה ותושיה.

לאט לאט עוזבים המשתתפים את המקום, כשההרגשה המשותפת לכולם היא כמה חבל שזה נגמר כל כך מהר!

השיעור מתקיים בכל מוצאי שבת (שעה אחרי זמן רבנו תם), בבית כנסת "אהבת תורה" רחוב הרב עוזיאל (מול מספר 50) בני ברק.

בשעה היעודה, נכנס ראש הישיבה בפשטות האופיינית לו ומתיישב על כסאו. מרגע שהחל השיעור, יושבים השומעים רתוקים לכסאותיהם. הם כלל לא שמים לב לזמן החולף במהירות. העייפות ודאגות היומיום, נשכחים ונמוגים אל מול האור הגדול ומתיקות התורה שהרב מקרין למשתתפים.

על אף הרמה הגבוהה שבה מתנהל השיעור, הסברתו של ראש הישיבה בהירה, צלולה וקולחת. דבר דבור על אופניו בבהירות הביטוי ובחדות המחשבה. יש לו לרב דרך נפלאה להבהיר את הדברים המסובכים ביותר ולהגישם בפשטות על מגש של כסף לכל אדם. יודעי דבר שנכחו בשיעור היומי בעיון, שאותו מוסר ראש ישיבת 'כסא רחמים' לטובי הבחורים בישיבה במשך כשעתיים, מעידים כי כאן ראש הישיבה פשוט פושט צורה ולובש צורה שתתאים לכל נפש ולכל לומד.

בידע העצום שלו הנשלף מאמתחתו כלאחר יד, נוגע הרב בכל חלקי התורה. בדבריו הוא שוזר עיון, הלכה ודקדוק, יחד עם השקפה בהירה, וחיזוק באמונה פשוטה.

חווייה עיונית מאתגרת נקרתה בפנינו כשהגענו לדברי רש"י, שם מדקדק הגר"מ בכל מלה, ומצרפה כצרוף כסף. בעומק עיונו נוהג הוא להראות, איך במלים ספורות מסלק רש"י הררי קושיות, ולשומעים מתגלית גאונות במלוא מובן המלה, שלושה יחד עם ישירות עצומה, שדעת זקנים נוחה הימנה.

כאשר יזכיר הרב תוך כדי דיבור את אחד מגדולי הדורות, לפעמים יתעכב מעט על תולדותיו וספריו, כשהוא מציין תאריכים מדויקים

מצבת זכרון

הצדיק והחסיד רבי מרדכי חדאד זצ"ל
מחותנו של מרן אביר הרועים הגה"ק מייסד הישיבה זצוק"ל
וחמיו של מוה"ר הגאון ר' רחמים מאזוז שליט"א

מאת נכדו ר' שלמה מאזוז הי"ו

אנשי אמונה אבדו!

מר זקננו, החכם השלם הצדיק החסיד והעניו, רודף צדקה וחסד, יראת ה' על פניו, שלשלת יוחסין, ר' מרדכי חדאד זצ"ל, היה מוזר"ק טהור מאחת המשפחות המיוחסות ביותר בעי"ת ג'רבא יע"א נולד לאביו הרב הקדוש והמקובל ר' ישועה חדאד זצ"ל, ביום שלישי ה' באדר שני שנת התרפ"ד ונקרא על המילה (סמוך ממש לפורים) בשם מרדכי, פתחיה, בן הא. ויצק מים ע"י הרה"ג ר' חויתה סופר זצ"ל (מח"ס ישועה ורחמים ב"ח).

סבא היה הוגה בתורה בכל זמן פנוי, אם זה ש"ע אם זוהר, או ספר אחר. בכל שבת היה נוהג לקרוא נביא כפי שקיבל בצוואה מזקנו המקובל האלקי הרה"ק ר' יעקב חדאד זצ"ל, לקרוא בכל שבת עשרה פרקים בנביא, (חוץ מספרי אמ"ת וה' מגילות), אך היה מוסיף ע"ז כמה פרקים כל שבוע כדי שלפני החגים יהיה לו פנאי לקרוא עם המשפחה בשבת ש"ע הלכות חג בחג.

בהיותו בחו"ל היה בעל מעמד ומקורב לשלטון, עקב היותו מורה לצורפות במפעל לתעשייה מטעם השלטונות, באותם ימים מקצוע הצורפות בג'רבא היה אך ורק ביד יהודים, אך נשיא תוניסיה דאז חביב בורגיבה

חיפש מי שיאלף את הערבים בינה גם במקצוע זה, לכן סבא ז"ל התבקש ללמד שם, אמנם יש יהודים שלא ראו זאת בעין יפה שע"ז יכנסו זרים בגבולם, מ"מ סבא ז"ל עשה שאלת חכם בנושא זה אצל מור אביו הקדוש זצ"ל (שמרן מוהרמ"ך היה אומר שראוי היה לברך עליו שחלק מחכמתו ליראיו), שהתיר לו ללמד, וכן עשה. ועל ידי זה נעשה קרוב לראשי השלטון והשופטים בג'רבא ותונס, והשתמש בזה לתועלת אחיו היהודים.

מעשה שהיה בנער אחד שמפעם לפעם היה נתפס בכלא על כל מיני בעיות שונות, אמו פנתה לאחד היהודים הנכבדים בעיר בבקשה שיואיל בטובו לעזור לה, הלה השיב: "בנושא זה רק ר' מרדכי חדאד יוכל לעזור לך". הלכה אָם הנער, לסבא ז"ל ובקשתה בפיה: שישחרר את בנה מהכלא. סבא השיב לה: "איך אני אוכל לעזור"? אמרה לו: פלוני אמר שרק אתה יכול לעזור! סבא פכר את ידיו ואמר: "מצטער, לא אוכל לעזור". האשה יצאה ממנו בצער רב. והי אך יצא יצאה, סבא לקח בידיו את התכשיטים שהזמין השופט שהיה מעורב בעניינו של הנער, ויצא אליו לתת לו אותם, בהכנסו אליו דיבר עמו על דא ועל הא, בין היתר נכנס עמו על ענין הנער שהינו יחיד לאמו וכו' וכו' כל מיני טענות. ונפרד ממנו לשלום. למחרת, השופט נתן

שערים של היתר, שלא להכנס בשער אחד של איסור. היה זהיר במאכלו ומשקהו, הקפיד מאד שלא לשתות יין מחוץ לביתו, ולכן מעולם לא קנה יין מהחנות אלא קונה ענבים וסוחט ועושה מהם יין. סיפר החה"ש ר' יעקב צבאן שליט"א (בנו של מרן מוהרכ"ץ זצ"ל, נשיא הישיבה, ורב העיר נתיבות), שסבא ז"ל סיפר לו שבאחד מביקוריו בתונס אצל מחותנו מור זקננו הגה"ק מרן מייסד הישיבה זצ"ל, הציע לו מרן זצ"ל כוס יין, וסבא ז"ל נמנע מלשתות, אע"פ שוודאי נאמן עליו הדיין, מכל מקום מכיון

שנהג כך ראה זה כנדר ולא רצה לצאת מגדרו. באחת השנים היין שבביתו החמיץ, סבא החל לקנות בכל שבוע (חורף וקיץ) סלסלת ענבים אע"פ שפעמים הגיע מחירה עד 30 ₪, וסוחט לכבוד שבת קודש. וקיים דברי חז"ל: "סוחט אדם אשכול ענבים ואומר עליו קדוש היום", כפשוטן.

כמו כן הקפיד שלא לאכול עוף אלא א"כ

הוראה לשחרר את הנער. אמו ששמחה מאד, הבינה שידו של סבא בדבר, הלכה להודות לו, כשדברה עמו, סבא עשה עצמו כמשתומם: "הלא אמרתי לך אתמול שאיני יכול לעזור, אם אכן הבחור יצא, אין הדבר קשור אלי!"

עוד מעשה באחד מהת"ח הגדולים שהוכנס לכלא, וכמה שטרחו בני משפחתו לבקש עבורו חנינה לא הועיל, סבא שהיה מעורב בנושא, הציע להם לומר שאביהם עבר גיל שבעים (אז הוא היה קרוב לגיל זה), וכן היה, בטענה זו יצא הגאון הנ"ל מהכלא.

כמו כן היה יהודי בשם כמוס ב. שהוכנס לכלא ביום פורים עצמו, סבא שניסה לשחרר אותו, אמר להם: לא יתכן שיהודי ישב בכלא לבד בפורים, בשעה שכולם בחוץ ששים ושמחים, ולכן אני נכנס אתו. הממונים שחרדו לקראתו, ולא היה נוח להם שהוא ישב בכלא, שחררו את כמוס על אתר.

באותם ימים לפני כל חג וחג היה שולח סלים למשפחות נצרכות, ע"י ילדיו הקטנים כדי שלא יתפרסם הדבר, ולפעמים היה נותן לאיזו משפחה שתעביר למשפחה אחרת כדי שלא יודע מי הנותן.

מאחר והיה בעל מעמד חשוב, והרגיש שמקנאים בו אנשים שאינם בני ברית, חיפש עילה להתפטר, והנה באחת הפעמים נוצר ויכוח כל שהוא עם מנהל העבודה שאיים לפטרו. סבא קפץ על ההזדמנות והתעקש על שלו, והסכים להתפטר, אך המנהל שחשש לפטר אותו א"ל: "אם כן תצטרך להביא לי דו"ח על כל הזהב שקבלת, מזמן שנכנסת!" סבא השיב לו: "אין בעיה". המנהל נלחץ ואמר לו: "אני רוצה היום דו"ח", בתקוה שהוא יסתבך ויעדיף להשאר. סבא ענה בבטחון ובשלוה: "אין בעיה, הערב תקבל הכל". פונה לדרכו. כל החשבונות אצל סבא היו מונחים אצלו באופן מסודר. בערב ישב להעתיק למנהל את כל הדו"ח, ומיד שלח אליו הכל, לפליאתו והשתוממותו של המנהל.

סבא ז"ל מלבד היותו "חסיד" במובן בעל-חסד, היה "חסיד" ומחמיר על עצמו מאה

בדבריו על כך, שכל אחד מזקני ג'רבא שהולך לעולמו לוקח עמו לעוה"ב עשרות מְסוֹרוֹת, מנהגים, הנהגות וסיפורים על חכמי הדור הקודם, דברים שבעיניהם היו כה פשוטים ולא ראו צורך להעביר אותם הלאה, או לרשום אותם, מאחר וכולם עושים כך ואינם רואים בכך שום חידוש. וחבל על דאבדין. עכ"ד נר"ו.

יה"ר שתהא נשמתו צרורה בצרור החיים את ה' אלקים. נפשו בטוב תלין, וזרעו יירש ארץ. אמן.

נ.ב. כל היודע איזה מעשה או הנהגה על מו"ז הנזכר זצ"ל נשמח אם יתקשר לטל' 054-8487652

**אנו מביעים את תנחומינו
למשפחה הכבודה
ידידי הישיבה, תמכין
דאורייתא רודפי צדקה וחסד,
אוהבי התורה הנדיבים היקרים
האחים המבורכים
יוסף, אברהם ואבנר צבאן הי"ו
על פטירת אחותם,**

**ולגיסם
רחמים וזאן הי"ו
על פטירת אשתו
מרת גמידה וזאן ע"ה
לאחר יסורים קשים
תנצב"ה
בנחמת ציון וירושלים תנוחמו**

**הנהלת הישיבה
רבנן ותלמידיהון**

ידע שהשוחט בדק סכיני קודם השחיטה ואחריה, ולכן לביתו היה קונה מקצב שנועד לו שמוהרכ"ץ היה קונה משם. אולם לעצמו היה קונה תרנגולים חיים מן השוק, והולך אל השוחט רבי יוסף חורי ז"ל שהיה בודק הסכין לפני השחיטה ואחריה, והיה מכשיר העוף בביתו, ורק כך היה אוכל. בסוף ימיו שהשוחט הנ"ל נפטר לבית עולמו ולא הכיר שוחט אחר בקרבת מקום, נמנע כמעט עד סוף ימיו מלאכול בשר עוף.

בהיותו בג'רבא הקפיד על בנותיו הי"ו שתכסנה ראשן אפילו בהיותן רווקות כמנהג ג'רבא (עיין בשו"ת מעשה ניסים למוהרנ"ך זצ"ל ח"א סי' ח') אע"פ שכבר רבות בנות פרקו עול המנהג מראשן. והיה מן היחידים באותו זמן בג'רבא, שלא הסכימו להכניס טלויזיה לביתם. וכן היה מן היחידים שגידלו זקן בג'רבא, דבר שלא היה נהוג אף בקרב הת"ח שבעיר. (ועיין בברית כהונה חיו"ד מערכת זקן).

סבא ז"ל נח נפשיה ביום ו' באייר התשע"א (יומא דהלולא דמרא דאתרין מרן מוהרש"ך זצוק"ל) כבן פ"ז שנים. ונספד מפי רבי אשר חדאד שליט"א מגיד מישרים בנתיבות. ור' נסים מחפוד שליט"א רב ביהכנ"ס תודעה, שסבא התפלל שם שנים רבות. ומפי בן אחותו מורנו המשגיח הרה"ג ר' מיכאל סגרון שליט"א ואחרון הסופדים היה נכדו ר' מרדכי מאזוז שליט"א ר"מ ישיבת כסא רחמים בעמנואל. אחרי כן הובל למנוחות בבית החיים בנתיבות, סמוך ונראה לציונו של הגאון רבי יששכר מאיר זצ"ל ראש ישיבת הנגב.

מרן ראש הישיבה שליט"א שבא לנחם בליל השבעה הראשון, העלה על נס את יושרו של המנוח, וסיפר שלפני כמה שנים סבא ז"ל הגיע אליו עם שטר ישן נושן שהיה רשום בו שהוא חייב למרן שיבלחט"א סכום כסף, וכעת אינו זוכר אם שולם או לאו. מרן שליט"א שהתפעל מיושרו שמצא לנכון להרחיק נדוד בגיל מבוגר בשביל ספק חוב, הרגיעו וא"ל שכבר קיבל את הכסף ואין לו מה לדאוג. מרן שליט"א הרחיב

נקודת אור

נקודה קטנה של אור גדול

הכניסה חינם...

הרה"ג ר' רפאל מאזוז שליט"א

שמעת?

מה שמעת?

מה, לא שמעת?! המשיח הגיע!

באמת, מי סיפר לך את זה?

בכל כלי התקשורת הפסיקו את השידורים וסיפרו על זה וכבר כולם מתארגנים ונוסעים, אלה ברכב ואלה בסוסים ואלה באוטובוסים. אתה בא? בודאי, ב'א ונ'סע.

וכך הצטרפו גם ראובן ושמעון למליונים הנוסעים להקביל את פניו של המשיח.

הכבישים לכיוון הצפון, שם התגלה מלך המשיח (זוהר פר' שמות דף ט' ע"א) היו עמוסים, כל מי שרק מצא איזו דרך ואפשרות לנסוע, הצטרף למליונים הדחוסים ברכבים.

לאחר נסיעה ארוכה של מתח והתרגשות, הגיעו ההמונים לשטח ענק רחב ידיים, אי שם בגליל בין צפת לטבריה, והצטרפו ל"צפונים" שכבר הקדימו והיו במקום.

כולם מנסים להגיע לנשק את ידיו של המשיח, ולחזות בזיו פניו הקדושות. המראה היה מדהים, פניו המאירות הפיקו חכמה וידע בלתי רגילים. אכן, חכם יותר משלמה (רמב"ם הלכות תשובה פ"ט), ומראהו כמראה מלאך האלוקים נורא מאד, קרוב למשה רבנו בנבואה (רמב"ם שם), ועליו שורה רוח ה', רוח חכמה ובינה, רוח עצה וגבורה, רוח דעת ויראת ה' (ישעיה י"א ב'). רבים מן הבאים מתעלפים מרוב התרגשות, אה! זה היום שקיוונוהו - לא

רק אנחנו, אלא אנחנו ואבותינו זה אלפיים שנה כמעט - מצאנו ראינו. וכך עוברים ההמונים בְּפֶסֶךְ, ללחוץ ולנשק את ידו של משיח צדקנו, והמשיח ממתין בסבלנות עד שיעברו כולם. מבין הוא, זוהי פרי ההמתנה של אלפים שנה, הוא מחייך לזה ומעודד ומנחם את זה. האחד שואל את רעהו האמנם זו מציאות שאכן אנו הקטנים זכינו סוף סוף להקביל פני המשיח, זה נראה כמו חלום? וחבירו עונה לו: הלא זהו מאמר דוד המלך ע"ה: "בשוב ה' שיבת ציון היינו כחולמים" (תהלים קכו' א').

לאחר קבלת הפנים, עולים שוב כולם לאוטובוסים ולרכבים, כשמגמת פני הכל לירושלים, שם תערך חגיגה ושמחה מרכזית. איה העט שיוכל לתאר את השמחה, כל הדרך שוררו אנשים בפיהם שירי גאולה, ובכפיהם טפחו וספקו, והנשים הצטרפו ביללות שמחה (תזגרית בערבית). בכלי התקשורת מדווחים, כי כבר מרחוק נשמעים הדי השמחה והשירים, וקול מאות (!) כלי הנגינה לסוגיהם השונים "קל קרנא משרוקיתא קתרוס שבכא פסנתרין וסומפניה וכל זני זמרא" (דניאל ג' ט"ו). מפי האנשים שנכנסו למקום, דווח, כי השולחנות ערוכים בתבשילי כל העדות, ועשרות רבות של סוגי סלטים, מינים ממינים שונים, חריפים יותר וחריפים פחות. מנה ראשונה ועיקרית במבחר רב ביותר ובכמויות שלא נראו כמותן. וקינוחים, החל מעוגות למיניהם, ועד גלידות יוקרתיות, וופל בלגי, שויצרי וישראלי, בשפע שאין כמותו. ויין מלכות רב כיד המלך - מלכו

מסורבי הכניסה מנסים עוד את מזלם ומצטדקים: "אבל כבר היינו עייפים ולא היה לנו כח",

"אם לגבי תיקון חצות בלילה ישנו תירוץ ידוע: אונסא דשינה שאני. מה נענה ביום"?! (לשון מרן ראש הישיבה נר"ו בסידור לט"ב עמוד 5) בידינו האפשרות לקבל כרטיס כניסה חנם לשמחה הגדולה שתהיה בקרוב בעז"ה.

"כדאי מאד לחדש מנהג זה בימינו ואם זני אפשר בחצות היום בדיוק, אפשר סמוך למנחה להתאסף ולומר תיקון חצות במנין, וכל המתאבל על ירושלים זוכה ורואה בשמחתה, בביאת גואל צדק במהרה בימינו אמין". (לשון מרן נר"ו שם).

של עולם. והכל מסובים על מיטות זהב וכסף, מוצעים בכלי חור כרפס ותכלת, ומקושטים בחבלי בוץ וארגמן, בתכלית הפאר וההדר.

אך הגיעו ירושלימה, וכבר נחפזו הכל לצאת מהרכבים, לעבר הגן המפורסם "גן סאקר" והרחובות הסמוכים, שם כפי הנשמע, נערכת השמחה האדירה בהשתתפות כל המי ומי, והכניסה חנם אין כסף. בהגיעם למקום, והנה שומרים בכניסה. מוזר, כנראה לא הכל מורשים להכנס, מעניין, מהרהרים האנשים בלבם מדוע לא הכל נכנסים? הענין מתברר תיכף, **השומר אינו מניח להכנס למי שלא אמר תיקון חצות.**

מדוע? מתרעמים מסורבי הכניסה: וכי זו מצווה מדאורייתא, מדרבנן, מדברי קבלה או מדברי סופרים?

"צודקים אתם", עונים השומרים, עונש אין על זה, אך להכנס לשמחה לא תוכלו, הלא כך אמרו חז"ל "כל המתאבל על ירושלים זוכה ורואה בשמחתה". אתם לא אמרתם תיקון חצות בבין המצרים, בחצות היום, ובודאי לא בחצות הלילה, במשך כל השנה.

"והלא זה ענין של מקובלים, מה לנו ולזה?" מתרעמים האנשים,

"מה פתאום"? עונים השומרים, "הלא גם בכף החיים (סימן תקנ"א אות רכ"א) ובמשנה ברורה (שם ס"ק ק"ג) זה כתוב".

"טוב, אבל כנראה אף אחד לא נהג בכך רק חסידים מופלגים".

"לא נכון!" משיבים השומרים, הרי הכה"ח (שם) כתב: "וכן נהגו בקהילות קדושות בכל מקום".

כוס של ברכה

לידיד הישיבה, מוקיר ורחים רבנו,

הגביר הנכבד והנגיד הנעלה

מר צבי עמאר הי"ו

לרגל נישואי בנו החתן המפואר

מר מיכאל עמאר הי"ו

עב"ג הכלה המהוללה מב"ת

נכדת הגביר החשוב ר' רפאל הררי הי"ו

יה"ר שיזכו שביתם יהיה על אדני התורה והיראה, ששון ושמחה ישיגו, צהלה ורינה בביתם ישררו,

בנין עזר עדי עד, לאורך ימים ושנות חיים,

בחיי הוריהם היקרים. אכ"ר.

רבני ותלמידי הישיבה

המערכת

אם ידעת בשורה טובה לחבירך מה'ר ימה'רנה לו את בש'ר במדב'ר וחיתה נפשו בגללך כי המבשר טוב משיב הרוח.
(מרוך החיד"א. צפורן שמיר סי"א אות קע"א)

נשמח לקרסם
את שמותכם במדור זה
להדעות ניתן להתקשר
0504158562 :לסל

השמחה במעוננו

מזל טוב וסימן טוב לנישואי הבן

לר' בנימין זהבי שליט"א
בני ברק

מזל טוב וסימן טוב לנישואי הבת

לר' משה חורב שליט"א
בני ברק
בוחרן הבקיאות ביש"ג

לר' מנשה דיעי שליט"א
ביתר עילית

מזל טוב וסימן טוב לנישואיו

לבחור היקר
כחתן יכהן פאר
ר' יוסף רחמים הכהן הי"ו

לבחור היקר
כחתן יכהן פאר
ר' נתנאל סבאג הי"ו

לבחור היקר
כחתן יכהן פאר
ר' אליהו נעמן הי"ו

להולדת התאומות

לר' יאיר מאזוז שליט"א
בני ברק
מלמד בת"ת "אור המאיר"

ברכות מאלימות לבר המצווה

לר' רונן כהן שליט"א
ירושלים
מפקח ת"ת "לחם הבכורים"

לר' אליהו קבלן שליט"א
בני ברק
מפקח ת"ת "איש מצליח"

לר' אפרים טראבלסי שליט"א
בני ברק

ברכת סימן טוב להולדת הבן

לר' ישי טהרני שליט"א
בני ברק

לר' אלרועי כהן שליט"א
בני ברק

לר' יצחק חפיזוב שליט"א
בני ברק

לר' שלום נעים שליט"א
אור יהודה

ברכת מזל טוב להולדת הבת

לר' רפאל קבלן שליט"א
בני ברק

לר' יהושע מנוחין שליט"א
בני ברק

לר' מסיעד מאדאר שליט"א
ירושלים

לר' יוסף מאיר שליט"א
באר שבע

לר' יעקב חלקון שליט"א
בני ברק

לר' רזיאל דניאל שליט"א
בני ברק

הרב מרדכי מאזוז

קינה

- א.**
 על זאת קינתי אשא
 כי האל רם ונישא
 נתן עמו למשיסה
 בהם פורענות עשה.
- ב.**
 על זאת בבכי אמרר
 ובפי אפסיק לשורר
 בקרבי יגון שׁורר
 כי לבית אל בא צורר.
- ג.**
 על זאת כל עת אקונן
 כי ממנו סר גונן.
 עד אן העם יתאוונן-
 אין להם מרחם חונן?
- ד.**
 על זאת בנהי אפצח
 על כי עם יה נוצח.
- ה.**
 עשה בו אויב רצח,
 אֵלֵי, האם לַנְּצַח?
- ו.**
 אבי, אבי, אנא רחם,
 עד מתי הצאן יחם,
 על כבודם צא הלחם,
 שלח נא גואל מרחם!
- ז.**
 מחק נא חוֹבֵי ילדות
 אֵל מתנהג בחסידות,
 זכור נא ברית העדות
 ומהרה הבא פדות!
 אמון כן יאמר ה'.

ט' באב התשנ"ז

ירושלים

יופי נפלא, טמיר ונעלה, העניק ה' בנחלה,
 לירושלים הגדולה.
 מכל קצוי תבל, נמשכו אליה כחבל, לראות
 לויים בנבל, ולהעתיך על כל סבל.
 עד שנחרבה, עיר זו הנאָה, בגלל חוסר
 אהבה, ובין אחים שנאה.
 אותה הרסו זרים, רעים ואכזרים, והגלו
 תושביה, כי עִזְבָה אלוהיה.
 נעתיר בתחינה, לאבינו שבמרומים, שיעלנו
 ציונה ברננה, כימים הקדומים.
 תמוז התשנ"ו

שירי למלך

שירי חיזוק לתורה ואמונה

זמן אלול

לקראת ימי אלול הנשגבים, אשר כל דקה בהם יקרה לאין קץ לנצלם להכנה דרבה בזיכרון וטיהור הנפש לקראת הימים הקדושים הבעל"ט, מצורף בזה מאמר פיוטי, הגיגים בענין יקרת הזמן, המתוארים כשיח דמיוני של "השעון" הכואב על הזמן שאובד, ישמע חכם ויוסף לקח

השעון

אלינו הוא מתחנן: "אנא! בי התבונן!"
"הלא את הנצח אני מסמל, אנא בי היה עמל!"

"על הזמן שעבר, אל תתן לי למַר, אני רוצה תמיד אך ורק לשוֹרר..."
הם מסתובבים ומקיפים, ושעה ועוד שעה להם חולפים, והמחוגים בכל "לבם" כוספים - שבעליהם עליהם יחמול, ולא יתן להיום להיות כמו אתמול...
להזכירנו הם רוצים, מדברי גדול היועצים [רבנו חובות הלבבות, באגרת התוכחה שלו]:

"נפשי - דעי!
כי אתמול לעד לא ישוב,
וכל אשר פעלת בו, שקול, ספור וחשוב!"

ערב פסח התשע"א

אף אם את קולו איננו שומעים, אך במחוגיו הנעים...

הוא בקולו מְרעים!

אף אם הוא מן השותקים, אך כאשר בו מעמיקים -

מחוגיו הלא זועקים!

"לא לפני זמן הייתי בימין המזרח, ורק שניות חלפו ושמאלו אותי אָרַח,

דקה שלימה לה חלפה, ולשאלך נפשי כוספה:

האם כמו רבים גם אצלך היא נשרפה...

או - הלואי - שלימותך בה יותר נתוספה"?

אלו הן דברי מחוג השניות,

וכ"ש שלחבריו יש יותר פניות...

למחוג השעה ואף הדקה, בפי כל אחד - זעקה,

מזמניך בח למניך

ארבעים שנה
שיחה הסטורית ונרחב

פרויקט
מיזחד!

חורים ומוסדות

שנה ליסוד הישיבה בארץ הקודש
ונרחבת עם מרנן ורבנן קברניטי הישיבה

רבני הישיבה בשיחה נדירה המסכמת ארבעים שנות אור

פרויקט
מיזנהד

ממנין בחורים למנין מוסדות

לרגל ארבעים שנה ליסוד היכלי התורה ישיבת "כסא רחמים" בארץ הקודש, זמינו לכנס אל שלחן אחד את קברניטי הישיבה, ובראשם מרן ראשי הישיבה שליט"א, יחד עם התלמיד הראשון של "כסא רחמים" בתונס | במשך שעה ארוכה נאותו הרבנים לחשוף בפנינו טפח מהעומד מאחרי הקמת הישיבה בארץ ישראל, מבית המדרש ששכן בעזרת הנשים של בית כנסת בפרדס כץ עד לקמפוס הענק על שלל סניפיו | בשיחה רווית גילויים מרתקים הם מספרים על ההתחלה הקשה ("אם אבא לא היה פותח את הישיבה בתונס, לא היינו מעיזים להתחיל עם זה"), כברת הדרך הארוכה ("ההשגחה פרטית כל כך גדולה עד שלא מרגישים את הנסים"), שיטת הישיבה ("במקום לפלפל ולפלפל, עוקרים את הפלפול מעיקרו, ומראים שאין בכלל שאלה"), ומגלים את סוד הצלחתה של הישיבה ("הסוד של הישיבה זה האמת שלה") | דמות הכסא |

הרב עובדיה חן

מ' היה מאמין, אבל ישיבת "כסא רחמים" המעטירה על בנייניה המפוארים והיכלותיה הטמירים, לא התחילה מאליה יש מאין. למרבה הפלא, הכל החל בעזרת נשים צפופה של בית כנסת קטן בפרדס כץ, עם עשרה בחורים בלבד! וכמו שאומרים, כל השאר היסטוריה...

ארבעה עשורים אחרי, זהו ציון דרך די חשוב ומשמעותי כדי לעצור מעט בסימן "ארבעים שנה ה' אלוקיך עמך לא חסרת דבר", ולספר על דברי ימיה של הישיבה ממבטם של אלו שהקימוה בעשר אצבעותיהם.

המעמד מרגש. לא בכל יום מזדמנת פגישה שכזו. זה לצד זה יושבים כאן קברניטי הישיבה, כשהכבוד וההערכה שהם רוחשים איש לרעהו מעורר הערצה. הזכרונות קולחים מפיהם בשטף, כשכל תשובה הם מתבלים בציצים ופרחים מדברי חז"ל.

עזרת הנשים בה נוסדה הישיבה

לשיחה מצטרף גם הרה"ג רבי אליהו ענקרי שליט"א, מי שיוכתר על ידי ראש הישיבה בהמשך השיחה כ'תלמיד הראשון של כסא רחמים'. רבי אליהו נשוי לאחותו של רבנו 'איש מצליח', ונודע בכושר עיונו. בעבר שימש כמורה צדק באחת העיירות בתוניסיה, וכיום הוא

עוסק בייסוד מוסדות תורה ברחבי הארץ, וכן הוא מפקח במתיבתא ובתלמוד תורה של הישיבה. האחים בני הגאון 'איש מצליח', רוחשים לו כבוד, למרות שהוא מצטנע במראה חיצוני פשוט. במהלך השיחה, יציין מרן ראש הישיבה כי רבי אליהו טרח הרבה למען הישיבה, ואמו היא ששילמה חלק מדמי השכירות של הישיבה בתונס בשנה הראשונה.

המקום שנקבע לשיחה הנדירה, היא לשכתו של מרן ראש הישיבה שליט"א, שם שוכן בית עקד הספרים, ספרייתו של האב הגדול מייסד הישיבה מרן הגאון רבי מצליח מאזוו זצ"ל. ניחוח הספרים העתיקים, יחד עם גלימתו של ה'איש מצליח' ושלל חפציו האישיים המונצחים במוזיאון השוכן במשרד, מעניקים את ההשראה לשוב במנהרת הזמן ולהיזכר כיצד הכל התחיל.

לא נכועים לשטן

שנת תשל"א. בני מרן 'איש מצליח' זצוק"ל מגיעים ארצה, כשהם שבורים ורצוצים מהירצחו של אביהם הקדוש מייסד הישיבה, וסגירתה של הישיבה בתונס בעקבות כך. אם סבר השטן כי שלש יריותיו של הערבי הארור, יעצרו את הכל, הרי שטעה בגדול. הסתלקותו של האב הנערץ, לא עצרה את המשך מורשתו, אדרבה.

אש אהבת התורה שִׁקְּדָה בקרבו של רבנו מייסד הישיבה, וחדרה עמוק עמוק בלב בניו הגדולים שליט"א, המשיכה לבעור ביתר שאת. מהרגע שהניחו רגליהם על אדמת הקודש, המשימה היחידה שעמדה מול עיניהם היתה: חידוש ישיבת "כסא רחמים" בארץ ישראל!

השחר הפציע ולשיחה הפריע

איך היה המפגש הראשוני עם הארץ החדשה? אנו מתעניינים בפתח השיחה.

מרן ראש הישיבה: "בשבת הזו (ט' בסיון), ימלאו בדיוק ארבעים שנה לעלייה שלי בחודש סיון תשל"א. אני הגעתי לארץ ישראל השני מבין האחים. כשירדתי מהמטוס, רציתי מאוד לנשק את

אדמת ארצנו הקדושה שכל כך השתוקקתי אליה, ככתוב: "כי רצו עבדיך את אבניה ואת עפרה יחוננו", אבל התביישתי... אחר כך שמעתי על עולים מתימן שעשו כך".

רבי צמח מאזוז: "אני באתי הראשון מבין האחים, בליל חמישי אור לז"ך בניסן התשל"א. כשירדתי עם בני ביתי מהמטוס, השעה היתה בערך 3:30 לפנות בוקר. הסוכנות ומשרד הקליטה בנמל התעופה, הזמינו לנו מונית על חשבונם לקחת אותנו לנתיבות אל הדוד הגאון רבי שלמה מאזוז זצ"ל, אחיה של אמא ע"ה. אך אחרי שעלינו למונית, בקשתי מהנהג שיסיע אותנו לרחוב ביאליק 5 בפרדס

כך. חשבתי ששם גר ידידנו משכבר הימים רבי **שמואל עידאן** זצ"ל (שהיה בקשר עמנו, ואחרי פטירתו של מר אבינו שלח לנו מכתב לתונס שכדאי לחדש את הקמת הישיבה בארץ). אלא שהיתה זו טעות, רבי שמואל היה גר בבנין מס' 7. בהשגחה פרטית, הגעתי באותו בנין לדלת הנושאת את שמו של ר' **נחום סעדון**, אותו הכרתי מתונס שהיה אחד מידידיו המיוחדים של אבא זצ"ל. דפקתי על הדלת, ולמרות השעה המאוחרת, הוא הכניסנו לביתו בשמחה, ונתן לנו חדר. לאחר כמה דקות בהם שוחחנו אמרתי לו לצלצל לרבי שמואל שיבוא ונדבר על הקמת הישיבה, צלצל אליו הוא בא מיד, ונשארנו כשבת אחים גם יחד עד אור הבוקר, וכל השיחה נִסְבָּה על יסוד הישיבה מחדש".

הרב **נחום סעדון** זצ"ל, עליו מספר הרב צמח, היה ממנהלי הישיבה וממקימה בארץ, ונפטר מעמנו בשנה הזאת כשהוא בגיל 90. תקופה קצרה לפני פטירתו, ערך עמו כותב השורות ראיון קצר. במהלכו, סח לנו רבי נחום על הלילה ההוא מנקודת מבטו. הוא סיפר כי עוד באותו לילה שהגיע הרב צמח, לא אבה לישון, ואמר "בוא ונדבר על הקמת הישיבה". רבי נחום ניסה להניאו בתואנה כי עליו לנוח מהטיסה, אך משראה כי הדבר בוער בעצמותיו, קרא רבי נחום לידידו ועמיתו רבי שמואל עידאן ז"ל, והם ישבו ודנו על הקמת הישיבה. כאמור, מי שקטע את שיחתם, היה אור הבוקר שהחל אט אט להפציע מבעד לחלון, בלא ששמו לב לשעות החולפות...

רבי רחמים מאזוז: "אני אמנם יצאתי מתונס ראשון, אבל התעכבנו כחודשים וחצי במחנה עולים בצרפת [תוך כדי הדברים נזכר מרן ראש הישיבה כי היה זה על פי חלום שראתה אמו הרבנית ע"ה שמרן "איש מצליח" אמר לה שרבי רחמים יצא ראשון מתונס, והיא עמו. "כי מלאכיו יצוה לך" גימטריא 'רחמים']. לאחר שבוע של הפלגה בים, הגענו ארצה עם שאר בני המשפחה שיחיו ומרת אמי ע"ה. בשבת חנתה האוניה ביון. כל הנוסעים ירדו, אך אני ומשפחתי נשארנו באוניה, כיון שלפי

ההלכה כדי להיכנס לעיר בשבת צריך לקנות בה שביתה בערב שבת. אמנם, לפני כמה שנים, מצאתי פוסק שהיקל בזה... והוא הגאון ר' **אברהם אדאדי** זצ"ל בספר "וירא אברהם" (חא"ח סי' טו"ב) שסיפר שבהיותו בן טו"ב שנה נסע לארץ ישראל עם מר זקנו והגיע בערב חג השבועות, וירדו מהאוניה בליל שבועות. והתלוננו עליו שחיללו יום טוב, ואמר להם כי בספר "טוב עין" למרן החיד"א מתיר בזה. ולאחר שנים רבות מצא להרבדב"ז שאוסר בזה, ומ"מ בנדונו שהיה סבו אדם מבוגר וקשה לו לכן הקילו.

ממה התפעלו העיתונאים?

איך קבלו תושבי הארץ את העולים החדשים, שמן הסתם, בלטו באישיותם המיוחדת?

הרב צמח: "למרות שעברו ארבעים שנה, אני עוד זוכר היטב, שביום בואו של מר אחי הגאון הגדול ראש הישיבה, הציגו לפנינו לפחות שני עיתונים, המודיע

וידיעות אחרונות, אשר פרסמו כתבה על התופעה שטרם נראתה - עולה חדש מתוניסיה היודע לדבר עברית רהוטה וצחה, למרות שמעולם לא ביקר בארץ. הם גם שאלוהו מספר שאלות".

"אני עוד זוכר שלמחרת, רבי שמואל עידאן שהיה עובד בסוכנות, בא לבקר את ראש הישיבה עם אחד מחברי הסוכנות, ואמר לו: "הנה הרב שלנו הגיע מתונס". הלה הגיב בחיוך "זה מהשחורים?". ראש הישיבה לא התבלבל וענה מיד: "גם התנאים היו כמונו! ומשנה מפורשת היא בנגעים ריש פרק ב': "רבי ישמעאל אומר, בני ישראל אני כפרתן, לא שחורים ולא לבנים אלא בינוניים"... אותו פקיד שהיה גם יודע ספר התנצל: "לא התכוונתי ח"ו לפגוע רק סתם לצחוק!".

את לשון הקודש למדו בני הגאון 'איש מצליח' מלשון המקרא ובפרט מלשון חז"ל, ולפיכך כאשר הגיעו לארץ אירעו מספר אנקדוטות משעשעות עקב ההבדלים בין שפת חז"ל לעברית של היום. "בשנים הראשונות בארץ", מספר הרב צמח, "אחרי שנולד לי בני רבי מצליח הי"ו, בקרתי ב"טיפת חלב". אמרו לי "עכשיו שהתינוק גדל, תתנו לו לאכול 'דייסה'". המלה הזו היתה מוכרת לי מהגמרא בברכות (ל"ז ע"ב), ושם הכוונה על תבשיל חיטה כדוגמת החמין של שבת. התפלאתי בקול: "לתינוק בן חודשיים נותנים דייסא? זה כבד עליו! עד שהלכו והביאו לי קופסת 'דייסה', והראו לי על איזה דייסה מדובר".

רבי רחמים נזכר בחיך שגם לו אירע מקרה דומה: "יום אחד, נכנסתי לחנות כדי לקנות ערק, ובקשתי "שכר". כשראיתי שהמוכר אינו מבין מה אני רוצה ממנו, ניסיתי לשנות ל"יין שרף" המורגל בפי פוסקי אשכנז, אך גם זה לא הובן. אז אמרתי בנימת יאוש "ערק"... אז המוכר פלט "אה... תגיד 'ערק' כמו כולם..."

העיקר – להתהיל

לפני שדאגו לפרנסה, לפני שמצאו בסיס לתמיכה כספית, ולפני שקבלו תקציבים מסודרים, החליטו הבנים לפתוח את הישיבה מתוך בטחון איתן בבורא עולם, בחיקוי מושלם אחר הנהגת המופת של רבנו 'איש מצליח', שפתח את ישיבתו בתונס במסירות נפש, כמעט בלי תקציב מסודר... וכך, אחר מספר חודשים בהם זכו לחונן את עפר ארצנו הקדושה, בסיוע מקורבים ובעזרת הפרוטות שנשארו מקופת הישיבה בתונס, תקעו הרבנים שליט"א יתד בארץ הקודש, וייסדו כאן את הישיבה מחדש בחודש אלול תשל"א, מתוך מטרה אחת לשם שמים: להמשיך מורשת אבות, בדרך הלימוד והעתקת השמועה המסורה בידינו מאבותינו ורבנותינו גאוני ספרד לדורותיהם מימי הראשונים והגאונים.

כדי לפתוח ישיבה באותם ימים ועוד ישיבה ספרדית - אנו תוהים בקול - דרושה תעוזה רבה. ואם אין שום מקור תמיכה, הדבר נראה בגדר חלום, ומה גם שהקמת הישיבה היתה בצל האסון הכבד בפטירת האב הגדול. מנין היה את האומץ והנועזות לאנשים צעירים בגילאי העשרים, לטול על שכמם את עול הקמת הישיבה?

מון ראש הישיבה: "שואלים, מדוע הקב"ה מיהר ונתן את התורה בסך הכל חודשיים אחר יציאת מצרים, ולא נתן שהות של שנה-שנתיים על מנת שבני ישראל יכינו את עצמם? ומשיבים, שדבר שאינו נעשה מיד, לבסוף לא יוצא ממנו כלום. אחר רציחתו של אבא, לב כולם היה חם להמשיך את הישיבה ולפתוח אותה בארץ ישראל, בפרט שזו היתה הצוואה שלו, שתכנן להמשיך את הישיבה בארץ ישראל. אילו היינו מחכים, סביר להניח שהישיבה לא היתה נפתחת לעולם. וכפי שאכן קרה אחר פטירתו של רבי רחמים חי חויתה הכהן זצ"ל. פרסמו אז שצריך להקים ישיבה בארץ על שמו, וכיון שלא נעשה דבר מחוסר אמצעים, מתשי"ט שנת פטירתו עד שנת תשל"א שהוקמה כסא רחמים בארץ על שמו, לא קמה שום ישיבה. צריך להתחיל גם בלי כסף! אבל כמובן, שאם אבא לא היה פותח את הישיבה בתונס, לא היינו מעיזים להתחיל עם זה.

"באותו זמן לא היו עוד ישיבות ספרדיות, חוץ מיישיבת פורת יוסף וישיבת הרמב"ם של הרב חפוטא שליט"א, שאגב אנו זוכרים אותו לטובה בכך שבניגוד לאחרים עזר לנו בסידור העניינים של "תלמיד ישיבה מוכרת", כדי לפטור את התלמידים מהצבא, בתנאי שנבוא פעם בשבוע לשמוע שיעור שלו בספר המצוות".

"חז"ל אומרים: מעשה אבות סימן לבנים", מצטרף הרב צמח לדברים, "תעוזתו של מר אבינו לפתוח את הישיבה בתונס, כאשר אין מאחוריו מימון מסודר, עודדה אותנו שצריך להתחיל, בבחינת "דבר אל בני ישראל ויסעו". היו ידידים נלהבים של הישיבה, שהרפו את ידינו מלפתוח את הישיבה כל עוד שאין בסיס כספי מסודר, אבל לא קבלנו את דבריהם. אני זוכר שאנשים שאלו אותנו בפליאה "איך אתם מעיזים לפתוח ישיבה?!"; ואנו ענינו "כמו שאבא פתח את הישיבה מכלום

והצליח, כך אנו נעשה ונצליח...". כנראה שרצון הקב"ה היה שהישיבה תעבור לארץ ישראל, ודרך לימוד העיון הספרדי יתפשט כאן".

הרב צמח מבקש להדגיש דבר חשוב, שיש ללמוד ממנו פרק נפלא בהסתכלות אמיתית: "התנא באבות אמר: "ואתם מעלה אני עליכם שכר הרבה **כאילו** עשיתם". מלמד לנו התנא, שלא נטעה לומר שאנו הקמנו את הישיבה בעשר אצבעותינו, אלא הקב"ה! אבל הוא מוכן לתת לנו שכר הרבה **כאילו** עשינו".

סיוע?! מאן דבר שמיה

היה לישיבה איזה סיוע מטעם הממשלה?

"סיוע?!", מתפלא מרן ראש הישיבה, "היה קשה מאוד, היינו מחזרים על הפתחים. ארץ ישראל נקנית ביסורים ותורה נקנית ביסורים, וכאן היו גם שתיהן".

הרב צמח: "ביום הנחת אבן הפינה של הישיבה, הלכתי עם ר' **רחמים קבלן** הי"ו (מחברי העמותה) לרב פארדו זצ"ל שהקים הרבה מוסדות תורה. כשהגענו לביתו, ראינו בית פשוט למראה. ביקשנו את עצתו: "היום אנו ב"ה בונים בנין, תן לנו עצה, כסף מנלן?". "לא אתן לכם עצה, כי תזרקו אותה", סירב הרב פארדו, והסביר כי הציע את עצתו לרבים, אך הם לא השתמשו בה. דחקנו בו, והוא ניאות ללמדנו פרק במסירות: "כשהקמתי את מוסדותי הלכתי מחנות לחנות ומבית לבית, תשעה ירקו בפני, והעשירי נתן כנגד כולם. אם תעשו כך מוטב, אך אם תפגעו מכל אדם, ותתיאשו, לא תוכלו לבנות דבר".

במעטפה היו 20,000 דולר

בהתרגשות רבה, נפתח המחזור הראשון של הישיבה בבני ברק, בראש חודש אלול התשל"א, וקול התורה החל להדהד ברחוב "שלוש השעות" בפרדס כץ. היתה זו דירה קטנה בת שנים וחצי חדרים. החדרים שמשו כפנימיה לתלמידים, וחצי חדר לאב הבית ר' משה כהן ורעייתו כמונה הי"ו שדאגו במסירות לתלמידים וטיפלו בכל צרכיהם. "אולם הלימוד" היה עזרת הנשים בבית הכנסת "בית רחמים", ושלוש פעמים ביום שבו התלמידים לפנימייה לארוחות וללינה. הישיבה אז כללה עשרה תלמידים בסך הכל (כמה מהם מגדולי תלמידי החכמים של דורנו...). הצפיפות בבית החלה להכביד מאד, ואז נוספו עוד תלמידים ועוד תלמידים, ורבני הישיבה לא נמנעו מלקבל. רק ניסו לחשוב כיצד ואיך להעניק לתלמידים תנאים טובים יותר...

הקמת הישיבה כידוע לוותה בשרשרת נסים פלאיים והשגחה פרטית שאפשר למלא ממנה כתבה נפרדת. כדי לפרסם את נסי הקב"ה, אולי יצינו הרבנים את אחד מהנסים...

הרב צמח: "בישיבה קורים ב"ה הרבה נסים. השגחה פרטית היא לחם חוקנו יום יום, עד כדי כך שלא מתרגשים מהנסים. צריך רק לפקוח עיניים ולראות. אספר את אחד מסיפורי ההשגחה שליוו אותנו. כששכנה הישיבה ברחוב הרצל 50 ב"ב, היה המקום דחוק מאוד, ורצינו מאד למצוא מקום

מרווח יותר. בשנת התשל"ה הוצע לנו הבנין ברחוב הרב שר 14. פנינו לעו"ד שטיפל בבנין, וביקשנו שישכיר לנו ב"דמי מפתח". הוא בתמורה ביקש 25,000 לירות דמי מפתח ושכר חודשי בסך 2000 לירות, וכן שכל השיפוץ יהיה על חשבוננו. למרות שאיני בעל עסקים והייתי צעיר מאד, האיר ה' את עיני ועניתי לו: "יש לי הצעה אחרת, במקום 25,000 לירות נשלם 50,000 לירות, והשכירות החודשית תהיה רק 1000 לירות". הצעתי התקבלה, הוא הכין חוזה, חתמנו בשעה טובה ומסרנו שני שיקים של 25,000. אחד במזומן, והשני לחודש הבא. לשיק השני לא היה לנו כסוי, וכל החודש הייתי מודאג מאין יבוא עזריי? והנה, יומיים קודם פרעון השיק, פגש אותי הצדיק הצנוע מר **פרץ חורי** זצ"ל מאשקלון, מסר בידי מעטפה, ואמר לי "יש כאן קצת כסף לישיבה", והלך! פתחתי את המעטפה ומצאתי בה לתדהמתי עשרים אלף דולר, שזה היה מספיק לכסוי השיק, ולהתחלת השיפוצים, הודו לה' כי טוב כי לעולם חסדו!

"כמעט עשר שנים חלפו ו...שוב הבנין ברחוב הרב שר צר היה מהכיל. ישיבת צוות מצומצמת נערכה ובה הביע את דעתו, חבר ההנהלה, ר' **רחמים קבלן** הי"ו שפעל רבות למען התפתחות הישיבה, כי אין לשקוט על השמרים, וחייבים לחפש מגרש ולבנות בנין! בעינינו, נראה הדבר כמו חלום רחוק ובלתי ניתן להשגה, שהרי מדובר בסכומי עתק שלא ניתן לגייס עם כל הרצון הטוב. אך ר' רחמים קבלן לא אמר נואש, מאחר והמגרשים בבני ברק יקרים מאוד, פנה לחפש מגרש בפאתי העיר בגבול של רמת גן, וה' סייע בידו! מגרש גדול של חצי דונם נמצא במחיר זול יחסית, בגלל שהעירייה לא הרשתה עדיין לבנות במקומות אלה, כדי שקודם יאכלסו את מרכז העיר. ר' רחמים שהיה עובד בעירייה, בירר אצל ראש העיר אם הקפאת הבניה באזור זה עומדת להסתיים. ראש העיר סירב לענות לו על זה, אך אמר "אם אתה שואל אותי אם לקנות או לא, אני אומר לך תִקְנֶה!". ובאמת, אחרי חודש מקניית המגרש הופשרה ההקפאה, והמחירים זינקו.

"בינתיים, לא ידענו מהיכן נביא את הסכום העצום של הבנייה? יום בהיר אחד, במשרד הישיבה הקטן מצלצל הטלפון. מעבר לקו היה פקיד מבנק מזרחי, שסיפר לתדהמתנו כי חשבון הישיבה זוכה בתרומה אלמונית בסך של מאה אלף פרנקים שוייצרים! תקופה קצרה אחר כך, דפק יהודי פשוט על דלת ביתי כשהוא מזדהה כמר כהן. האיש היה ענייני: "אני הוא שתרמתי בבנק הסכום הנ"ל לבניה, ברצוני לראות את מגרש הישיבה!". נסיעה של רבע שעה במונית הובילה אותנו אל המגרש שהיה באזור שומם יחסית ומלא עשבים גדולים. כל האזור של שיכון ו' לא היה אז מיושב. תוך כדי דברים, אמר מר כהן כי הוא עומד על כך שבימים הקרובים תערוך הישיבה את קניית חומרי הבנין, ולא ישאירו את הכסף בבנק עד לקבלת הרשיונות. הדבר היה לפלא בעינינו, מדוע הוא מתעקש על כך? כדאי להמתין בסבלנות ולחכות לאישורי העיריה, ואז לבצע את הרכישה בנחת... אך כדי לכבד את רצונו של התורם הזומנו החומרים לבניית חלק גדול מהישיבה.

"איני יודע, אולי היה זה אליהו הנביא, שהרי כנבואה היתה בפיו. תקופה קצרה חלפה והיוקר האמיד מאוד באופן שגם חומרי הבנין הכפילו ואף שלשו את מחירים! למפרע הִבְנֵנו כי הקב"ה הוא מנהל את הישיבה מלמעלה והוא מושך בחוטים לטובת התורה הקדושה!

"בסיומה של הפגישה עם מר כהן הלא מוכר, שאלתי אותו: "מה כבודו דורש תמורת התרומה הנכבדה? אולי בית מדרש על שמו...". התורם נענע בראשו לאות סירוב. ואני לא הרפיתי: "אז רק

אם אפשר לקבל את מספר הטלפון או הכתובת שלך כדי להזמין לחנוכת הבית...". האיש סובב את פניו והפטיר: "לא צריך!".

"מי זה היה? היכן הוא היום? איך הגיע לישיבה? שאלות שנותרו ללא תשובות!

"כמו כן, יש לציין כי מלכתחילה לא חשבנו לקנות את המגרשים של שני הבניינים הנוספים שבנינו ברחוב הרב עוזיאל. ה' שמר אותם בשביל הישיבה, שלא יקנו אותם, עד שהיה לנו צורך בהם עקב התרחבות הישיבה".

"אנו גאים בשיטה הספרדית"

שאלה שנשאלת רבות. כל המתקרב אל בנין הישיבה, לא יכול להתעלם מן הכתוב עליו: "ישיבת כסא רחמים ספרדית". מדוע לחרוט את ההדגשה - כסא רחמים "ספרדית"?

השאלה שנראית שולית-מה, מתבררת כמהותית עבור הרבנים. מתברר, כי אין זה רעיון שהתחיל כאן בארץ, אלא עוד בימים הראשונים בהם הקים רבי מצליח את הישיבה בתונס, קבע את שמה: "ישיבת כסא רחמים ספרדית", ואפילו על המסמכים הרשמיים של הישיבה ודפי המשרד הופיע השם המיוחד: "ישיבת כסא רחמים ספרדית" בשלוש שפות: עברית, ערבית וצרפתית.

רבי מצליח עצמו נדרש על כך, כאשר ביקר בישיבה מנהל הג'וינט בתונס הרב **יהושע אברמוביץ'** ז"ל. האורח הנכבד ערך סיור בישיבה ובין היתר גילה את אבן השיש אשר חרוט עליה: "ישיבת כסא רחמים **ספרדית**". בפליאה רבה שאל את רבי מצליח: "מדוע ציינתם 'ספרדית' וכי יש כזו גם אשכנזית, שאתם באים להבדיל ביניהן?". ענה רבי מצליח: "אף הרמב"ם שנולד בספרד כתב בהקדמת ספרו: "אני משה בן מימון **הספרדי**", וכי יש משה בן מימון אשכנזי! אלא, שהרמב"ם מתנאה ומשתבח ביחוסו, בלימודו, בהבנתו הישרה והפשטנית האמיתית כדרך חכמי ספרד! אף אני קבעתי את שמה של ישיבתי כך, על מנת לשבחה ולרוממה שהיא צועדת בעקבות גדולי התורה הספרדים בדרך הלימוד ובעומק העיון, בהבנת דברי רבותינו הראשונים בעמקותם ואמיתותם בלי סילופים ופירושים שלא עלו על לבם, ובקריאה המסורתית והביטוי הנכון!".

בניגוד למה שניתן לחשוב, מרן ראש הישיבה מפתיע כי הרב הגדול ידע כי בארץ ישראל יש ספרדים המרגישים הרגשת נחיתות, ולכן חשוב היה לו להדגיש שאנו גאים בשיטה הספרדית. תמיד הקפיד להרים את המורל של הספרדים. למרות שהעריך וכיבד את גאוני וחכמי אשכנז

(ואחד מהם היה ידידו הגאון האדמו"ר מצשינוב זצ"ל מניו יורק, שהתכתבו ביניהם כמה שנים בהלכה), עם זאת מעולם לא ראה את עצמו מספר שנים, וכך חינך את בניו ותלמידיו, בבחינת "ויגבה לבו בדרכי ה'".

"היום אנשים מחפשים להסתתר מחמת הספרדיות שלהם", אומר מרן ראש הישיבה והצער נמסך בקולו, "כאילו רבותינו הספרדים לא היו מספיק חכמים, לא ידעו לפסוק, ללמוד, לכתוב, בשעה שכל היסודות יצאו דוקא מהספרדים. בפסיקה - הרמב"ם הוא הראשון שחיבר ספר פסיקה בסדר מופתי, הטור הלך בעקבותיו. בשירה - היו לנו רבי שלמה אבן גבירול ורבי יהודה הלוי שהשירים שלהם נוטפים דבש (אילו היה לנו בארץ ישראל יומיים חג שבועות, היינו קוראים את האזהרות שלו ומסבירים). בעיון - יש לנו את גדולי הראשונים: הרמב"ן הרשב"א הריטב"א וכו', שעיונם נפלא. בכל זאת העולם מתבייש להיות ספרדי. רבנים ספרדים מייסדים ישיבות ספרדיות, והכל בשיטה הליטאית. הם אינם יודעים כי השיטה הליטאית של רבי חיים מבריסק נוסדה בגלל ההשכלה. ראה רבי חיים מבריסק שאנשים אינם אוהבים ללמוד, אמר ניתן להם טעם בלימוד עם חפצא וגברא, אבל לפני כן כולם היו לומדים בעומק הפשט. היום הפשט הלך לטובת הפלפולים. לכן אנו מכריזים בגאון שאנו ספרדים ההולכים בשיטה הספרדית".

כהלצה, מביא מרן ראש הישיבה את דברי הגמרא במסכת בבא קמא (דף צ"ב ע"ב): אמר ליה רבא לרבה בר מרי: מנא הא מילתא דאמרי אינשי: 'מילתא גנאה דאית בך - קדים אמרה?' אמר ליה: דכתיב (בראשית כד, לד) ויאמר: "עבד אברהם אנכי". כלומר, אם אנשים מסתכלים במבט שלילי על העיסוק, העדה או המראה שלך, תקדים אתה ותאמר להם שאתה כך וכך, ואז לא יוכלו לראות זאת כגנאי, שהרי אתה עצמך משתבח בדבר.

עם זאת, מדגיש מרן ראש ישיבה כי בשיטת העיון שלומדים בישיבה, למדו כל רבותינו הקדמונים, אשכנזים וספרדים כאחד, אלא שבמשך השנים היא נותרה בעיקר אצל הספרדים.

הרב צמח מוסיף שתי אפיזודות בענין: "פעם התארח כאן בחור אשכנזי לכמה ימים, ואז שאל: "מדוע אתם קוראים לשיטה שלכם דרך ספרדית, הרי אני רואה שמהרש"א ומהרש"ל האשכנזים למדו בשיטה שלכם?"... ופעם אחרת ביקש רב אשכנזי להשתתף בשיעור שלי, אמרתי לו: "בכבוד".

ראה שמתמקדים הרבה על מהרש"א, ובסוף השיעור אמר לי "אני רואה שהמכתב של החזון איש השפיע עליכם". צחקתי ואמרתי לו: 'אצלנו בחו"ל למדו מהרש"א בעיון, הרבה לפני שהרב חזון איש כתב את מכתבו".

"אי אפשר לזוז בלי מהרש"א", מחזק מרן ראש הישיבה את הדברים.

שיטת העיון

איך התקבלה הישיבה כאי בודד בנוף הבני-ברקי, שהוא צריך לומר 'מעט' שונה? מה היו התגובות?

מרן ראש הישיבה: "בתחילה היו תגובות שליליות. ולאט לאט נוכחו לדעת שכך למדו בדורות שלפנינו כל הספרדים (ולדעתי גם האשכנזים), ואנו שמרנו על הקו המקורי בס"ד. ותשקוט הארץ".

מה בעצם התמצית של שיטת העיון בה לומדים בישיבה?

מרן ראש הישיבה: "בשיטת העיון, במקום לפלפל ולפלפל, עוקרים את הפלפול מעיקרו, ומראים שאין בכלל שאלה. כאשר לומדים בעומק הפשוט, מגלים כי קושיות רבות אין להן התחלה כלל ועיקר. כדרכו של הרמב"ם שאינו מתווכח עם השואל, אלא עוקר את השאלה מעיקרה. לדוגמא: את השאלה הקשה של ידיעה ובחירה, הוא עוקר מעיקרה, כשהוא טוען כי הידיעה של הקב"ה אינה כמו הידיעה שלנו".

הישיבה כידוע מתייחדת גם בלימוד לאסוקי שמעתתא אליבא דהילכתא. מהי הדרך הנכונה בלימוד ההלכה, התרכזות בלימוד הראשונים, או שיש להקפיד גם על לימוד באחרונים?

רבי רחמים: "למרות שלומדים את הסוגיא והראשונים שעליה, צריך לעיין גם באחרונים. יש דברים שאינם מובאים בראשונים. וכך נהגו חכמי הספרדים לא לפסוק על פי הראשונים לבד אלא לדפוק גם על דלתי האחרונים".

האם מומלץ ללמוד בית יוסף כבר מגיל צעיר?

מרן ראש הישיבה: "בית יוסף אפשר ללמוד מגיל י"ב, וסימן לדבר שם הספר ב"י בר"ת. בצעירותנו

בתנוס היינו לומדים בכל מוצאי שבת בבית יוסף. לפסוק זה משהו אחר, אבל את דרכי הפסיקה חייבים ללמוד כבר מגיל צעיר".

מה מטרת העל בלימוד הישיבה, לימוד העיון או פסיקת ההלכה, או שמא שניהם?

מרן ראש הישיבה: העיון - יסוד הכל. בלי עיון נכון, אפשר להבין דברי הגמרא והראשונים הפוך ונפיק מינה חורבא. לאחר שלומדים את הגמרא בעיון פונים להלכה, אבל פסיקת ההלכה משנית לעיון, ובפרט שאין מה לחדש הרבה בהלכה, יש מרן והאחרונים וכללי הפסיקה ומנהגים קבועים.

רבי רחמים: פסיקת ההלכה בעיון ועל פי הכללים שהנחילונו אבותינו ורבותינו. אי אפשר להכריע בראיה מהגמרא במחלוקת הראשונים, כי לכל קושיא יש תרוץ ולכל ראייה יש דחיה, וכידוע בדברים שאין הכרעה ברורה, אם יש ראייה אמיתית, כך יש לפסוק. על כל פנים לפסוק הלכה, אנחנו אומרים לתלמידים שלא יפסקו למעשה על פי מה שהם לומדים וכותבים שאלות ותשובות בלי לקבל הסכמת מרן ראש הישיבה או אברכים שלמדו כמה שנים בהוראה.

יש אי בהירות בקשר לקו ההלכתי שבה נוקטת הישיבה, האם הולכים לפי הקבלה או לפי הפשט. אולי כעת יואילו הרבנים להסיר את הענן?

מרן ראש הישיבה: לפי הפשט. רק במקומות שהבן איש חי נוטה לנהוג על פי הקבלה מתחשבים בדבריו, וכמובן דברים שנהגו כן בדורות שלפנינו. זה הכלל: "עושה חדשות - בעל מלחמות". ואורח ישרים סלולה (משלי טו, יט).

רבי רחמים: הכל על פי דרכי רבותינו, כשאין הקבלה סותרת את הגמרא, פוסקים לפי הקבלה. כך כתב מרן בב"י (א"ח סי' כ"ה) וכך כתבו גדולי הדורות. ויש עוד הרבה פרטים, מקצתם אפשר לראות במבוא של מרן ראש הישיבה שליט"א למשנה ברורה ח"ג.

האם הישיבה נוהגת ליטול תרומות גם מאנשים שאינם שומרי תורה ומצוות?

רבי רחמים: כן. ובזכות זה חזרו ויחזרו בתשובה ויתקברו לתורה, והנסיון הוכיח. ועיין בשו"ת יביע אומר חלק ז' (חאו"ח סי' כ"ב סוף אות ו').

"הסוד של הישיבה זה האמת שלה"

כיום קיים קושי גדול לחבב את לימוד התורה בקרב בני הישיבות. יש לציין כי בישיבה כאן רואים יותר אהבת תורה בתלמידים, אולי יואילו הרבנים להעניק מנסיונם הרב שיטה ודרך כיצד להאהיב את הלימוד על צעירי הצאן?

מרן ראש הישיבה מפתיע את הנוכחים עם כיוון בלתי צפוי: "הסוד של הישיבה זה האמת שלה. האמת תורה דרכה. לאמת יש כח עצום. כשתלמיד רואה פשט אמיתי ברש"י, והוא רואה שהפירוש מתאים בדיוק למלים, זה נותן לו שמחה בלימוד. כשהתלמיד רואה שאם הוא מקשה על רבו קושיא אמיתית, רבו מתאפס מול האמת, זה נותן לו מבט אחר על הלימוד. רבי אליהו ענקרי סיפר לי על אברך שלמד שש שנים בישיבה מפורסמת, ורצה לפתוח כולל בדרום. שאל אותו רבי אליהו: מה

רוצה רש"י שמפרש על הפסוק "ויתן לך אלוקים" (בראשית כז, כח) - "יתן ויחזור ויתן"? ענה לו: רש"י אוהב את יעקב אבינו, רוצה שה' יתן לו עוד פעם ועוד פעם. לעומת זאת, פעם ביקרו בישיבה בחורים מג'רבא העוסקים למלאכתם בשענות וצורפות, שאלתי אותם מה רוצה רש"י הזה? על אתר ענו לי כולם במקלה, שהוקשה לרש"י למה הוסיף וי"ו החיבור ויתן...". זו תורת אמת!

בישיבה, יחסם של הרבנים לתלמידים הוא כאב לבן, האם דרך זו עדיפה משמירת מרחק ויצירת דיסטאנס?

מן ראש הישיבה: "לפעמים שמירת מרחק זה טוב, אבל יש בזה גם דבר שלילי, שאם לתלמיד יש בעיה שמעיקה עליו, הוא לא יספר עליה לרב. אדרבה, כדאי שהרב מעצמו יאמר לתלמידים שמי שיש לו בעיה יפנה אליו. עם זאת, ודאי שיש לשמור על גבול ומרחק מסוים. רבנו עובדיה יוסף שליט"א היה מוסר שיעור קבוע בישיבת רשב"י בתל-אביב, ואני הייתי מוסר את השיעור המקדים בכך איש חי. כשהרב היה מגיע הייתי מפסיק, והוא היה אומר לי תמשיך עוד קצת עד שאנוח מהדרך. לאחר שנתמנה לראשון לציון, אמרתי אני צריך לשמור מרחק, ישבתי במרחק קצת. אמר לי "למה אתה מתרחק ממני. אני מאוד אוהב אותך. כל שבוע אני מסתכל אם אתה בא לשיעור במוצאי שבת [שהתקיים בבית הכנסת משהדים בבני ברק]. למה השבוע לא היית?". למדתי מזה שהשיטה היא לקרב. ואכן, בזכות שיטת ה**קירוב** שלו, מליון אנשים חזרו בתשובה".

הרב צמח מקנח בפרפרת נאה ששמע על הפסוק "והבדילה הפרוכת לכם בין הקודש ובין קודש הקודשים", "קודש הקודשים" זה הרב, ו"קודש" זה עם ישראל, מה מבדיל ביניהם? בסך הכל פרוכת, לא דלת ולא שמירה.

אז והיום

בשלב האחרון של השיחה, אנו מנסים לערוך כעין סיכום ביניים לארבעים שנות תורה ודעת באימפריית התורה "כסא רחמים", ולתהות האם חל שינוי כלשהוא במרחק השנים הללו.

קמי שראו את הישיבה כבר מיציקת אבן היסוד הראשונה עד היום ועד זקנה ושיבה, מעניין יהיה את קהל הבוגרים לדעת האם כיום במבט לאחור יש עלייה באיכות העיון של הבחורים או שמא בשקידה?

מרן ראש הישיבה: "בשקידה ובבקיאות כן. באיכות העיון - אם יש פחות תלמידים יש יותר עיון. כי אי אפשר לדקדק הרבה עם הרבה תלמידים, שחלק מהם ישתעממו".

האם ניתן להצביע על איזה שינוי בדרכה של הישיבה ובצורת הלימוד שלה, בין ימיה בתוניסיה לבין שנותיה כאן בארץ ישראל?

רבי רחמים: "בתנוס לא למדו מסכתות בבקיאות, מלבד יחידים. וזאת מפאת קוצר הזמן, שכן עד גיל הנישואין היו צריכים לצאת לעבודה, אם זה קודש (ללמד תלמידים או ספרות סת"ם) או חול, ולכן היו מסתפקים בדברים עיקריים. היום ב"ה אכשור דרא, ולפחות כמה שנים אחר החתונה ממשיכים ללמוד, ולכן לומדים בקיאות וגם עיון, וזה מצליח בידם".

האם בדרכי החינוך שונה ההתייחסות שהיתה לפני עשרים או שלושים שנה? האם כיום הדרך היא יותר בפתחות, או שכאז כן עתה - אין לשנות כי הוא זה מכללי הישיבה?!

רבי צמח: "יש דברים שהדור משתנה, וצריך להשתנות לפי הדור. בדור הקודם היו נוהגים ביד קשה, וזה השפיע על מורא-רב של התלמידים. בדור של היום שהוא מאוד פרוץ ויש הרבה פיתויים, צריך יותר ימין מקרבת מאשר שמאל דוחה. וכולי האי והלוואי" (ראש הישיבה מתקן): "שמאל מקרבת וימין מקרבת". למשל, אבא התנגד שנקבל מלגות מהישיבה בחברת התלמוד. הוא טען: "לא מספיק שאתם זוכים ללמוד, גם צריך לשלם לכם?!". והיום, אנו משתדלים לתת ולתת ולתת".

מצבה הגשמי של הישיבה השתפר עם השנים לאין ערוך. מאלף יהיה לשמוע מפי הרבנים שראו את הישיבה בשני המצבים הקיצוניים, האם השינוי הגשמי השפיע על המצב הרוחני? ואם כן, לא היה עדיף להמשיך באותו מצב פשוט?

"אין מה לעשות, העולם מסתכל על החיצוניות" אומר מרן ראש הישיבה "היה תלמיד אחד בשנת תשל"ב שראה אותנו לומדים בעזרת נשים ואוכלים בדירה שכורה שחלונותיה שבורים, התחיל לבכות וברח לשיבת גרודנא... העולם מבין 'חכמה מפוארה' רק 'בכלי מפואר'".

על איזה דבר כבוד הרבנים היושבים לפנינו יכולים לומר שרק בשבילו היתה כדאית הקמת הישיבה?

מבחינת מרן ראש הישיבה התשובה פשוטה וברורה: "על העיון הישר ועל המבטא המקורי". ואילו רבי רחמים מציג פן כללי יותר. מבחינתו, הוא היה אומר "דיינו" רק על השפעת הישיבה בהרמת קרן יהדות ספרד בעולם כולו. פרסום תורתם של רבותינו מאורי המזרח, הוצאת ספריהם וספרים על תולדות חייהם, וכל פעולות הישיבה בשטח הזה; הורידו בהרבה את מפלס הנחיתות. אנשים החלו להבין מי היו אבותיהם ורבותיהם, איך למדו, איך ביטאו, ואיך היה העיון שלהם.

החבורה פרהה...

באיזה מישור ניתן לומר כי דרכה של הישיבה השפיעה על כלל עולם התורה והישיבות?

רבי צמח: אין ספק שיש השפעה בדברים רבים. יש היום ישיבות גדולות שהחלו ללמוד בית יוסף. יש מקומות שחזרו לקרוא בליל שבועות והושענא רבה "קריאי מועד". אצלנו יום ששי הוא יום לימודים רגיל. בימי הקיץ, אנו מתפללים מנחה בשעה חמש, אחריה יש סדר ואחר כך תפלת ערבית של ליל שבת. ימות הקיץ ארוכים, ולא שייך שתהיינה מדאי הרבה שעות של בטלה. ויש לזה השפעה גם על ישיבות אחרות.

"דבר נוסף: בעבר, כדי להתקבל בישיבה גדולה, היה צריך הנבחן להרצות חבורה. כיום פרסמו גדולי הרבנים שקודם כל יש לבדוק שהבחור מבין גמרא רש"י ותוספות היטב. זה אבן הפוך. אני עוד זוכר שבזמנו כאשר רבי משה לוי זצ"ל היה בוחן את התלמידים שרצו להתקבל לישיבה גדולה, בא איזה בחור להיבחן. הרב נתן לו להכין סוגיא כדי להיבחן עליה, כמו שמקובל בבחינות של הישיבה. אמר לו הבחור "אני לא יכול לשבת ולהכין". שאלו "אם כן למה באת להיבחן?". אמר לו הנער "יש לי חבורה". אמר לו הרב "טוב, החבורה היא הרי על הגמרא, תסביר לי טוב את פשט הגמרא ואחר כך תאמר את החבורה". התברר שאת פשט הגמרא הוא אינו יודע, אז הרב הסביר לו את הפשט הנכון. אחרי שהסביר לו והבין, אמר לו "טוב, כעת תאמר את החבורה". אמר לו הבחור "אחרי שהסברת את הפשט, החבורה פרהה באויר..."

ראש הישיבה מוסיף: "הרב ישראל מאיר לאו שליט"א בספרו "אל תשלח ידך אל הנער", מספר שבזמנו הבחינה בישיבת "קול תורה" בה למד, לא היתה כמו בישיבות היום, אלא בדיוק כמו אצלנו: נותנים לבחור גמרא לעיין, אחרי שעה, שעה וחצי, בוחנים אותו על הגמרא הזו. אדם חייב להיות עצמאי בלימוד. לדעת ללמוד לבד. בישיבות לומדים מה מפרש פלוני אומר ומה מפרש אלמוני סובר, ומה אתה אומר? כלום!".

רבי רחמים: "חל שנוי בישיבות בענין המבטא, שיש גם אשכנזים שמתחילים ללמוד לבטא אותיות נכון, לפחות בקריאת ספר תורה. וגם בענין העישון, אנחנו בישיבה מתנגדים לעישון בכל תוקף [כמעט ולא תמצאו בוגר של 'כסא רחמים' מעשן. ע"ח], ובכל הישיבות אדרבא, היו מעודדים לפחות לא מתנגדים, במשך השנים הרבה מהם מודיעים להימנע מכך מחמת הסכנה שיש בדבר".

במה תולים כבודכם את הצלחת הישיבה, כמובן חוץ מזכותו הקדושה של מרן מייסד

הישיבה זצ"ל?

מרן ראש הישיבה: "כשלומדים תורת אמת ומשתדלים להתקרב לאמת שהיא חותמו של הקב"ה - הרי הוא מצליח בידם. 'אל מלך יושב על כסא רחמים'".

רבי רחמים: "שנינו בפרקי אבות (פ"ב): כל העמלים עם הציבור, יהיו עמלים עמהם לשם שמים, שזכות אבותם מסייעתן וכו', ובישיבה הראשים והרמ"ם והעוזרים, עמלים לשם שמים ולהצלחת קרן התורה".

מעיין חסיד ופוסק

כאן, אנו פונים לרבי אליהו ענקרי שליט"א שישב בהצטנעות משך כל השיחה. רבי אליהו היה מקורב מאוד למרן מייסד הישיבה, ואנו צמאים לדעת מה האב הגדול חשב על בניו כממשיכי דרכו?

"הדרך שבה הכרתי את רבי מצליח היתה באקראי. אני הייתי גר בעיר ספאקס, והרב של המקום אמר לי "אם אתה נוסע לעיר הבירה, כדאי שתלמד מרבי מצליח, הוא גאון גדול". האמת, שכאשר הייתי בעיר הבירה, לא תכננתי ללכת אליו. הייתי בדרכי לצרפת להשתלם במקצוע שלמדתי, אך כשהייתי במטוס

לצרפת, הורידו אותי מהמטוס, בגלל החוק הקובע שמי שיש לו תעודת בגרות, לא נותנים לו לצאת. היה צורך במורים לבתי הספר. אמרתי לעצמי "אם כבר התעכבתי, אלך לראות את רבי מצליח".

"משהגעתי לביתו, ראיתי את שלשת בניו לומדים על השלחן עם גמרא גדולה. כששמע רבי מצליח שאני מתמחה במתמטיקה, ביקש ממני לשאול את בנו הגדול ראש הישיבה (שהיה אז נער צעיר) תרגיל בחשבון שלמדנו היום. שאלתי אם הוא למד באוניברסיטה? עניי "לא! אבל תשאל". שאלתי, וראיתי שהוא לא לקח לא עט ולא נייר ולאחר שתי דקות ענה לי את התשובה הנכונה. חשבתי שזה מקרה שקלע לאמת, שאלתי עוד ועוד, וכאשר מצאתי שתמיד קלע לאמת, שאלתי איך הגעת לכך? ענה "כלל כזה יש בדברי תוספות יום טוב במסכת כלאים, וכלל כזה יש במסכת סוכה דף פלוני". אמרתי לעצמי הכל כתוב בתורה, ואני רועה בשדות זרים? באותם רגעים התחלתי לחשוב להשקיע את ימי בתורה!

"פעם בשעה של גילוי לב, אמר לי רבי מצליח את תכונות בניו: רבי מאיר - מעיין, רבי צמח -

חסיד, ורבי רחמים - פוסק. אומרים שהוא עצמו גילם את התכונות של שלשתם".

"לאט לאט כל העולם יקבל את האמת"

מה המסר שירצו כבוד הרבנים שליט"א לשגר דרך 'כתר מלוכה' לבוגרי הישיבה די בכל אתר ואתר? מה התפקיד של בוגרי הישיבה לעת הזאת?

מרון ראש הישיבה: "כל בוגר לא יתגדר בד' אמותיו, אלא יפיץ היכן שהוא נמצא את התורה שהוא למד כאן: עיון, הלכה, מוסר, תיקון סופרים. לאט לאט כל העולם יקבל את האמת, כי הדברים מצד עצמם נכונים, וכך למדו בעבר אצל כל עם ישראל.

"הגיע הזמן שכל הישיבות ילמדו שצריכים להיות בקיאים בחמשה חומשי תורה. הגאון מוילנא אמר שתורה שבעל פה מספיק ללמוד את תוכן הדברים, ואילו תורה שבכתב צריך ללמוד אותה באותיותיה, בנקודותיה ובטעמיה. איך לומדים את אותיותיה - רק על ידי שמכניס את הפרשה לקריאה בתורה, וזה נכנס לכל החיים. דרכה של הישיבה ללמוד כל דבר בשלמות.

רבי צמח: "כל אחד ילמד מה שהוא יודע בכוחות שלו. מי שיכול לתת שיעור לבעלי בתים - שייתן. מי שיכול לתת שיעור לתלמידי חכמים ולהפיץ את שיטת רבותינו הספרדים, שיעשה כך. היה איזה בחור בישיבה קטנה שהיה עושה הרבה בעיות, אחר כך הלך לצבא לעבוד כמשגיח כשרות. יום אחד הוא בא למשרדי עם מדים ומבקש לחתום הוראת קבע של חמישים שקל לישיבה. ניסיתי להזכיר לו שהוא לא בדיוק חיבב את הישיבה, מה גם שדמי-הכיס שמקבל מהצבא מועטים. אז הוא סיפר לי מה הביא אותו לכך. בבסיס, היה איזה חייל שקורא להם ספר תורה בלי טעמים. שבת אחת הוא לא הגיע, ולא היה מי שיקרא ספר תורה. הדבר העיקר עליו מאד, והוא חשב לעצמו "איך אפשר לעבור שבת בלי קריאת התורה?!". ואז הוא נזכר שלמד בכסא רחמים להכין קריאת ספר תורה, אז למה שלא ינצל את ההפסקות הרבות שיש לו כדי להכין קריאה בתורה. במוצאי שבת ביקש לקפוץ הביתה, הביא תקון סופרים, וישב יום יום והכין את הפרשה. ובשבת בא מוכן וקרא את הפרשה בטעמיה, וכולם נהנו. אחר כך התבונן שהכל בזכות הישיבה, וראה חובה לעצמו לתת הוראת קבע. היום הבנים שלו הם מבחירי התלמידים בישיבה.

כאן הסתיימה לה שעה ארוכה, של קורת רוח בעולם הזה, בה היינו עדים למסירות ודבקות במטרה שקשה למצוא בימינו. תקווותינו ותפלתנו שלא יבש המעיין ולא

יקצץ האילן עד ביאת משיה צדקנו. אמן.

התודה והברכה לכל העוזרים והמסייעים בראיון, ובראשם הרבנים הגאונים: רבי מצליח מאזוז שליט"א ורבי ליאור כהן שליט"א, וכן לידידנו היקרים ר' ישועה מאזוז הי"ו ור' עובדיה חדוק הי"ו צילום התמונות: יאיר. מ.

הקמת אני מגיד

חולין - הלכה למעשה

סיכום וסיום לימוד מסכת חולין, שנלמדה במסגרת לימוד ה"ב ק י א ו ת" בישיבה במשך שבעת חודשי זמן החורף,

מבית המלכות

נערכו בחדר האוכל של הישיבה בלימוד הנושאים באופן מעשי, ואינו דומה תא שמע לתא חזי.

חלק מהקושי בהבנת הדברים על בוריים ובשלימות, נובע מחוסר הכרת גוף הבהמה על קרבו וכרעיו, על מנת להתגבר על כך ולסייע בלימוד, יזם מוה"ר הגאון רבי צמח מאזוז שליט"א רכישת כמות נכבדת של הספר "שיחת חולין" שבו מומחשים דיני המסכת ע"י תרשימים ואיורים. להשלמת הבנת ההלכות והסוגיות, ומאחר שסוף סוף אינו דומה ציור לראייה אמיתית, על כן יזם מו"ר שליט"א, שסיום וסיכום הלימוד יערך על ידי שחיטת כבש.

מהנעשה והנשמע בישיבה ובמוסדותיה

ואכן ביום שלישי אור לב' ניסן התשע"א, הגיע הרה"ג ר' יוסף דידי שליט"א מנתיבות בוגר הישיבה, שהינו שוחט מומחה וכן ת"ח גדול, ושחט לעיני הבחורים כבש. וניתח את הבהמה

לנתחיה, תוך שהרצה על כל פרט ופרט, הלכות השחיטה, הניקור ובדיקת הטרפיות, ביאר את שמות האיברים ע"פ הגמרא ובלשון ימינו, מה בודקים ואיך בודקים. בשזירת וציון כל הסוגיות במסכת הנוגעות לכל פרט.

מלבד התועלת הלימודית בהעשרת הידיעות שהבהירו את המסכת באור חדש, זכו בחורי הישיבה לקיים מצוה נדירה, מצות מתנות כהונה זרוע לחיים וקיבה. הבחורים השתתפו בסכום סמלי וזכו להיות שותפים

למצוה. את מתנות הכהונה נתנו לגאון הגדול הרב יעקב כהן שליט"א ר"מ בישיבה גדולה.

בשיחתו השבועית של מוהרי"ץ שליט"א בישיבה, סיפר שנפגש עם אברך חשוב שהיה נוכח בשעת השחיטה בישיבה, והביע בפניו את התפעלותו מהיקף הבקיאות של הבחורים במסכת חולין, שעל אף היותה אחת מהמסכתות היותר קשות שבש"ס, עם זאת, גילו בקיאות מרשימה, דנו בכל נושא לפרטיו והשיבו על השאלות בהבנה ובקיאות.

אעירה שחר

מעלות רבות יש ללמוד בבוקר כשהראש נקי וצלול ממחשבות וטרדות, כפי שעורר מרן ראש הישיבה שליט"א ואף כתב על כך פעמים רבות. ובפרט קודם התפילה, כדברי התנא בברכות: "חסידים הראשונים היו שוהים שעה אחת ומתפללים כדי שיכוונו לבם למקום". ובפרט כאשר ע"י כך זוכים להתפלל תפילה שלמה ותמה מתחילה ועד סוף באוירת הישיבה (היכא דגרסי).

זכינו בס"ד ובישיבתנו הקדושה, מזה כשנה וחצי מתקיים בישיבה קטנה לימוד שעה קודם התפילה ובשם יכונה, כולל "אעירה שחר" ביסוד ובראשות הבחור היקר **משה חדאד** בן ידידנו ר' **נסים** הי"ו אשר בפ"י מסתופפים בצילו בחורים רבים מדי יום ביומו.

קנאת סופרים תרבה חכמה נאמר, ובס"ד הוקם כולל "שומרים לבוקר" ביש"ג ע"י המשגיח מוה"ר **הגר"מ סגרון** שליט"א, ובראשות הבחור היקר **מתן חיים מאמו** בן ידידנו ר' רפאל מאמו הי"ו.

חמרא למריה וטיבותא לשקיה הנהלת הישיבה אשר לקחה על עצמה פרויקט מיוחד זה, ומעודדת בשוברי קניה של ספרי קודש.

כולם נקבצו...

כידוע אחד הדברים המיוחדים שבישיבה הוא כתיבת החידושים שמתחדשים בעת הלימוד בדרך העיון ע"פ רבותינו הספרדים זיע"א. אך לא די בכתיבה לבד, כאשר מפרסמים את הדברים, התועלת מופקת ביתר שאת. הן בעידוד הבחור, והן בשיפור הסגנון בכתיבה, וכמובן הזכות שנחקקים הדברים לאורך ימים. ואכן אחד הדברים שתופס לו מקום נכבד בהווי הישיבה הוא הקובץ "משה ואלעזר" היוצא מידי פעם בפעם, זה כעשור. בו נקבצים החידושים מהבחורים היקרים בישיבתנו הקדושה תכב"ץ.

יום צאת הקובץ לאור הוא יום חג לתלמידי הישיבה המביטים בסיפוק בשמם המתנוסס מעל לחידושיהם שזכו לכתוב בעמל ויגיעה ועברו את שבט ביקורתו של ר"מ השיעור שמלטש ומסלת את התוכן והסגנון למען יהיה הדבר ראוי לעלות על שולחן מלכים מאן מלכי רבנן, וכאשר החידושים נדפסים עלי ספר חקוקים בעט ברזל ועופרת, הרי זה נוסף בהם כוחות מחודשים להמשיך להתאמץ ולעמול בלימוד התורה הקדושה, לחדש ולהעלות על הכתב עוד ועוד חידושים, וזו בעצם מטרתו העיקרית של הקובץ.

ועתה ראו זה חדש, הקובץ האחרון שלושים ושמונה במספר, שיצא לאור בחודש אייר החולף, הפתיע את כולם באיכותו ובכמותו, הקובץ מנה כ- 180 עמודים עמוסים, כפולי טורים. ומעל ל- 120 כותבים כ"י מתלמידי הישיבה, ואפילו מהמתיבתא של הישיבה תכב"ץ.

המשגיח הגאון הרב **מיכאל סגרון** שליט"א העומד מאחורי הוצאת הקובץ, כותב בדברי הפתיחה המעניינים על מנהג רוב הישיבות להתחיל זמן קיץ בר"ח אייר, ועל אשר לא נוהגים

כן בישיבתנו הקדושה אלא מתחילים מיד לאחר אסרו חג כידוע. ע"ש ותרווה צמאונך בדברים נכוחים למבין.

כמו כן במדור **"כומר של ענבים"** המכיל חדושי תורה מרבותינו נוחם עדן זצ"ל הרואים אור לראשונה מתוך כתב ידם, נדפסו הפעם מכת"ק רבי **כמוס מאזוז** זצ"ל דודו של מרן הגה"ק מייסד הישיבה רבנו מצליח מאזוז זצ"ל. כתב היד אשר היה בכתב ספרדי ומכיל שו"ת, חדושי תנ"ך וש"ס, נמסר לפני כשלושים שנה ע"י בנו של ההמ"ח, רבי פרג'י מאזוז שליט"א, לידי מוה"ר של הגאון רבי צמח מאזוז שליט"א, והסביר היות שהוא חושש שאולי "בחפזון יצאו" מג'רבא, והכת"י ישאר שמה ויאבד, לכן מסרו לידו למשמרת. כתב היד נמסר לבחורים הנעימים **מישאל כהן** ו**שמעון מאמו הי"ו**. יה"ר שזכות הרב המחבר זצ"ל תעמוד לכל העוזרים והמסייעים למצוה זו.

כמו כן בסוף הקובץ ישנו מדור **"ותשובתו הרמתה"** - שו"ת בהלכה בנושאים מגוונים שעברו את הגהתם של הרבנים הגאונים בודקי השו"ת בישיבתנו הקדושה, והפעם משכה את העין שאלה ותשובה מעניינת בנושא שכמדומה לא נדון בדורות האחרונים, מהבחור היקר ר' **יצחק צנא** הי"ו וזה תארה: שאלה. בבית הכנסת שלנו השייך לעדת האתיופים, נוהגים שכאשר נכנסים לביהכ"נ עומדים לפני ההיכל ואח"כ כורעים על הרצפה כשפניהם דבוקות אליה, ומתפללים קצת, ולאחר מכן חוזרים למקום מושבם כמנהגם בחו"ל. ושמעתי אומרים שיש בזה איסור משום "אבן משכית" האם יכולים להמשיך במנהג זה או לא? והבחור הנ"ל שקיל וטרי בחכמה בסוגיות הש"ס והראשונים עד למסקנת ההלכה הברורה, ישר כוחו. וכן עוד מדורים נפלאים כ**"תור הזהב"** אשר בו פירוש נפלא לפיוטים מחכמי ספרד הקדמונים. וכן מדור "מכתבי תורה" המכיל דיונים והתכתבות על הנכתב בקובץ הקודם. כל זאת הודות לעורכים היקרים השוקדים על מלאכתם, למען יצא דבר נאה ומתוקן, ובראשם מו"ר המשגיח הרב **מיכאל סגרון** שליט"א.

מבשרך לא תתעלם

בימים אלו יוצאת קרן עזרה לחתנים **"אור שמח"** שע"י הישיבה, בקריאה דחופה לתלמידי הישיבה ובוגריה לעזור ולתמוך לחיזוק הקרן ע"י מכירת פנקסי הגרלה.

בהנהלת הקרן מדווחים כי לעת עתה נמכרו רק "כרבע" (!) מכמות הפנקסים שנמכרו בשנה שעברה בעוד שמועד ההגרלה הולך וקרב.

כידוע מרנן ורבנן רבני הישיבה שליט"א ובראשם מרן ראש הישיבה שליט"א מעודדים ומזרזים בהזדמנויות רבות על החשיבות להשתתף במכירת פנקסי הגרלה ובתמיכה בקרן, עד כדי כך שמרן שליט"א ראה לנכון לערוך מגבית לקרן לא פחות מאשר בעיצומו של "יום הכיפורים". עלות פנקס המכיל 15 כרטיסים 130 ₪ בלבד. המוכר חמשה פנקסי הגרלה מקבל שי, סידור מעור מהודר ומפואר.

נתאמץ כולנו לרכוש לפחות פנקס אחד, לשמוע בקול חכמים וכל המוסיף מוסיפין לו. ובפרט שרבים מאיתנו נעזרו מהקרן ביום חתונתם.

אל תדפדף לעמוד הבא צלצל עכשיו לטל: 0504177753 והשתתף בזכות הגדולה.

ישיבת
"יצחק ירנן"
אשקלון

בראשות הגאון הגדול
רבי יצחק ברדא שליט"א

מחצת המלכות

מעט ביטוי לדרך הלימוד הישרה והמיוחדת המונחלת לתלמידי ישיבת "יצחק ירנן", ניתן למצוא על ידי עיון קל בקובץ "אור ישראל" ע"ש הצדיק רבי ישראל ברדא זצ"ל, אביו של כמוה"ר ראש הישיבה הגאון הגדול רבי **יצחק ברדא שליט"א**, מלבד מאמרים משולחנם של מלכים גדולי ישראל מהדור הקודם זיע"א ומגדולי הדור שליט"א הנדפסים בקובץ, תופס לצידם מקום נכבד המוסיף והולך בס"ד מדור "תפארת בחורים כוחם" חידושי תורה מתלמידי הישיבה בדרך העיון הישר, אשר מדור זה נפתח במשפט שאתו רגיל ראש הישיבה הגר"י ברדא שליט"א להדגיש לבחורים בשיחותיו: "ביצחק ירנן לומדים בשמחה - רינה של תורה!" ולעת עתה כבר יצאו ד' חלקים.

את פרי והצלחת עמלם, רואים רבני הישיבה, בשנה האחרונה, עת ניגשו מבוגרי הישיבה למבחנים ברבנות הראשית על

"איסור והיתר" ויש שאמורים לגשת בחודשים הקרובים. שכן נושא ההלכה תופס מקום חשוב אצל הבחורים כבר בהיותם בישיבה, בלימוד עיוני עם טור בית יוסף כדרך רבותינו הספרדים, והיא הנותנת שזוכים ב"ה כיום לסיים נושא הלכתי ולברך על המוגמר, ויה"ר שיזכו להיות מורי הוראות בישראל. אמן.

בישיבת "יצחק ירנן", מנחילים לתלמידים את אהבת הפשט וההעמקה במלים בהבנה ישרה, אבן

הבוהן היא, אם הובן מה הוקשה לכותב, כאמרותיו של ראש הישיבה, הגר"י ברדא שליט"א בשיחותיו, "אם אתה שואל את עצמך מה הוקשה לו - לא תטעה, ואם לא שאלת - בקל אתה טועה". "עיון - פירושו לשים עין על כל מלה". "החריפות נועדה להשתמש בה מעט בשביל

התבוננות בדברים - אבל בדרך כלל אינה אמת". "העיון - נבחינה של רוח הקודש יש בו, שעל ידו מגיעים לעומק כוונת הכותב, גם בדברים המסתתרים מאחורי המילים". וכדברי מרן ראש הישיבה שליט"א: "שלא פשוט - להגיע לפשט" (אף שצלצול הלשון מטעה לחשוב כך), "וכשזוכה המעיין להגיע אליו הוא מאיר את עיניו ביופי של האמת שבו, והרי הוא כממשש את האמת ולופת אותה וכמאמרם ז"ל ניכרים דברי אמת".

עוד בישיבה הקטנה, נבחנו מידי שבוע על הפרשה בדקדוקיה ובטעמיה ע"י הרה"ג ר' **נסים קבלן** שליט"א (ר"מ שיעור ג'). וב"ה העמל נושא פירות ורבים הבחורים היודעים לקרוא הפרשה היטב בדיוק נפלא ובבטוי נכון עם הדגשת האותיות כדין. ודרך זה לומדים הבחורים כללי הדקדוק: מתי יש געיא, ומתי דגש - "החזק הוא הרפה", דיני השוא ועוד.

כמו כן מתקיימים שיעורים בנושא העבור ע"פ ספר "סולת נקיה" למרן ראש הישיבה שליט"א, וגם בתחום זה תל"ת מוכיחים התלמידים את עצמם בהכנת לוח היו"ל ע"י הישיבה, "ויה"ר שלא נצטרך ללוחות אלו שיחיש השי"ת לגאלנו בביאת משיח צדקנו ונקדש החודש ע"פ הראיה". אומרים בהנהלת הישיבה.

ישיבת
"כסא רחמים"
עמנואל
 בראשות הרה"ג
 ר' מרדכי מאוזו שליט"א

ישיבה לצעירים מצוינים ביו"ת השט"ק
כסא רחמים
 עמנואל

חלוקת פרסים

בראש חודש ניסן, לקראת יציאת הבחורים לחופשת בין הזמנים, הוזמן הרה"ג ר' **מיכאל חזקיה** שליט"א מח"ס קצות השבת ורפואת השבת, ומנהל תלמוד תורה בעמנואל, למסור שיחת חיזוק לפני הבחורים בענייניא דיומא, השיחה נמסרה בהשתתפות ראש הישיבה וצוות הרמ"ם ורב היישוב הרה"ג ר' **יהודע גדסי** שליט"א ראש כולל תנא דבי אליהו. במעמד זה חולקו פרסים יקרים לבחורים שהצטיינו במשך זמן חורף. בשני סטים של ש"ס עוז והדר מפוארים ומהודרים זכו הבה"ח **נתנאל שפיר** נ"י משיעור ב' והבה"ח **עובדיה יוסף טלקר** נ"י משיעור א'. כמו כן באותו מעמד חולקו פרסים למצטיינים בחידון על הלכות פורים, ובמקום ראשון זכה הבה"ח **יששכר זוהר** נ"י במענק כספי, תלמידים נוספים זכו בספרי קדש.

שיחת חיזוק

ביום ראשון כ"ז ניסן עם חזרת הבחורים לישיבה, הוזמן מו"ר הגאון רבי **מיכאל סגרון** שליט"א המשגיח ור"מ בישיבה הגדולה, לביקור חיזוק בישיבה. הרב מסר שיחה בענין מתיקות התורה ועריבותה, חשיבות הזמן וניצולו, ועל דרך הלימוד שקבלנו מרבתינו. הבחורים האזינו בקשב רב לדברים היוצאים מפי

הבחור עובדיה יוסף טלקר נ"י מקבל את הש"ס

מראה חלקי של הבחורים עם המשגיח

המשגיח, והתחזקו מאד מהדברים ובמיוחד לקראת זמן הקיץ שהיה אז בפתחו. לאחר השיחה ביקר הרב בשטח הישיבה ובחדרי השיעורים והתפעל מאד מהישיגי הבחורים ומכל הנעשה בישיבה.

חג שבועות תעשה לך

על אף הקושי הכרוך בדבר, הוחלט בהנהלת הישיבה לקיים תיקון ליל שבועות ויומו כמיטב המסורת, בהיכל הישיבה בעמנואל, ראש הישיבה וב"ב התארחו באחד הבתים ביישוב, ואכן בשעה היעודה הגיעו כל הבחורים לישיבה לאחר סעודת ליל החג בביתם, ואז

התחילו את סדר הלימוד ואת קריאת הפסוקים פסוק בפסוק בדקדוקיהם ובטעמיהם כפי שהנהיגונו מרנן ורבנן רבותינו שליט"א. תוך כדי הלימוד התודעו הבחורים למנגינות השונות של ספרי התנ"ך (שאת חלקם לא הספיקו ללמוד בישיבה עד כה), מה שהשרה עליהם אוירת חג נעימה והשכיח מהם כליל את העייפות, ולאחר מכן את סדר המצוות וקריאת המדרשים שחלקם נלמדו בחברותות להפיג מעט את השינה. כמו כן ביום החג לאחר המנוחה וסעודת החג הגיעו הבחורים שוב וקראו בצוותא עם ראש הישיבה את ספר משלי ואזהרות רשב"ג כפי שהרשה הזמן עד מוצאי החג הקדוש. יצוין כי לכל הבחורים היתה זאת פעם ראשונה לקיים את סדר התיקון בלילה כהלכתו ברצינות (וללא אכילה), ועם כל זה למדו בס"ד בהתלהבות וחשק, והם עצמם ציינו בהתפעלות כי זה להם לראשונה שטעמו את טעם החג והרגשת קבלת התורה מחדש.

נפתחה פנימיה בס"ד

לאור בקשות ופניות מתושבי היישוב לפתוח את שערי הישיבה גם לבחורים מחוצה לה, נכנס ראש הישיבה אל הקודש פנימה להתייעצות עם מרן שליט"א, ראש הישיבה פרש לפני מרן את לבטיו וספקותיו לפתיחת הפנימיה, מרן האזין לדבריו ולאחר מחשבה פסק לו לפתוח את שערי הישיבה לכל הבאים מכל קצוי הארץ עם פנימיה מסודרת וברכו בברכת הצלחה רבה.

ואכן בס"ד שמחים אנו להודיע על המשך הרישום לישיבה לשנת הלימודים הבעל"ט, עם אפשרות לפנימיה.

ניתן לפנות לפלא': 0504148176 או: 0548477630, וכן בשעות הערב לטל': 036761191.

או במשרד הישיבה רחוב אתר רבקה, עמנואל, בין השעות: 9.00 בבוקר - 18.00 בערב.

ברכותינו ואיחולינו הלבביים לכבוד ידיד ישיבתנו ויקירנו, רב פעלים לתורה ולתעודה, המסור בכל מאודו לפיתוח הישיבה ושגשוגה,

הרב עזרא גרשי הי"ו

ראש המועצה - עמנואל

לרגל נשואי בתו תחי'

יהי רצון שבורא עולם בקנין ישלים זה הבנין, ויזכו לבני סמיכי, חיי אריכי ומזוני רויחי, באהבה ואחוה שלום ורעות.

ראש הישיבה הרב מרדכי מאוז

וצוות הרמי"ם

ישיבת
"קדושת משה"
ירושלים
בראשות הר"ג
ר' יגאל כהן שליט"א

שמחת התורה בקבלת התורה

ביום ר"ח סיון, סמוך ונראה ליום הנשגב יום קבלת התורה, בישיבת "קדושת משה" בירושלים חגגו גם את שמחת התורה - הכנסת ספר תורה מפואר ומהודר לישיבה, שזה עתה העתיקה את משכנה אל מרכז העיר בירושלים.

העיתוי הלא צפוי שנגרם עקב סיבות טכניות בעקבות המעבר, התברר כמתאים וראוי ביותר, כפי שהפתיע מרן ראש הישיבה שליט"א בדבריו המאלפים שהושמעו במהלך המעמד שכאשר מביאים ספר תורה לקראת חג השבועות הרי זה כאילו מקריבים בזמן הזה מנחה וביכורים לה'.

ספר התורה נתרם לע"נ האשה הכשרה ניקול אסתר בת מטליד, תרומת המשפחות הנכבדות משפחת מעארך ומשפחת להב.

מעמד כתיבת האותיות התקיים בבית משפחת להב בגבעתיים, בנוכחותו

של ר"י "קדושת משה" הגאון ר' יגאל כהן שליט"א והגאון רבי חיים בוכריס שליט"א ראש מוסדות "יוסף לקח" באשדוד, כשמבעוד יום כובד מוה"ר ר' צמח מאזוז שליט"א מנהלה הרוחני דישבתנו הקדושה בכתיבת אות בספר התורה.

בתום כתיבת האותיות עלו הרבנים והמשפחות לירושלים, אל רחוב מוסאיוף, משם יצאה התהלכה בשירים

וריקודים להיכל ישיבת "קדושת משה". בחורי הישיבה ובוגריה המשפחות וקהל רב שהצטרף לשמחת התורה, ליוו את ס"ת בריקודים של מצווה כיאה לכבודה של תורה אל רחוב יואל מקום משכנה החדש של הישיבה שם נכנס ראש הישיבה שליט"א אל בנין הישיבה כשס"ת החדש בידיו, ובכך מה נהדר מראה כהן גדול בכניסתו אל הקודש.

את המעמד המיוחד הזה כיבדו הרבנים הגאונים רבי מצליח מאזוז שליט"א ר"מ בישיבה גדולה "כסא רחמים" בבני ברק, הרב יאיר כהן שליט"א מנהל ת"ת לחם הבכורים בירושלים והרב רונן כהן שליט"א המפקח החינוכי בת"ת.

ראש הישיבה הרה"ג ר' יגאל כהן שליט"א

במרכז הערב, הושמע משאו של מרן **ראש הישיבה** שליט"א שהוקלט במיוחד עבור המעמד, בתוך דבריו אמר מרן כי "לא די בהכנסת ס"ת אלא צריך גם ללמוד את התורה, ויש לעודד ולחזק כל ישיבה שלומדת בדרך המלך המקורית, בשיטה של הראשונים, של העיון, לדייק ברש"י בתוס' ובמהרש"א, להבין את הרמב"ם על בוריו, לכתוב חידושים ופסיקת הלכות. ובישיבת "קדושת משה" לומדים כך בדרך הטהורה שיסדו רבותינו, ולכן אשרי כל אחד שישים את בניו בישיבה הזאת, ובעזרת ה' יצאו מכאן ת"ח ישרים ואמיתיים ת"ח שמודים על האמת שיודעים לפסוק כדין לא להקל מדי ולא להחמיר מדי". עכ"ד קודשו.

במהלך סעודת המצווה שנערכה כיד המלך לתלמידים היקרים, למשפחות הנכבדות ולאורחים שבאו להשתתף בשמחת התורה, נשאו דברים מרתקים ומאלפים בעניינא דיומא: משגיח הישיבה הרה"ג רבי **יהושע כהן** שליט"א שאף הנחה את הערב בכשרון רב, הרה"ג רבי **מצליח מאזוז** שליט"א, ראש הישיבה הרה"ג רבי **יגאל כהן** שליט"א והרה"ג רבי **יאיר כהן** שליט"א.

הצלחה למבצעי החיזוק בימי העומר

כידוע נהגו ישראל לקרוא את מסכת אבות בשבתות שבין חג הפסח לחג השבועות. בהנהלת המתיבתא החליטו ליישם זאת הלכה למעשה, ולפיכך ערכו מבצע לתלמידי כיתה ז', המבצע שהחל בחופשת חג הפסח המשיך עד ליום כ"ה באייר, יום הילולת הגאון הצדיק רבי חיים חורי זצ"ל שאז נערכה ההגרלה על שלושה סטים של ש"ס. המבצע כלל הקפדה על תפלות בציבור, לימוד הלכות לשון הרע, עזרה בבית בבין הזמנים, וכן לימוד בהתמדה בשעות הפנאי בחופשה ולאחריה. כל תלמיד שעמד ביעד קיבל פתק להשתתפות בהגרלה. יש לציין שבס"ד קבל מחנך הכיתה הרב יהושע עידאן הי"ו יותר מ- 400 פתקים, בפ"י.

הלכה למעשה

מיד לאחר חג הפסח החלו תלמידי כיתה ח' ללמוד את הספר "**ברכת ה'**" חלק א' למורנו ורבנו הגאון המופלא **הרב משה לוי** זצוק"ל, וזכו ב"ה לסיימו לקראת חג השבועות. כעת

שוקדים במרץ על לימוד חלק ב', בתקוה לסיימו עד סוף שנת הלימודים.

הכנה לקבלת התורה

ביום ראשון ד' בסיון, לקראת החג הקדוש, הגיע **הרב שמשון כהן שליט"א** רב ומרצה בערכים, למסור שיחת חיזוק לתלמידים, הרב דיבר על אהבת התורה והכנה לקראת קבלת התורה, עד כמה צריך לברוח מחברה לא ראויה. ומנגד, כמה כדאי להידבק בחברים טובים בעלי יראת שמים. התלמידים יצאו מחוזקים עד מאוד לאחר השיחה המרתקת שנמשכה יותר משעה.

חג מתן תורה

זו השנה השניה שהתלמידים הי"ו עושים את חג השבועות במתיבתא בהשתתפות הרבנים, בהתעלות עצומה ובלימוד בחשק רב. בלילה הקדוש ישבו התלמידים וקראו את תיקון ליל שבועות ע"פ רבנו האר"י ז"ל, תנ"ך, סדר המצוות, עין יעקב ואדרא רבא. לימוד התנ"ך נעשה כפי המסורת, פסוק פסוק, וכל ספר במנגינתו היחודית, כפי שהנהיג ומנהיג מרן ראש הישיבה שליט"א. בבוקר לאחר הלימוד התפללו הבחורים בנץ החמה מתוך שמחה רבה והתעוררות מיוחדת כפי שכתב הרב בן איש חי. לאחר תפילת שחרית, קידוש וסעודה חלבית קלה, פנו התלמידים למנוחה שלאחריה סעדו את סעודת החג. ומיד עלו לביהמ"ד לקרא את האזהרות של רבנו יצחק בר ראובן ז"ל וכן של רבי שלמה אבן גבירול ז"ל במנגינה המסורתית, לאחר קריאת האזהרות קראו מגילת רות בטעמיה ובדקדוקיה במנגינתה העריבה. כמו כן סיימו את חמשת הפרקים האחרונים שנותרו בקריאת משלי שהוחל בקריאתו לאחר חג הפסח בכל יום פרק אחד או יותר, ובחג השבועות היו התלמידים בקיאים בטעמי ספר משלי ומגילת רות.

תלמוד תורה

"אהל משה"

נתיבות

בהנהלת הרב"ג

ר' דוד קרעי שליט"א

סיכום שנת הלימודים ב"אהל משה"

במוסדות "אהל משה" הכולל תלמוד תורה בשדות הנגב ליד נתיבות, ובית ספר לבנות במושב זמרת, מסכמים בסיפוק את שנת הלימודים המסתיימת.

מסיכום המבצע "לימוד דפי גמרא בעל פה", במסגרתו נבחנו תלמידים מכיתות ו'-ז'-ח' על דפי גמרא בע"פ, ומקבלים פרסי עידוד שונים. כאשר בשנה זו, נבחנו, במצטבר, ע"י התלמידים כ - 350 דפים בע"פ.

מהנסיון, אומרים בהנהלת הת"ת: "תלמידים שהתחילו אצלנו בלימוד דפי גמרא בע"פ המשיכו אח"כ גם בישיבות הקטנות והגדולות ללימוד דפי גמ' ומסכתות שלמות, וישנם מבוגרינו שנבחנו מעל 10 מסכתות".

השנה, התקיים חידון ארצי בהלכות שבת, מטעם ארגון "ישמח משה" ע"פ פסקיו של מוה"ר הגאון ר' משה לוי זצ"ל, ומתוך כ - 100 תלמידי תורה שהשתתפו בחידון, זכו שני תלמידים מ"אהל משה" במקומות שלישי ורביעי, (כאשר גם בשנה שעברה זכה

תלמיד מ"אהל משה" במקום השני).

בחודשים האחרונים פתחה הנהלת הת"ת במבצע להחדרת הבעיה הקימת בשימוש במחשבים, בפרט לתלמידים וחבריהם, דרך הגברת מודעות ההורים לנושא, ושיחות עם התלמידים.

בבית יעקב של "אהל משה" במושב זמרת, הוחלט לאחרונה להדר יותר בצניעות, ולהשתמש בטכנולוגיה המתקדמת בדרך חיובית, הרבנים המוסרים שיחות ושיעורים, הלכות חג בחג וכדומה, לא מדברים בפני התלמידות, אלא במשרד, ובאמצעות "מערכת שמע במעגל סגור" הדברים נשמעים באולם התלמידות.

בקרוב, מספרים לנו בהנהלת הת"ת, עומדת לצאת לאור, חוברת "ואני תפילתי" בנושא "מעלת התפילה" - פרי עמלם של תלמידי כתי"ח, ביוזמתו, הדרכתו, ועידודו, של המחנך הרב **חיים פרץ** הי"ו. ישר כוחם וחילם.

כנס יסוד

קהל רב נכח ביום חמישי אסרו חג שבועות ז' בסיון התשע"א, בכנס ייסוד ישיבת "אור המאיר" אשר יהיה כהמשך לת"ת "אור המאיר", הכנס נערך בבית הכנסת "תפלה למשה" באלעד.

את הערב הנחה בטוב טעם הרה"ג **יוסף מועלם** שליט"א. הקהל הרב הקשיב ברוב קשב לדברי רבותינו הגאונים שהגיעו לעיר במיוחד לומר את דברם ולחזק את הת"ת והישיבה החדשה בערב קדוש זה.

ראשון הדוברים היה הגאון הרב **דוד עידאן** שליט"א ראש הכולל בישיבתנו הקדושה, אשר עמד בדבריו על חשיבות הסבלנות וההשקעה התמידית בחינוך הילדים, אורך רוח, מחשבה מעמיקה ומעל הכל תפלה, הם המפתח להצלחה בחינוך.

אחריו דיבר הג"ר **מיכאל סגרון** שליט"א משגיח בישיבה גדולה, שהסביר עד כמה חשובה התאמת הדרך החינוכית לכל ילד ע"פ אופיו והתנהגותו, כפי שנאמר: "חנוך לנער ע"פ דרכו גם כי יזקין לא יסור ממנה" והדגיש כי אין לוותר לילדים הטובים בזמן שעושים מעשים לא ראויים.

אח"כ דיבר מוה"ר הגאון רבי **צמח מאזוז** שליט"א מנהלה הרוחני של ישיבתנו ששיבח מאוד את מייסדי ומנהלי ת"ת "אור המאיר" הרב **מיכאל סעדיה** שליט"א והרב **ששון טרבלסי** שליט"א אשר עושים לילות כימים למען שגשוג ופיתוח הת"ת והוספת נדבכים נוספים בדרך אבותינו ורבותינו נ"ע ואשר המה חיים עדנה.

מוה"ר עמד בדבריו על ההבדל בין "בנים" ל"ילדים". בנים מלשון בונים וזה דוקא כשהולכים בדרך הנכונה - אזי נבנה האדם מהם. ורווה נחת בעולם הזה ובעולם הבא - אשריהם ההורים שזכו לשלוח ילדיהם לתלמודי תורה וישיבות. כן דיבר בחשיבותם של המלמדים המשקיעים את כל כוחם בתלמידים שאפילו הקב"ה מתכבד כביכול בתואר "מלמד" כמו שאנו מברכים

בכל יום "המלמד תורה לעמו ישראל".

הרה"ג רבי **ליאור כהן** שליט"א חתנא דבי נשיאה מרן ראש הישיבה שליט"א ומי שיעמוד בראש הישיבה החדשה של "אור המאיר", דיבר על הדרך ושיטת הלימוד בישיבה, שהיא המשך ישיר לשיטת הלימוד בישיבתנו ישיבת "כסא רחמים", הממשיכה את המסורת המפוארת המסורה לנו מדור לדור מהדורות שעברו. הוא תיבל דבריו מפרשת השבוע "בהעלותך" כיצד צריך לנהוג עם התלמידים כל אחד לפי אופיו ומזגו.

את המשא המרכזי נשא מו"ר ועט"ר **מרן ראש הישיבה** שליט"א, אשר כדרכו ביאר נושאים דקדוקיים נרחבים ועמוקים. הוא דיבר על חשיבות לימוד התורה בכלל, המשמח ומעלה את האדם לדרגות גבוהות מכל הבלי העולם הזה. והן על חובת ההורים ומלמדים להאהיב את הלימוד על התלמידים, הוא האריך בשבח חתנו הגאון רבי **ליאור כהן** שליט"א, שמשתדל

בכל כוחו בחינוך התלמידים שידעו להגיע להבנה ישרה ומעמיקה בכוחות עצמם, וביחס אישי לכל תלמיד, ונתן ברכתו לישיבה החדשה "אור המאיר", שתעלה מעלה מעלה ותהיה מוצלחת. הערב תם, אך לקחיו ימשיכו ללוות את המשתתפים עוד ימים רבים.

תלמוד תורה
"לחם הבכורים"
ירושלים
בהנהלת הרב
יאיר כהן שליט"א

תוספת מרובה על העיקר

ההצלחה משכפלת את עצמה: שלשה תלמודי תורה נוספים בירושלים והסביבה, בשיטת הלימוד והחינוך המסורים לנו ממרנן ורבנן.

עשור מאז הוקם ת"ת "לחם הבכורים" בירושלים, וכבר רואים את ההוכחות לאיכות ולהצלחה של שיטת החינוך והלימוד במוסדות הישיבה. עשר שנים של חינוך מקצועי ומסור, בדרכם ובהשקפתם של מרנן ורבנן זיע"א ואשר חיים עדנה שליט"א. השקעה מרובה להקניית מדות טובות ויראת שמים, לימוד עיוני ברמה גבוהה בשיטת הלימוד של הישיבה, רכישת ידע נרחב במקצועות הקדש, הכנת תיקון סופרים בדקדוק ובהגייה נכונה, ועוד. הביאו לשם הטוב שיצא

בירושלים וחוצה לה לשיטת החינוך בת"ת.

והתוצאות לכך הם כמובן דרישה גבוהה להרשם לת"ת מכל קצוות האזור והעיר. בעקבות כך הרישום לת"ת נסגר מוקדם מהרגיל, בהנהלה נאלצו לדחות את פני הבאים.

ובכן, בשורה משמחת: נפתחו כעת שלשה (!) תלמודי תורה נוספים בירושלים והסביבה, בשיטת הלימוד והחינוך המסורים לנו ממרנן ורבנן, בנשיאות מרן ראש הישיבה שליט"א. ע"י צוות מקצועי ומסור.

הראשון שהוא ממש סניף של ת"ת "לחם הבכורים" בהנהלת איש חיל רב פעלים הרב **יאיר כהן** שליט"א, פתח את שעריו כבר בשנה שעברה ביישוב תל ציון הסמוך לירושלים, ותוך שנה בלבד הגיע מנין התלמידים ל-50 בפ"י כ"י.

ת"ת לחם הבכורים - תל ציון

תלמוד תורה שני "**תורת מאיר**" בתוככי ירושלים בשכונת רמות א', אף הוא נפתח כבר בשנה שעברה ע"י ידידנו האברך היקר ר' **דוד בוארון** הי"ו ר"מ סדר ג' בישיבת "קדושת משה". כעת נמשך הרישום לגנים ולמכינה א' שתפתח בעז"ה בשנה"ל הבאה.

והשנה הפתעה נוספת, אך הפעם לא מדובר במשהו קטן, האברך היקר ידידנו הרב **שלמה אלקובי** הי"ו ראה את החסרון במעלה אדומים בתחום החינוך, ויצא בהודעה על פתיחת הרישום לת"ת וגנים לבנים ובית ספר וגנים לבנות. התוצאה לא אחרה לבוא

וכבר לעת כתיבת השורות נרשמו למעלה ממאה (!), עם סגירת הגליון נתקבלה הידיעה שכעת הוקצו מבנים מטעם העיריה.

על הרב שלמה אלקובי הי"ו מנהל הת"ת החדש, כותב מוה"ר רבי צמח מאזוז שליט"א במכתב ברכה: "בקשתיו לפני כעשר שנים שיואיל ללמד בסניפנו בנוה יעקב בת"ת לחם הבכורים והסכים, ולשמחתי גילינו איש חינוך נהדר שמבין את נפש הילד, ומסור באהבה כאבא אל כל ילד וילד".

מערכת האיגוד שולחת את ברכתיה בזה בשם כל בוגרי הישיבה למנהלים היקרים על היוזמה הברוכה, ומאחלת להם הצלחה וברכה בכל מעשי ידיהם, ויזכו להעמיד תלמידים הגונים. והפרט מפורש לר' **יאיר כהן** שליט"א על עזרתו הרבה בתחום הניהולי והכספי.

בתלמודי התורה הרישום עדיין בעיצומו פרטים בטל:

לחם הבכורים (תל ציון) 025831585

תורת מאיר (רמות א' רח' יוסף שכטמן) 0548425857

תלמוד תורה
"איש מצליח"
בני ברק
בהנהלת הרב
אברהם כהן שליט"א

כנס העשרה למחנכי הת"ת בסניפי הישיבה

בר"ח אייר אחה"צ, התקיים ביוזמתו של הרה"ג רבי מצליח מאזוז שליט"א ממנהלי ת"ת "איש מצליח" ב"ב זו השנה השלישית, הכנס לרבנים המלמדים בתלמודי התורה העומדים תחת נשיאות מרן ראש הישיבה שליט"א: ת"ת איש מצליח ומתיבתא עץ חיים - בני ברק, אור המאיר - אלעד, האיש משה - בת ים, לחם הבכורים - ירושלים, שר המאה - אשקלון, אהל משה - נתיבות, איש מצליח - עכו. למעלה משמונים מחנכים המשמשים בקודש בשרביטו של מלך, מרן ראש הישיבה שליט"א, התאגדו יחד בצל סוכתו בבנין הישיבה הקדושה, בית היוצר של אותם קנקנים המלאים ביין ישן שדעת זקנים נוחה הימנו, לבוא ולדלות עוד ממעיני החכמה.

אמר פעם מו"ר הגר"מ לוי זצ"ל: כי גדולי ישראל יכולים למסור שיעור כללי, אך לא ללמד תלמידים, כי מוחם חושב במהירות כמעוף הציפור. ושנשאל כיצד מרן ראש הישיבה שליט"א מלמד? ענה: הוא הורגל בזה מצעירותו. עד כאן דברי קודשו. ואכן, זכות גדולה היא לנו, שמרן ראש הישיבה שליט"א מנחה, מכוון ומייעץ לנו בעניני חינוך, שמלבד גדולתו הפלאית, בעומק התורה ובכל מקצועותיה, הוא גם בעל נסיון שאין דוגמתו.

כניסתו של מורנו הרב צמח מאזוז שליט"א עוררה התרגשות עזה בקרב הנוכחים, וכמיהה לימי הנעורים, בהם ישבו בישיבה, וגדול עומד על גבם. היום בתפקידם כמחנכים מעריכים הם בכפל כפליים את מסירותו והשקעתו. מוה"ר שפתח את הכינוס, הביא את המשנה בסנהדרין (דף ע"א ע"ב): "כנוס לצדיקים הנאה להם והנאה לעולם". ורש"י לא מבאר מדוע, אולם שם פירש רש"י על: "פיזור לרשעים" - שנפרדו זה מזה, ואין יכולין להועץ עצה רעה, ולסייע זה את זה. ומכאן אנו למדין, ש"כנוס לצדיקים" - הוא כנוס כמו של היום, שמתאספים לדון בבעיות, ולקבל עצות, ולהסתייע זה מזה. בטבעו של עולם, כל מחנך מתחבט בבעיותיו, וכשמתכנסים יחד, מחכימים זה מזה. ובפרט כשזוכים היום לשמוע דעת תורה טהורה וצרופה של מרן ראש הישיבה שליט"א. הגמ' בשבת (דף קיד ע"א) אומרת: "אמר ריו"ח: איזהו ת"ח? כל ששואלין אותו הלכה בכל מקום ואומרה". לכאורה אדם כזה אינו רק "תלמיד חכם" אלא "חכם" ואפילו "חכם גדול" ומדוע נקרא תלמיד חכם? ומבאר מוה"ר, שהחכם הגדול יודע שתמיד יש לו מה להחכים עוד, ותמיד הוא בבחינת "תלמיד".

בהמשך דבריו, דיבר הרב, בשבח מלמדי תשב"ר והוסיף כי בברכות התורה אנו משבחים את הקב"ה בתואר "המלמד תורה לעמו ישראל". הרב חתם את דבריו באומרו כי "מלמד לשם שמים", אין הכוונה למלמד ללא משכורת, כי גם עליו יש עול פרנסה. אלא מי שמלמד במסירות, ללא שיקולים צדדיים נקרא: "מלמד לש"ש", לדוגמא מלמד שמקבל 25 ₪ לשעה וההנהלה לא מוכנה להוסיף לו מעבר לכך. אם מלמד ברפיון, וטוען: "אני נותן לפי מה שאני מקבל" זה לא לש"ש. אבל אם בכל זאת מלמד במסירות, זה "מלמד לש"ש".

לאחר מכן התקיימה הרצאתו של ר' צבי לוסיג - יועץ חינוכי בכיר לבתי ספר, שדיבר על חשיבות הצבת גבולות. בעבר, טענו הפסיכולוגים, יצר לב האדם "טוב" מנעוריו, והמבוגרים מפריעים להם. היום, כל המחקרים מורים, ילד ללא גבולות - גדל בבדידות ודכאון, ילד עם גבולות - הוא מוגבל, אך זה נותן לו בטחון. וכאן פרש המרצה את משנתו הברורה, עם עצות מעשיות. שווה הקשבה!

לאחר מכן הרצה ר' אורי כהן - מגדולי המומחים בארץ בתחום הפרעות קשב וריכוז. תחילה, פירט את הסוגים השונים בבעיות אלו והסימפטומים שלהם. (בעיות רבות, לא נובעות מזלזול או

מרוע לב, אלא מבעיות של הפרעות קשב. והמרצה פירט אותם). מלבד ריטלין, נתן המרצה עצה מעשית לכל מורה, והיא - לגרום לילד לרצות. כהוכחה לדבריו הוא ציין כי ילדים עם הפרעות קשות של קשב וריכוז, כשהגיעו לאוניברסיטה הם הסתדרו מצוין. כיון שהם יודעים ששלמו כסף רב וכמובן אינם מעוניינים להפסידו. הוא סיפר: בחור אוטיסט בן 21 מרוסיה, שמעולם

לא דיבר. הובא אלי לכיתה טיפולית בה אני מלמד, שמתני לב, שהוא אוהב מאד למלול חוטים. יום אחד, הבאתי חוט, ותליתי אותו בתקרה. הוא פנה אלי, תפש את ידי והגביה אותה, כדי שאביא לו את החוט, אני כמובן "לא הבנתי" למבוקשו. כך פעם אחר פעם. בפעם הרביעית, קרה הנס הגדול, הוא אמר "אתה [כלומר אני] רוצה חוט" זה היה מרגש עד דמעות. מה שעשיתי בסך הכל הוא: גרמתי לו לצורך לדבר.

הרה"ג הרב **יורם חדאד** שליט"א המשגיח בישיבה קטנה, שקנה לו שם עולם בתחום החינוך, נשא דברים מאלפים על דמותו של המחנך. שיחתו עוררה חשבון נפש אישי, אצל רבים.

ציפיה דרוכה הייתה לדבריו של מרן ראש הישיבה שליט"א אשר דברי תורתו הם כטל של תחיה לכל ישראל ועל אחת כמה וכמה לנו, אשר מילתא אלבישיהו יקרא (שבת דף י' ע"ב). מרן **ראש הישיבה** שליט"א עמד הפעם בדבריו על כך שיש לחנך את הילדים לענות אמן בקול רם בחזרת הש"ץ, וכמה רבותינו הפליגו בשבח עניית אמן בקול רם, ובחור"ל הקפידו בזה מאד, ויש לעשות זאת בדרכי נועם ואהבה. יש לציין כי בברכתו של מרן שליט"א, התחילו בת"ת איש מצליח בב"ב, להנהיג מעין חזרת הש"ץ בכתות הנמוכות, כאשר ה"חזן" אינו מתפלל יחד עם חבריו, וכאשר הם מסיימים אז הוא מתחיל את תפלתו בקול רם וכולם עונים ב"ה וב"ש ואמן בקול רם, מחזה מרגש, אשרי עין ראתה זאת!

מרן דיבר גם על בעיית "שגיאות כתיב" הנפוצה, אשר ברוב בתי הספר בארץ חילוניים ודתיים, אינם מקפידים על שגיאות כתיב ונותנים ציון על התוכן ולא על הכתיב, זה גרם לנער בכיתה ח' לכתוב: "אלחטי" במקום "הלכתי" או ילד שכתב: "הכד" במקום "אחד", מנהלים כותבים: "עם" במקום "אם", ודיין ותיק שרצה להתמנות למשרת הרב הראשי כתב: "טענה כבילה" במקום "קבילה" - מתקבלת. מרן אמר כי מעבר להכתבות, יש לעמוד במבחנים גם על שגיאות כתיב, לתקן לתלמיד, ולהוריד חמש נקודות על כך. ככלל הוסיף מרן, כשאדם מקפיד על בטוי מדויק, תשעים אחוז מהשגיאות נעלמות. (בהזדמנות אחרת אמר מרן, כי בתפילה ובתקון סופרים יש להקפיד על מבטא כל האותיות, ובדיבור להקפיד לפחות על אותיות גרוניות, שאמתותן מוסכמת על כולם). ראש הישיבה שליט"א שיתף את תלמידיו האהובים לו כבני בחוויה אישית וסיפר כי יש לו חלופת מכתבי תורה בינו לבין ר' ישועה עשוש משנת התשכ"א, (בהיותו כבן 16 שנה). ולפני כשלושים שנה הלך לצלמם אצל משפחת פשיהוף ברחוב חזו"א שהיה לה מכונת צילום בבני ברק בימים ההם.

החידושים היו כתובים בספרדית והכתב כידוע, מסודר להפליא. הגברת מאד התפעלה ואמרה, כ"כ מסודר הכתב הזה, זה של אחד הקדמונים...

לאחר תפילת ערבית הוגשה ארוחת ערב חגיגית, (אותה הכינה בהתנדבות הטבחית הראשית בישיבה, גברת חובבה מב"ת שתמיד אומרת "הזכות שלי לבשל עבור תלמידי חכמים") בהזדמנות זו סיפר מנהל ת"ת א"ש מצליח על מבצע שעשו בת"ת, חלוקת סלעים, דינרים ופרוטות על לימוד משניות בע"פ ועבור מעשים טובים, כשהמטרה המשנית היא להקנות לילדים שליטה מוחלטת במטבעות שהיו בזמן המשנה והגמרא. יש לציין כי מאז, הספיק הרעיון להתגלגל בתת"ם נוספים.

לתועלת הציבור ולזכוי הרבים הועלה הכנס לאתר הישיבה.

המעוניין בדיסק שמע של הכנס

יוכל לקבלו ממערכת האתר בטל' 03-6779758

בית יעקב
"ותתפלל חנה"
בני ברק

פאנל מיוחד של שלש רבניות בנושא "בית של תורה"

כמידי שנה בערב חג השבועות מארגנת הנהלת בית הספר "ותתפלל חנה" שע"י הישיבה (ע"ש אמה של מלכות הרבנית כמסאנה חנה מאזוז ע"ה), ערב מחזק וחינוכי לאמהות התלמידות. השנה החליטו להפתיע ביוזמה חדשה וברוכה: שלש רבניות בנות משפחה לגדולי הדור שליט"א, כונסו לאכסניא אחת, לרב שיח מרתק בנושא "בית של תורה". הן השיבו על שאלות מרתקות ומעניינות, והדריכו את המשתתפות מנסיוןן כיצד מנהלים בית של תורה וכיצד מחנכים ילדים לתורה. התשובות המאלפות הביאו אותנו להגיש לפניכם את תמצית הדברים. לקרוא ולהחכים.

השתתפו בפאנל הייחודי:

→ הרבנית ברדא מב"ת אשת חבר לגאון הגדול מו"ר ר' יצחק ברדא שליט"א ובתו של מרן מייסד הישיבה זצוק"ל,

→ הרבנית זליכה מב"ת אשת חבר לגאון רבי יוסף זליכה שליט"א,

→ והרבנית טולידאנו מב"ת נכדתו של הגאון הצדיק רבי רפאל ברוך טולידאנו זצוק"ל.

? כיצד נחדיר אהבת תורה בבית שהאבא רוב היום לומד ולא נמצא בבית?

הרבנית זליכה: הכל תלוי איך אנו מקבלים את הדברים, וכיצד אנו מעבירים אותם לילדינו. אם אנו נחזק בילדינו את ערך לימוד התורה, ונשתדל לא להשאיר עבודות לאבא, כי אבא לומד כל היום תורה, כך זה יעבור לילדים.

הרבנית טולידאנו: כל הזמן צריך להראות שאנו עושים הכל בשמחה בקיום המצוות.

הרבנית ברדא: לשמוח ולהביע שמחה בפני הילדים על כך שזכינו שאבא לומד תורה ולהיות גאה

הגאון רבי מצליח מאזח זצ"ל
בצעירותו

בכך. להדגיש בכל הזדמנות שכל דבר טוב שקורה בבית, הכל בזכות אבא ובזכות לימוד התורה שלו! בנוסף צריך לעשות הכל בשמחה, לוותר על הנוחיות שלנו ולהסכים להקריב למען התורה. כמו לא ללכת לאירועים, לטיולים וכד' ולהיות גאים בכך שזה בגלל לימוד התורה של אבא. נחשוב לרגע, משפחה שהאב טייס, רופא או איש מודיעין ששעות עבודתו ארוכות ובני משפחתו מפסידים מכך לעיתים ואף סובלים מהעדרויות ארוכות של אבא, ובכל זאת גאים בו, גאים בעיסוקו ואף מוכנים לויתורים בשמחה... אני זוכרת אצל אבא זצ"ל רבי מצליח כשרצו להעניק לילדיו מילגה על לימוד תורה, הוא החזיר את הכסף, ואמר בזו הלשון- אנחנו זוכים ונהנים מלימוד התורה, להיפך, אנחנו צריכים לשלם על הזכות הזו ולא לקבל.

? כיצד נחזק את הקשר בין הילדים אל האבא שלומד, ורוב היום ואינו נמצא בבית?

הרבנית זליכה: האמא היא המחנכת את הילדים בבית, והיא הדוגמא האישית. לכן יש מחויבות גדולה לאמא בכל הליכותיה, כיצד מברכת, ואיך מקיימת את המצות בשמחה, כי הילדים רואים כל היום בבית את האמא. ואילו האבא, החינוך שלו לאוזן. "מוסר אביך". והחשוב מכל להדגיש לילדים שזו הזכות שלנו שאבא שלנו לומד תורה כל היום.

הרבנית טולידאנו: הרב שך זצ"ל אומר: האדם צריך להיות בטוח שהאושר של החיים בא מהתורה. ועל ההורים לדעת שחינוך ילדיהם מתחיל לא מהיום שנולד, אלא החינוך מתחיל מהחינוך של ההורים עצמם. חינוך הילדים צריך להיות רצון עז אצל האמא, ושהילדים ישמעו וירגישו שהאמא שמחה בכך שאבא שלנו יושב ולומד תורה.

הרבנית ברדא: חשוב להסביר לילדים שתפקידו של האבא בלימוד התורה, זו תכלית החיים. ואז גם בזמן הקצר שהאב בחברת ילדיו הם מוכנים לקבל את השפע ממנו מכיון שהם מבינים את משמעות היותו בן תורה. אני לא אשכח שכשהיינו אנו, הילדים, שואלים את אמא ע"ה [מרת כמסאנה], אשתו של אבא מארי רבי מצליח, לגבי ענייני העולם הזה מה כדאי לקנות? איך וכיצד... מיד היתה עונה תשובה שהרושם שלה נותר עד היום: "וכי מה זה?? מזוזה או תפילין שצריך לדקדק ולהקפיד בזה?! תעשו משהו ממוצע. שהרי תכלית העולם הזה הוא לעבוד את ד' אז מה זה משנה...".

כמו כן בכל ענין להדגיש לילדים מה דעתו של האבא, תמיד לומר: "דעתו של אבא שלנו היא כך וכך", למרות שהאבא לא נמצא בבית. וכך הילדים רואים שאמא מכבדת את אבא ומעריכה את דעתו וזה דברים שחודרים ללב הילדים ומשפיעים מאוד. כמובן שחשוב להדגיש שהאב ייתן שעת איכות אפילו קצרה לילדיו שבה יקדיש זמן לכל ילד, מילה טובה, לימוד משותף, שיחה טובה אפילו כמה דקות וזה שומר על הקשר. לא משנה הכמות אלא האיכות. וכמובן להתפלל שה' יצליח דרכנו.

? כיצד ניתן לחנך להסתפקות במועט בלי לגרום לילד עוגמת נפש?

הרבנית זליכה: אנו צריכים להתרגל תמיד, לא ללכת על הדברים הגדולים והמיוחדים שבכל דבר. צריך להתרגל לא לומר לילד: "אין לנו כסף, ולכן אנו לא קונים", אלא "יש לנו כסף, אך אני לא רואה כרגע צורך לקנות". ברגע שמדגישים לילד אין לנו כסף, זה יכול לגרום לו להשפלה, להרגיש לא טוב עם עצמו, ברגע שילד יודע שיש לנו כסף אך אין צורך עכשיו, יש לו בכך הרגשה טובה יותר.

הרבנית טולידאנו: מסופר על רב גדול שלא היה עשיר, אך את הפרוטות שהיו בידו, נתן לאשתו

כדי לקנות בגד לחג. והיא שמרה את הכל בכדי לקנות בגד לסיום מסכת של הבן. הבן כל כך התרגש מהכבוד לתורה שאמו עשתה לו, וזה החדיר לילדים מה ערכו של לימוד תורה, ואיך יודעים לשים את הכסף במה שחשוב לנו.

הרבנית ברדא: כתוב "איזהו עשיר השמח בחלקו" העיקר היא השמחה. הורים חכמים צריכים להראות לילדים שהם שמחים בחלקם וטוב להם, תמיד להדגיש את היש ולא את האין.. אצלינו לא מקנאים, לא בשכנות, לא בגיסות ולא בחברים. כמו רבי עקיבא שידע תמיד להדגיש את הטוב שיש לו, "לנו יש קש ותבן לישון עליהם, ולשכן גם זה אין". להחדיר בילדים את הנקודה החשובה: הקב"ה נותן לכולם מתנות, לזה כסף, לרעהו בריאות ולנו מתנה הכי גדולה אבא לומד תורה... החכמה היא להדגיש כי יש דברים שחשובים יותר מכסף וגם אם כרגע קצת קשה לנו זה לא אומר שנהיה עצובים או מושפלים בגלל זה. להיפך, זכינו שאבא לומד תורה וזה האושר והעושר הכי גדול.

? כאשר האבא עובד כל היום, כיצד באה לידי ביטוי אהבת התורה?

הרבנית זליכה: כאשר האבא עובד במשך היום ובסוף היום הולך לשיעור תורה אנו מראים לילדים איך אבא אוהב את לימוד התורה, שגם במשך זמן העבודה הוא מחכה- מתי אסיים את העבודה ואלך ללמוד תורה.

הרבנית טולידאנו: כאשר אנו לא נבטל בשום אופן את קביעת הזמנים של האבא ללימוד התורה, זה דבר גדול וזה יחדיר לילדינו את ערך לימוד התורה. מסופר על אדם שבא להתלונן אצל הרב, שאשתו לא רוצה שהוא ילמד אחה"צ מכיון שהיא צריכה את עזרתו, אמר הרב, תגיד לאשתך שמקבלים כסף על שעות נוספות שעובדים אחה"צ, אך אתה לא קבלת את העבודה מכיון שהיא צריכה את עזרתו, וענתה לו מיד אשתו מה פתאום מדוע לא קבלת את העבודה? אני הייתי מסתדרת בלי עזרתך בבית, לא חבל על הכסף של השעות הנוספות?! כאן הסביר האיש לאשתו מה הערך של לימוד התורה. ברגע שאנו לא מבטלים את קביעות לימוד התורה, אנו מראים לילדינו את התחושה של אהבת התורה. כאשר בשבת יש לאבא יותר פנאי ללמוד, והוא מראה לילד איך הוא שמח ומתענג בלימוד התורה, והוא נהנה לשמוע אותם אומרים דברי תורה בשלחן שבת והם שרים בשמחה, זה מביא את הילד שיפתח לבו בתורה

הרבנית ברדא: א. הכי חשוב זה להראות לילדים איך אנו מעריכים ומכבדים את התורה ואת לומדי התורה והלואי שהיינו זוכים לכך. מסופר על הרב ישועה בסיס שבא לפניו רבי יעקב אבוקארה שהיה אז כבן 8 שנים שאל אותו הרב: מה אתה לומד? ענה הילד- מסכת ביצה. הרב שהיה גדול הרבנים, בן שמונים קם ממקומו ואמר- בני, אני קם לכבודך כי אתה לומד תורה! כך החדיר בו לנצח את ערך לימוד התורה. בחו"ל הרבנים לא היו מקבלים מילגת כולל וכל הרבנים היו עובדים בעבודה כל שהיא, אבא הרב מצליח עבד כמה שעות בחודש במכירת זהב, יום אחד אמר לבנו, אני הולך למכור את הזהב בלי נדר. שאל הבן: למה אבא אומר בל"נ?! והרי "בלי נדר" אומרים רק על דבר מצוה. ניצל רבי מצליח את השאלה לחינוך ילדים וענה: כתוב- "בכל דרכיך דעהו" אנו צריכים לעבוד כדי לחיות ולהתקיים לצורך מטרה אחת והיא- לימוד תורה. לכן כל עבודתינו היא בעצם מצוה, מצוה המובילה לתכלית שהיא לימוד התורה.

ב. הורים צריכים להשתדל להשתתף מבחינה כספית בענין לימוד התורה, לתרום לאחזקת תורה, ללומדי תורה ולישיבות, וכך להראות לילדים שאנו זוכים לתורה בדרך זו, אמנם אנו לא זכינו ללמוד בפועל אבל אנו שותפים, ושותפות זו כזבולון ויששכר היא חלק חשוב בתורה.

ג. להשתדל לקבוע עיתים לתורה ולשמור על קביעות זו, ובכל מצב להוכיח לילדים שבעד כל הון שבעולם לא נפסיד קביעות זו, אמא צריכה לשבח את אבא בעיני הילדים- איזה אבא צדיק יש לנו, אפילו שהוא עיף מהעבודה הוא הולך ללמוד תורה קדושה! משפטים מסוג זה מעניקים כח לילדים

ובעקיפין גם לאבא. מסופר על יהודי שהיה מגיע לשיעור תורה בכל ערב, מיד עם הכנסו היה נרדם על השלחן עד סוף השיעור מחמת המאמץ בעבודתו הקשה. פעם אחת פנה אליו מגיד השיעור ושאלו - אם כל כך קשה לך אז למה אתה בא בכלל לשיעור? ממילא אתה לא שומע כלום אולי תוותר על השיעור ודי... נבהל היהודי וענה - חס ושלום! לעולם לא אוותר! אני חייב שילדיי הרואים אותי מגיע עייף כל כך מן העבודה, לא עולה לישון או לנוח אלא יוצא ללמוד תורה!!!

ד. להשתדל הרבה לספר סיפורי צדיקים, חידושי תורה וכל דבר שבקדושה, העיקר שיהיה בהתלהבות שהילדים יידעו וירגישו שהתורה היא ערך עליון. אצלנו בבית בעלי הרב ברדא עורך שלחן שבת ארוך ומהנה עם פרשת שבוע ושירי שבת, להאחיב את התורה והמצוות על הילדים. וכשהיו הילדים קטנים למדנו על השלחן נביא, פרקי אבות, שיר השירים והכל בנעימות ומנגינה עם חידושים וסיפורים המושכים את הלב, עד היום הילדים נזכרים בזה ומתרגשים ואף מנסים לחקות את זה בבתים שלהם ב"ה.

? כיצד נדרבן את ילדינו ללמוד תורה גם בזמני חופשה, והאם נאיץ בהם ?

הרבנית זליכה: אם הבן רואה את אביו לומד גם בזמנים חופשיים שאין כולל, הילד יפנים זאת לעצמו. ילדים קטנים אפשר לדרבן ע"י פרסים.

הרבנית טולידאנו: כיום ב"ה יש את בין הזמנים בשעות הבוקר ואחה"צ הילד יכול להתפרק וחשוב שגם ההורים יצאו עם הילדים. לדרבן את הילד ולכבדו, זו חובה כך ירצה ללמוד מתוך הלב.

הרבנית ברדא: דוגמא עצמית זה חשוב, הילד רואה את אבא מנצל את הזמן בחול ובשבת, לומד בלילות, והוא מתנהג כמותו. נַתֵּן לדרבן ולקבוע שעורים קצרים קבועים ואף להציע לו לעשות מבחן, תחרות או חידון בסוף השבוע עם פרס. במטרה לתת לו סיפוק מלימוד התורה וגם שי. בהיותנו קטנים, למדנו שולחן ערוך עם אחד האחים וביום שישי סבא רבי רפאל זצ"ל היה בוחן אותנו ונותן לנו מעט כסף.. כשהייתי קטנה אבי למד איתי כל יום זמן קצר והיה קונה לי פרסים על כך. פעם קיבלתי ממנו משחק שמאד נהנתי ואהבתי מאד לשחק בו. כשהגיע זמן השיעור קרא לי ללמוד ואני הייתי שקועה במשחק ולא רציתי לבוא.. ואז בא אבי ואמר לי: אני רציתי לשמח אותך על הלימוד שלנו, עתה הגיע הזמן ללמוד ואת עסוקה במשחק, את רוצה שמשמים יענישו אותי שקנית לי משחק?! המשפט הזה הספיק לי לכל החיים.

בעלי, הרב ברדא תמיד רגיל לומר- יש ללמוד עם הילד לא בכפיה, אלא בכיף-יה.. בשמחה, בעידוד ותחושת רוממות בבחינת "ויגבה ליבו בדרכי ה'" לא להלחיץ את הילד ולדרוש דברים שהם מעבר לכוחותיו מכיון שזה יגרום לו ליאוש וחוסר חשק, אלא זמן וכמות סבירים. עם חיות משפחתיות וטיוולים שיעניקו כח להמשיך "וקווי ה' יחליפו כח"

? כיצד נגדל את בנותינו לשאיפה הגדולה להקים בית של תורה?

הרבנית זליכה: אם בכל הזדמנות שהבנות עושות דברים טובים בבית להגיד בזכות זה תזכי לחתן ת"ח, לספר על גדולי ישראל ולהחדיר בהם שזו זכות להינשא לת"ח ויה"ר שיזכו להקים בית של תורה, כשהן רואות שאנו כל הזמן אומרות שזו זכות להינשא לת"ח ומברכות אותן שיזכו לכך, הן ממילא תרצנה לזכות לכך.

הרבנית טולידאנו: תפלה של אם- מגיעה עד לב השמים! הרב מוולז'ין הלך לאסוף כסף עבור ישיבתו והגיע לבית של עשיר גדול ולא רצה להכנס מהכניסה הראשית שהיה מלוכלך מבוך, היתה זו תקופת החורף ושלג ירד בחוץ, ולכן העדיף להכנס דרך הדלת האחורית בכדי שלא יתלכלכו השטיח והספות, צעק מיד העשיר, הרב מקלקל לי את חינוך בנותי, אני כל הזמן עסוק בעבודתי והילדות שלי רואות אותי רק עובד איך בנותי יבינו ערך התורה ואיך ירצו בן תורה?! לכן חשוב לי שתכנס דרך הדלת

הקדמית למרות הליכלוך, להראות שהתורה חשובה יותר מן הספות והשטיחים היקרים... ובאמת זכה ששתי בנותיו התחתנו עם ראשי ישיבות, לימים אמר העשיר: הקומוניזם לקחו לי את כל רכושי אך לא לקחו לי את 2 המרגליות שלי: החתנים! החינוך היה בעקיפין, איך האבא מכבד ת"ח, אני ארצה להנשא לת"ח. עם הרבה תפילות של אמא, שנוכה שבנותנו יתחתנו עם ת"ח. שקמים בבוקר מיד להתפלל על סיעתא דשמיא.

הרבנית ברדא: לדבר עם הבנות באופן חד משמעי שזו הדרך היחידה שמובילה לאושר האמיתי, ואין משהו אחר. ומצד שני לרחם מאד ולהביע את הרחמים והכאב על מי שהפסידה ולא זכתה. כמובן שהאמא תתפלל שבנותיה תזכינה להנשא לבני תורה אמיתיים אך לא רק שהאמא תתפלל אלא תרגיל את בתה מגיל בת מצוה, שתתפלל כל יום לזכות לבן תורה. ולומר שכל תפלה מקדמת אותה לקראת בית של תורה. מסופר על בת צדיקה שמגיל בת מצוה היתה מתפללת בכל יום בשעה ארבע אחרי הלימודים על חתן בן תורה. ואכן זכתה להנשא לבחור תלמיד חכם שסיפר לה שבכל יום בשעה ארבע הוא היה מרגיש התעלות, סיפוק והצלחה מיוחדת, ואז היא הבינה את עוצמת התפלה.. דבר נוסף חשוב שכאשר הבת רואה איך אמא שלה מעריכה כל כך את אבא הלומד תורה ומכבדת אותו, זה מה שיבנה בבנות את הרצון להנשא לבן תורה כמו אבא..

? מה תהיה תגובתנו לילד שנפגע מרבו המלמדו תורה מה נאמר לילד שנפגע מרבו?

הרבנית זליכה: שיהיו מהנפגעים ולא מהפוגעים, תמיד צריכים להצדיק את הרב, לומר לילד אתה תסלח לרב, וה' יסלח לך, וזה יביא אותו במשך החיים להצליח.

הרבנית טולידאנו: רב שפוגע בילד זו לא המטרה זו אחת מדרכי החינוך, על ההורים לתת לילד להרגע ואח"כ לתת לילד לספר, ולעיתים הילד תוך כדי סיפור מבין שזה היה מגיע לו.

הרבנית ברדא: צריך קודם לתת לילד לדבר לבכות ולהוציא כל מה שיש בלב, ואז להזדהות עימו ולהשתתף בצערו ורק אח"כ לומר לו בעדינות- אנו רק בני אדם, גם אבא ואמא טועים לפעמים, אולי הרב היה לחוץ, אולי אתה טעית.. מצד שני באמת לבדוק את הדברים להתקשר לרב ולבקש ממנו שיסביר לילד מה קרה ולמה.. עם זאת חשוב להוציא מלבו שהרבנים לא אוהבים אותו כי כך לא יוכל לקבל מהם. וה' יזכה אותנו לראות את ילדינו הולכים בדרך ה' בשמחה ואהבה תמיד. אמן.

"ונהיה אנחנו וצאצאינו וצאצאי צאצאינו... כולנו יודעי שמך ולומדי תורתך לשמה"

התודה והברכה

לגב' מ. ענקרי על כתיבת הדברים,

ולגב' ח. פרץ על עריכת ועיבוד המאמר.

בנין עזר עדי עד

ברכת מזל טוב וסימן טוב

ענבי הגפן בענבי הגפן דבר נאה ומתקבל

בשמחה וגיל נברך לכבוד

מורנו הרב הגאון הגדול מעוז ומגדול

חתנא דבי נשיאה מרן מייסד הישיבה זצ"ל

הלא זה הוד

הגאון רבי יצחק ברדא שליט"א

ראש ישיבת "יצחק ירנן" אשקלון

לרגל נישואי בתו מב"ת

עם אחד מבחירי ישיבתנו

החתן המפואר

ר' אליהו נעמן הי"ו

במזל טוב ובסימן טוב בשעה טובה ומוצלחת.

יה"ר שיזכו לבנות ביתם על אדני התורה והיראה,

וישמע בביתם תמיד קול ששון ושמחה, רנה וצהלה,

ויזכו לבנים ובנות, נטיעות דומות לשרשים,

ברוב אושר ועושר, ורוב ברכה.

רבני ותלמידי הישיבה

המערכת

הרוצה להחכים

אחת לחודש, מתאספים בוגרי הישיבה באיזור הדרום, לשיעור מיוחד שמוסר הרה"ג רבי אליהו בנימין מאדאר שליט"א, בבית הכנסת "בית בוכריס" בנתיבות.

הרב בשיעורו זה מוסר משא ומתן הלכתי עמוק, ולאחריו דברי מוסר חוצבי להבות מתוך פרשת השבוע, הנוסכים חיזוק והתעלות. מראי מקומות ונושא השיעור, מתפרסמים לפני כן, והשיעור מתאפיין בריתחא דאורייתא, כאשר כל הנוכחים נושאים ונותנים בענין, זה מקשה וזה מתרץ, זה דוחה וזה מוכיח, והבוגרים מרגישים כמו בימי הנעורים בישיבתנו הקדושה שכל אחד נושא ונותן בסוגיא. לאחר ליבון הסוגיא מכל צדדיה חוזר מורנו הרב לסכם את הנאמר בטוב טעם ודעת. והדברים שמחים כנתינתן מסיני.

לאחר הפסקה קצרה, מתחדש שוב השיעור וכעת החל בסדר קבוע בהלכות טהרה על סדר שולחן ערוך. כדאי מאד לאלו שעדיין לא הצטרפו, להתחיל עכשיו לחזק ולהתחזק, לידע הלכה על בוריה, ולהתאגד יחדיו.

כאן המקום להודות לאברכים היקרים העומדים מאחורי השיעור, ישלם ה' פעלם ותיה משכורתם שלמה מעם ה'.

פרטים אצל נציגנו בנתיבות

הילולת מהרה"ו

בר"ח אייר במלאת 390 שנה לפטירת מורנו רבי חיים ויטאל זיע"א, נערכה הילולא לכבודו זו השנה ה - 15 באולמות המפוארים "גני הצבי" בברכה, ע"י ישיבת "יצחק ירנן" בראשות מוה"ר הגאון רבי יצחק ברדא שליט"א.

כ- 1000 איש מילאו את האולם. את שולחן המזרח פארו כמידי שנה רבנים, דיינים, אישי ציבור וראש עיריית אשקלון מר בני ועקנין. בין הרבנים שנכחו היו הגאון רבי יעקב יוסף שליט"א רב שכונת ימין משה בירושלים, ומוה"ר רבי צמה מאזוז שליט"א מנהלה הרוחני של ישיבתנו הקדושה, אשר כובד בהדלקת נר לכבוד רבנו הגדול מרן מייסד הישיבה. וכן הגאון הרב רצון ערוסי שליט"א רב העיר קרית אונו. כאשר המשא המרכזי היה כמובן של ראש הישיבה הגאון רבי יצחק ברדא שליט"א. הרבנים דברו על גדולתו ומעלתו העצומה של מהרה"ו, אשר רק בזכותו יש לנו היום את רובי תורתנו של רבנו האר"י ז"ל.

כל מי שמכיר קצת את הרב ברדא שליט"א יודע את הקשר המיוחד שיש לו עם ר' חיים ויטאל, היה זה אך סמלי ביותר שישבתו תערוך את ההתרמה המרכזית לחיזוק וביסוס מוסדותיו ביום זה. יצוין עוד כי הגר"י ברדא עוסק זה שנים ארוכות בהוצאת כתבי מהרה"ו מצילום כתב ידו ממש. יה"ר שנזכה לאורם בקרוב, וזכותו הגדולה תגן בעדנו. אמן.

חדש באוצר

סלת למנחה

זה שנים שעם ישראל בכלל ובוגרי הישיבה וידידיה בפרט, מצפים בכליון עיניים ובקוצר רוח לצאת המהדורה החדשה של היצירה הכבירה "לחם הבכורים". מדובר בספר יסוד לחכמת הדקדוק, אותו חיבר מורנו הגאון רבי **שאל הכהן** זצ"ל ראב"ד ג'ר"א.

את מלאכת עריכת הספר נטל על עצמו בנו של מרן **ראש הישיבה** שליט"א הרה"ג ר' **גדעון מאוזו** שליט"א. דומה כי הבחירה לערוך דוקא את הספר הזה, נראית כטבעית, למי שמכיר את הספרים שהוציא לאור בעבר הרב גדעון.

לרבים המתפלאים על העיכוב בהוצאת הספר, באה הסנונית הראשונה ששחרר הרב העורך, והבהירה הכל. מדובר בחוברת עבה במיוחד הכוללת את הספר "**סולת למנחה**" (הנספח ל"לחם הבכורים") העוסק בדקדוקי תנ"ך, יחד עם גליונות לדוגמא מהספר העתידי.

מי שיעלעל בדוגמא הראשונית אפילו מעט, יתרשם כי מדובר בעבודת נמלים, הדורשת אין-סוף שעות עבודה ועריכה, תוך חיפוש אחר אלפי מקורות, כשכל מלה של הגאון המחבר נשקלת ונצרפת בעיניו הבוחנות של הרב גדעון היי". גם טביעות אצבעותיו של מר אביו מרן שליט"א, נכרות היטב על פני כל החוברת, וניכר כי העבודה נעשתה בהדרכתו הצמודה. למי שמכיר את המהדורא הראשונה, מובטח כי הספר העומד לצאת לאור יהיה ממש בבחינת "פנים חדשות באו לכאן".

מי שמכיר את הספרים שיצאו לאור בהוצאת "**אורות הנאמן**" בראשות הרב **גדעון מאוזו** שליט"א, ואין כמעט מי שלא, יודע את הקפדתו הגדולה ברמת הדיוק של הספר, וכאשר מדובר בספר על חכמת הדקדוק, מטבע הדברים הדיוק גדול שבעתיים.

לא לחנם, בהסכמת מר אביו מרן הגאון **ראש הישיבה** שליט"א שהיה עד לעבודתו, נכתב: "שטרח ויגע וזיקק וסילת ואיזן וחיקר... בשבע חקירות ושבע בדיקות, לא יאומן כי יסופר". ללא ספק, מלים נדירות שאינן נכתבות בכל יום, ובטח לא על ידי מרן **ראש הישיבה**.

לא נותר לנו אלא לצפות ולברך את הרב גדעון שיזכה לגמרה של תורה, וישביענו במהרה מהלחם העיקרי, לחמה של תורה - "**לחם הבכורים**".

ניתן להשיג בטל': 0528728252

אברכך בחיי

ספר תהלים יחודי עם פרוש "כוונת הלב" על מילות התהילים עם הקדמות מאירות לכל פרק. עבודה נפלאה עשה המחבר ידידנו מבוגרי הישיבה ר' **חיים אהרונוב הכהן** שליט"א באיסוף פירושו הנפלאים של הרב הקדוש ר' אלעזר אזכרי זצ"ל מספריו הקדושים "החרדים" ו"מילי דשמיא". ונוסף על זה חידושי המתוקים של ידידנו המחבר בשם "**אברכך בחיי**" על דרך הדרש והרמז ובראשו מאמר חשוב בגודל מעלת קריאת התהלים ובסופו תפילות ותחינות.

הספר הינו באותיות גדולות, יפות ומאירות עינים, עם כריכה מהודרת מאד. תורה מפוארה בכלי מפואר.

הספר מעוטר בהסכמות גדולי ישראל ובראשם מרן ראש הישיבה שליט"א.

מחיר הספר ₪ 25

ניתן להשיג בישיבת כסא רחמים

ואצל המחבר בביתו ר' יוסי בן קיסמא 4 אלעד, טל: 03-9336080 נייד 0527137553

היום בחינוך

גיל הנעורים הינו גיל רגיש מאוד כידוע לכל מי שעוסק בחינוך. זוהי תקופה עם עליות ומורדות והתנהגות חסרת יציבות בעליל - ברגע אחד אכן מתנהג הנער כגדול, ובמשנהו כתינוק. התנהגות זו מדריכה את שלוות ההורים אשר עוקבים בדריכות ובמתח אחר ההתפתחות הרוחנית של הנער, ולמרבה הצער ידוע שאכן הנפילות והסטיות מהדרך הישרה קורות בעיקר בגיל הזה!

והשאלה היא מדוע? מה המיוחד בגיל זה? מה ניתן לעשות כדי לצמצם את הסיכון בגיל זה? איך אפשר להתמודד עם נער שכבר פיתח מרדנות? וכיצד יש לנהוג עם נער שקם בבקר אחד ומכריז שאינו רוצה ללמוד במסגרת לימודית?

ובכלל, מהו תפקיד ההורים בדורנו, ומהם הדברים שבסמכותם לעשות? על שאלות אלו ועל עוד שאלות רבות שקשורות בגיל הזה, בספר החדש 'אני והנער' הרואה אור בימים אלה.

עם יציאת הספר החדש יוצא שוב במהדורה חדשה עם הוספות ותיקונים הספר הראשון של המחבר 'מסילות בחינוך' תחת השם 'בני בבת עיני' ובכך פותח המחבר בסדרת ספרים בחינוך בשם 'היום בחינוך'.

זכינו והמבוא לספר המשקף את גישתו המיוחדת והמרתקת של הספר, התפרסם בגליונו מס' 1.

מחבר הספר הוא המשגיח בשיבתנו הקדושה הרב **יורם חדאד** שליט"א שנודע במומחיותו הרבה ביעוץ חינוכי, ומזה שנים רבות שמלווה את תלמידי הישיבה לצלוח את קשיי גיל ההתבגרות ולהתעלות בתורה וביראת שמים טהורה.

ניתן להשיג את הספרים בחנות המכון ובחנויות המובחרות.

אשרי "שאל יעקב" בעזרו

"ספר שאלות ותשובות עמוקות בהלכות שבת החמורות, בעיון רב ובאסיפת דעות כל הפוסקים ראשונים ואחרונים" (לשון מרן ראש הישיבה שליט"א בהסכמתו לספר הנ"ל) מאת בוגר ישיבתנו הקדושה הרה"ג **יעקב נסיר** שליט"א, "מבחיירי ומצוייני לומדי התורה ומוריה בעיה"ק נתיבות" (לשון הגר"א עצור שליט"א בהסכמתו)

הספר מצטיין בבקיאות נפלאה ומקיפה, ובעיון ישר ומעמיק כדרכם של רבותינו הפוסקים מדור לדור, ובעניינים אקטואליים המצויים בימינו. כולל כללים חשובים בהלכות שבת, ובכללי הפסיקה ובראשו מאמר נפלא על דרך פסיקת ההלכה מתוך ענוה ודרך ארץ. כמו כן מביא לנו המחבר גדרים בסיסיים בהלכות שבת גדרים: קושר, אוהל, עובדין דחול, טלטול מן הצד, ועוד.

המחבר יורד לעומק דעת מרן "בית יוסף" אשר כל בית ישראל נשען עליו, והכל בבחירות נפלאה. תורה מפוארה בכלי מפואר מבית ומחוץ עם כותרות משניות בכל פסקא להקל על המעיין, וכן קונטרס "קצר אמיץ" קיצור התשובות, כהנחית מרן רה"י שליט"א למחברי ספרים. ומפתחות מפורטים המסתעפים לכל הלכות שבת ובידור דעות הפוסקים.

הספר מעוטר בהסכמות נלהבות מגדולי ישראל, ובראשם מרן ראש הישיבה שליט"א.

ניתן להשיג בכל חלקי הארץ בפלאפון: 0548466668

מחירו 38 ₪. ולבוגרי הישיבה 32 ₪.

משרות פנויות!

בשנת הלימודים הבעל"ט, יפתחו אי"ה גנים ותלמוד תורה לבנים, וכן גנים ובית ספר לבנות, במעלה אדומים הסמוך לירושלים. דרושות גנות, סייעות ומורות, בעלות ידע מקצועי, חמות ומסורות, חובשות כסוי ראש בלבד. עדיפות לנשות האברכים בוגרי הישיבה. כמו כן דרושים מלמדים בוגרי הישיבה מסורים ויראי ה'.

**פרטים אצל ההנהלה בטל - 02-5381279
052-7673441**

"איה סופר"
למערכת הבטאון דרושים כותבים ומושכי בעט סופר, לעריכת מאמרים וכתבות בבטאוננו, כל אשר מלאו ליבו לקרבה אל המלאכה לעשות אותה, יצור קשר במערכת האיגוד 0504158562.

"שפתי רננות יהלל פי"
בחדש אלול הרחמים יערך מנין שליחות "שפתי רננות" בחצות, בימי שני וחמישי ובעשיית. בשיבתנו הקדושה - יש"ג קומה ו'. וכן בבית הכנסת עולי לוב - רשב"י רח' ביריה 5 בני ברק

למזרכת הבטאון דרושות תמונות מרבני הישיבה ומהווי הישיבה בע"מ השנה. כל מי שיש בידו תמונה כל שהיא, נודה או מאד אם יוכל להעביר אלינו לסריקה, ונחזור או ב"מ ובז"ה. תן יד לחילוק הבטאון!

התודה והברכה ללידידנו היקרים
האברך הרה"ג ר' אליהו חדאד שליט"א
הבחור ר' אליהו בוכריץ הי"ו
הבחור ר' שמעון מאמו הי"ו
הבחור ר' אביחי חדאד הי"ו
הבחור ר' איתן חדאד הי"ו
על שנאותו להעניק לנו תמונות מאוצר התמונות שברשותם עבור ארכיון המערכת, ישאו ברכה מאת ה'

"שאו קינה"
באם חלילה לא יגיע משיח צדקנו עד יום ט' באב, יערכו תפילות ת"ב כמנהג הישיבה, בעיר אלעד בבית הכנסת "תורת חסד", על ידי הרה"ג ר' מיכאל דיעי שליט"א, רב בית הכנסת.

רשימת נציגים

אלעד	בני ברק	ירושלים	ר' משה קורקוס הי"ו
ר' אמנון לוי הי"ו - 0524224532	ר' יהונתן שלמה מאזוז הי"ו - 0548487652	ר' דוד בוארון הי"ו - 0548425857	0548461919
באר שבע	גבעתיים	נתיבות	צפת
ר' יוסף מאיר הי"ו - 0527110435	ר' יעקב חלקון הי"ו - 0504136627	ר' אלעד עשוש הי"ו - 0504177753	ר' טל זגדון הי"ו - 0504146742

והיו עיניך רואות את מוריד

מראות ממסע חיזוק של
מרן שליט"א בקהילות
הקדושות בחו"ל

בקהילת קודש "אהבה ואחוה"

עם הרה"ג ר' שמעון חי אלוף רב קהילת "אהבה ואחוה"

בחתונת נכדו של הגאון הגדול
ר' שאול קצין שליט"א רב קהילת "שערי ציון"

מרן מוסר שיעור בבית המדרש של הרב הלל סתהון שליט"א

מרן מוסר שיעור באחת הקהילות בברוקלין

בחתונת בנו של הרה"ג ר' מיכאל נמני שליט"א

מוסר שיעור בבית הכנסת של הקהילה הג'רבאית בצרפת

בבית הכנסת "בני אשר" האדמו"ר מטנקה

עם הרה"ג רבי רפאל כהן מצפת בליבון סוגיות הלכתיות

ובלכתך בדרך...

התמונות באדיבות יד ימינו של מרן שליט"א ר' עובדיה חדוק הי"ו

נדפס בסיוע

האחים המבורכים: **שימו, צבי, ינון, וכמוס עמאר ומשפחותיהם הי"ו.** להצלחתם ובריאותם. ולרפואת אמם מרת **כנפיטה עמאר** מב"ת.

וכן האחים המבורכים: **מכלוף, יום טוב, אשר וזאן ומשפחותיהם הי"ו.** להצלחתם ובריאותם. ולרפואת הבן היקר **משה בן סרח** הי"ו.

ולחיי אמם מרת **מזיאנה** מב"ת.

וכן מר **חיים ברום ומשפחתו הי"ו.** להצלחתם ובריאותם. וכן מר **דוד עשוש ומשפחתו הי"ו** להצלחתם ובריאותם.

יה"ר שיתמלאו כל משאלות לבם לטובה, ובכל אשר יפנו ישיכלו, וכל אשר יעשו יצליחו, ויזכו לעושר ואושר וכבוד, בריאות איתנה ונהורא מעליא, אורך ימים ושנות חיים. **אמן**

אופטיקה המעיין

אמינות | איכות | שירות | אדיבות

מסגרת איכותית, עדשות
+ עם כל הציפויים
+ בדיקת אופטומטריסט
הכל ב-

150
ש"ח בלבד

מולטיפוקל דור חדש
(ליטוש אחורי)
הסתגלות מיידיית
בצרוף תעודת אחריות

1+1
אפשרות לאחד שמש
ואחד לבן

מסגרת רימלס
1.6 כולל עדשות
- עם כל הציפויים רק ב-

370
ש"ח

מבצעי מותגים
על מותגים מובילים שמש
ואופטי

חזרה לבית הספר
משקפים לכל הגילאים
TOM FORD
מסגרת + עדשות + כל
הציפויים במחיר מדהים:

270
בדיקת חינוס ע' אופטומטריסט
משקפי שמש
לילדים
- **50** ש"ח בלבד

מבצע קיץ
משקפי שמש Polaroid
מסגרת ועדשות של חבר
Polaroid

390
ש"ח
50% הזוג השני
- ש"ח בלבד

רח' ירושלים 65 בני ברק 3572890-03